

Луцький національний технічний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин
Кафедра обліку і аудиту
Освітня мережа сприяння сталому місцевому
розвитку
Політехнічний інститут Браганси
Дольношльонська вища школа
Брестський державний технічний університет

ТЕЗИ

ІХ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

**«Транскордонне
співробітництво як форма
розвитку міжнародної
інтеграції»**

Луцьк 2019

УДК 338.24.1
ББК 65.9

Тези ІХ міжнародного науково-практичного семінару «Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції» (24 травня 2019 р.). – Луцьк: Інформаційно-видавничий відділ Луцького НТУ, 2019. – 130 с.

Редакційна колегія:

Савош Л.В. к.е.н., доцент (головний редактор)
Чудовець В.В. к.е.н., доцент (заступник головного редактора)
Лютак О.М. д.е.н., професор
Ляшенко О.М., д.е.н., професор
Баула О.В. к.е.н., доцент
Вісина Т.М. к.і.н., доцент
Галазюк Н.М. к.е.н., доцент
Зелінська О.М. к.е.н., доцент
Корольчук Л.В. к.е.н., доцент
Кравчук О.Я. к.е.н., доцент
Кравчук П.Я. к.е.н., доцент
Урбан О.А. к.е.н., доцент
Луїс Фролен Рібейро, професор (Португалія)
Дмитро Макарук (Республіка Білорусь)
Едвард Чапєвські (Республіка Польща)

У збірнику представлені тези ІХ міжнародного науково-практичного семінару «Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції». Призначений для науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів.

Затверджено до друку науково-технічною радою Луцького національного технічного університету протокол № 11 від 20.06.2019 р.

Відповідальний за випуск: к.е.н., доц. Савош Л.В.

©Колектив авторів, 2019

ЗМІСТ

<i>Баула О.В., Воробей Н.В.</i> Напрями нарощення зовнішньоекономічного потенціалу Волині в контексті транскордонного співробітництва	7
<i>Баула О.В., Момот О.І.</i> Напрями оптимізації механізмів митної політики України	11
<i>Буліч А.К.</i> Розвиток інвестиційної діяльності в Україні в контексті транскордонного співробітництва	13
<i>Василенко А.А.</i> Розробка та впровадження заходів щодо інноваційно- інвестиційної стратегії підприємств	16
<i>Вісина Т.М., Некритюк Б.В., Рябенко А.В.</i> Формування податкової культури в Україні	19
<i>Галазюк Н.М.</i> Євроінтеграція як фактор формування та реалізації експортного потенціалу України	21
<i>Жуков С.А.</i> Особливість функціонування та розвитку транскордонного маркетингу в системі транскордонного економічного співробітництва	24
<i>Заславський Б. Є.</i> Транскордонне співробітництво і його вплив на розвиток прикордонних територій	27
<i>Зелінська О.М., Едвард Чапєвські</i> Чинники становлення та еволюції міжнародних економічних інтеграційних процесів	29
<i>Зелінська О.М., Дядюсь Д.М.</i> Особливості співробітництва між Україною та ЄС в контексті інтернаціоналізації бізнес-діяльності	32
<i>Korolchuk L., Kravchuk O.</i> Eco-benchmarking through cross-border cooperation	35

<i>Корольчук Л.В., Ліпич Н.І.</i> Альтернативне фінансування транскордонного співробітництва	38
<i>Korolchuk L., Nikolyslyn V.</i> The implementation of the principles «green» economy in a cross-border region as a factor in activating the processes of european integration	41
<i>Коцур О.</i> Гармонізація бухгалтерського обліку та системи національних рахунків	43
<i>Кравчук О.Я., Войтюк О.А.</i> Механізми регулювання міжнародної трудової міграції на глобальному та національному рівнях	46
<i>Кравчук О.Я., Галагдін І.А.</i> Інформаційна безпека підприємства в глобальній економіці	48
<i>Кравчук П.Я., Кравчук О.Я., Шегинський О.В.</i> Вплив глобалізації на забезпечення економічної безпеки країни	51
<i>Кривов'язюк Б.І., Вісіна Т.М., Вісін В.В.</i> Вплив психологічних факторів на інфляційні процеси	53
<i>Леонєць А.С., Кравчук П.Я.</i> Вплив глобалізації на розвиток світового фінансового ринку	55
<i>Летенко С.С.</i> Розробка та впровадження заходів щодо розвитку кадрового потенціалу підприємства	58
<i>Лісовська Л.С., Рачинська Г.В.</i> Актуалізація питань налагодження співпраці з питань інновацій	61
<i>Лютак О.М., Ковтонюк Р.В.</i> Регіональна політика транскордонного співробітництва в сучасних умовах	65
<i>Лютак О.М., Шевчук О.Д.</i> Вплив угоди про асоціацію з ЄС на здійснення міжнародної бізнес-діяльності у транскордонних регіонах	67

Марчук Н.М. Пріоритетні напрямки підвищення ефективності бізнес-діяльності в контексті співпраці України з міжнародними кредитними інститутами	69
Мироненко Є.В., Чмара М. Г. Розробка та впровадження заходів щодо вдосконалення системи контролінгу на підприємстві	72
Олійник М. П. Особливості транскордонного співробітництва на Поділлі в 20-х роках ХХ ст.	74
Подлепіна П.О. Вплив туристичних потоків на сталий розвиток транскордонних територій країн що розвиваються	77
Пододворний О.Б., Кравчук О.В. Міжнародної конкурентоспроможність країни в умовах глобалізації світової економіки	80
Проноза К.І., Кравчук П.Я. Позитиви та негативи впливу глобалізації на національні інтереси держави	82
Савош Л.В., Воробей Н.В. Проблеми та перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями	84
Савош Л.В., Любежаніна Е.В. Тенденції експорту лісогосподарської продукції України	87
Савош Л.В., Шафета Д.О. Проблеми міграції робочої сили в Україні та шляхи їх вирішення	90
Саржан Ю.О., Луїс Фролен Рібейро Альтернативні шляхи розвитку транскордонної співпраці Волинської області	93
Сидоренко Р.В., Зубчик В.Р. Особливості експорту продукції лісового господарства в Україні	96

Ткачук І.М. Формування облікової політики за МСФЗ	98
Томчук І.М. Основні напрямки вдосконалення механізму залучення прямих іноземних інвестицій в Україні	101
Урбан О., Макарук Д., Галагдін І. Енергозбереження як чинник сталого розвитку України	104
Урбан О.А., Хвищук П.В. Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію економічних систем	107
Урбан О.А., Тодорук Н.А. Другий етап впровадження реформи децентралізації	109
Фоміченко І.П., Лапенко М. М. Розробка та впровадження заходів щодо підвищення конкурентних переваг та конкурентного статусу	111
Фоміченко І.П., Луцев А. Ю. Розробка та впровадження заходів щодо вдосконалення логістичної системи сучасного підприємства	114
Фоміченко І.П., Трускін Є.Ю. Розробка та впровадження заходів щодо підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства	117
Чир Н.В., Качаровський Р.Є., Антипюк О.В. Туристична інфраструктура прикордонних з Білоруссю об'єднаних територіальних громад Волинської області	120
Шафета Д.О., Кравчук О.Я. Економічна безпека в умовах глобалізації: загрози і можливості	123
Штулер І.Ю., Лях І.М. Сценарний аналіз визначення ключових інструментів забезпечення фінансової стабілізації в контексті транскордонного співробітництва	125

УДК 339.2

Баула О.В. к.е.н., доцент

Воробей Н.В. ст. гр. МЕВм-51

Луцький національний технічний університет

НАПРЯМИ НАРОЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВОЛИНІ В КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Економічний потенціал, кваліфіковані кадри, вигідне географічне розташування, достатньо розвинені банківська, транспортна, телекомунікаційна та прикордонна інфраструктура дають обґрунтовану підставу для подальшого розширення міжнародних контактів Волинської області на довготривалій, стабільній і взаємовигідній основі.

В останні роки на Волині спостерігається активна імплементація підприємств у світовий ринок. У зв'язку з цим, виникає проблема забезпечення найбільш ефективної зовнішньоекономічної діяльності області щодо формування структури експорту та імпорту з урахуванням інтересів національних товаровиробників та необхідності структурної перебудови економіки, пошуку та розміщення іноземних інвестицій насамперед у пріоритетні галузі виробництва.

Проблеми підвищення ефективності зовнішньоекономічного потенціалу регіону набувають на сучасному етапі виняткового значення. Це пов'язано із дією комплексу ендогенних та екзогенних чинників. Серед ендогенних можна виділити такі:

- процес трансформації вітчизняної економічної системи, яка перебуває в ситуації об'єктивної незбалансованості і повільної структурної перебудови;

- надмірна енерго- і ресурсоемність, а також конкурентоспроможність національного виробництва;

- поступовий занепад науково-технічного і високотехнологічного промислового потенціалів та ін.

До екзогенних можна віднести такі чинники, як:

- надмірна залежність економіки України від монопольних імпорتنих ринків постачання стратегічно важливих товарних позицій;

- наявність значної кількості вітчизняних підприємств, задіяних у виробничих циклах, кінцева продукція яких виробляється за межами України;

- висока залежність процесу структурного та технологічного реформування економіки України від різних форм зовнішніх джерел фінансування;

- відсутність розвинутої зовнішньоторговельної інфраструктури (інформаційної, законодавчої, маркетингової, організаційної, трейдерської, біржової, виставочної, рекламної тощо);

- певним тиском інших країн на зовнішньоекономічну діяльність України через прямі та побічні форми різноманітних торговельних, інвестиційних, фітосанітарних, технологічних і фінансових обмежень [1, с. 89-90; 2].

Формування ефективного механізму розвитку та реалізації зовнішньоекономічного потенціалу потребує чіткого визначення напрямків його розвитку. Волинський регіон порівняно з іншими в межах країни для підвищення власної конкурентоспроможності має можливість використовувати своє географічне розташування, а саме транскордонний потенціал (рис. 1).

Незважаючи на усі позитивні зрушення у зовнішньоекономічній діяльності Волині, існують певні проблеми, а саме:

- спостерігається недостатній рівень розвитку виробничої кооперації між підприємствами сусідніх держав;

- мізерний рівень фінансової підтримки спільних транскордонних проектів як з боку уряду, так і з боку місцевих органів влади, за винятком облаштування прикордонної інфраструктури;

- недостатній рівень інформаційного забезпечення транскордонного співробітництва та ін.

На нашу думку, частково вирішити дані проблеми можливо через наступні заходи:

- проведення систематичної роботи з вивчення та аналізу експортного потенціалу регіону, динаміки конкурентних переваг;

- здійснення моніторингу та аналізу експортної діяльності підприємств для своєчасного визначення і усунення перешкод;

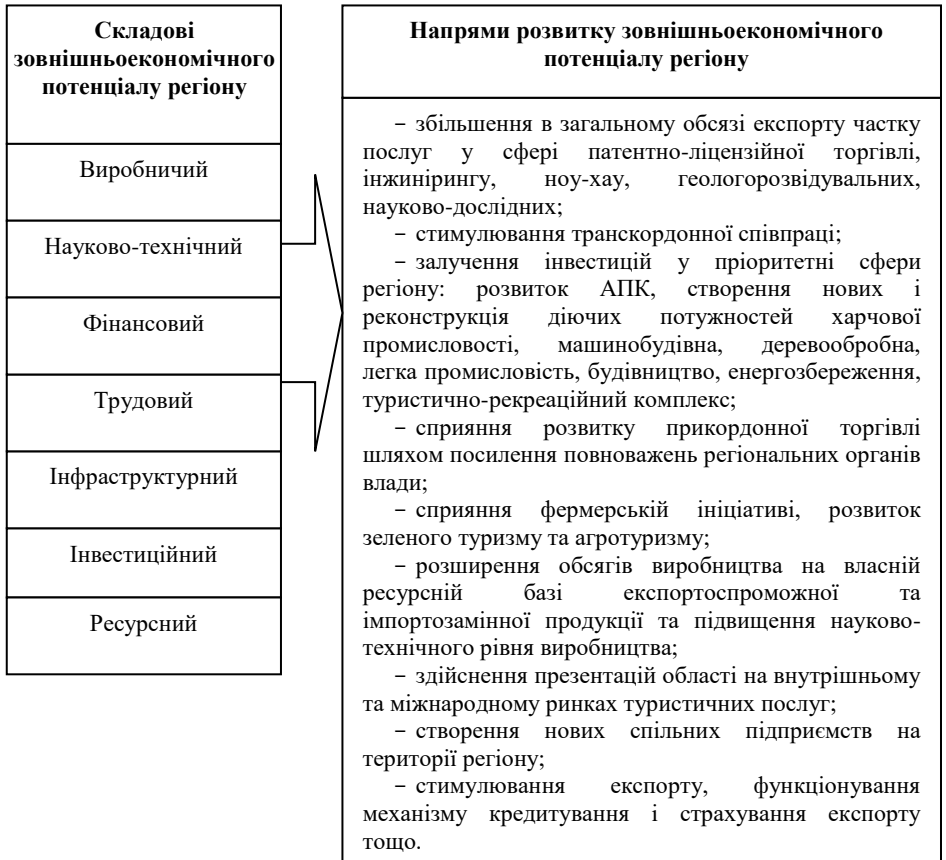

Рис. 1. Напрями розвитку зовнішньоекономічного потенціалу Волинської області

- використання інструментів ринку цінних паперів для залучення коштів до фінансування транскордонних проєктів області;

- узгодження заходів щодо стимулювання експорту, які передбачаються регіональними й державними програмами економічного розвитку [3].

Основними проблемами з українського боку щодо подальшої реалізації транскордонних проєктів, на нашу думку, є відсутність фінансування для їх розробки і подальшого вироблення конкретних

проектних пропозицій, неузгодженість механізмів одночасного співфінансування транскордонних проектів за рахунок коштів програм ЄС, національних і регіональних бюджетних асигнувань та позабюджетних джерел.

На наш погляд, частково фінансувати реалізацію даних і майбутніх транскордонних проектів можливо за рахунок випуску муніципальних облігацій, оскільки очевидна їх ефективність.

Отже, реалізації потенційних соціально-економічних можливостей Волинської області сприяє її прикордонне положення. Яскраві регіональні особливості Волинської області, поряд з багатим природно-ресурсним та історико-архітектурним потенціалом, створюють всі передумови для організації ефективного зовнішньоекономічного співробітництва. Інтенсифікація розвитку зовнішньоекономічної співпраці є каталізатором залучення інвестицій та новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника з метою виходу насамперед на ринок ЄС. А використання інструментів ринку цінних паперів для фінансування зовнішньоекономічних проектів Волині сприятиме не лише формуванню належної інфраструктури фондового ринку і побудови його за світовими стандартами, але й ефективному нарощенню зовнішньоекономічного потенціалу області.

Список використаних джерел

1. Приступлюк В.В. Особливості зовнішньоторговельної політики України в сучасних умовах. Збірник наукових праць НУВГП. 2015. Вип. 22(141). С. 88–92.

2. Бікулова Д. У. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельної діяльності регіонів України в контексті поглиблення інтеграційних процесів. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2014. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2014_1_46.pdf (дата звернення: 25.04.2019).

3. Стан розвитку транскордонного співробітництва Волинської області. Повідомлення управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації. URL: <http://www.voladm.gov.ua/> (дата звернення: 25.04.2019).

УДК 336.02

Баула О.В. к.е.н., доцент

Момот О.І. ст. гр. МЕз–41

Луцький національний технічний університет

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Митна політика є складовою внутрішньої і зовнішньої політики держави, комплексом заходів, здійснюваних з метою забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки.

В Україні здійснюється єдина митна політика, що є складовою митної справи, а також внутрішньої і зовнішньої політики України [1, с. 279].

В Україні мито фактично залишається одним з інструментів регулювання зовнішньої торгівлі з переважанням адвалерних ставок і застосуванням специфічних та комбінованих ставок до окремих груп товарів. На цьому етапі митно-тарифна політика України загалом відповідає вимогам СОТ з характеристиками виваженості та спрямованості як на лібералізацію зовнішньої торгівлі та легалізацію тіншових потоків імпорту, так і на захист національного товаровиробника [2].

На сьогоднішній день сучасна митна політика України є недосконалою, свідченням чого можуть бути такі факти:

- значна частка у загальному обсязі товарообігу товарів переміщуються з приховуванням інформації від митних органів або шляхом контрабанди;
- значна кількість правопорушень у сфері інтелектуальної власності;
- невідповідність існуючої системи митного контролю сучасним стандартам пропускнув спроможності;
- корупція в митних органах [2].

Зважаючи на існуючі тенденції та умови функціонування митної політики в Україні, пріоритетами підвищення дієздатності політики держави у цій сфері мають стати:

- підвищення рівня захисту національних інтересів держави за допомогою інструментів митної політики з одночасним збалансованим впровадженням міжнародних вимог та стандартів;

- забезпечення подальшого впровадження в митних органах уніфікованих технологій митного контролю та митного оформлення, які безперервно охоплюють всю послідовність руху товарів і транспортних засобів під час перебування їх під митним контролем, з метою створення умов для поступової адаптації митних технологій до роботи з інформацією про товари та транспортні засоби;

- створення максимально сприятливого середовища для учасників зовнішньоекономічної діяльності з метою активізації здійснення ними експортно-імпортних операцій;

- підвищення ефективності оперативного виявлення та протидії негативним явищам в середовищі зовнішньої торгівлі, які є потенційними загрозами безпеці та інтересам держави;

- завершення розроблення проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, необхідність прийняття яких зумовлено приєднанням України до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур та стосовно надання митним органам України права на проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового слідства в справах про контрабанду;

- забезпечення подальшого розвитку організаційно-правової основи для становлення митної науки шляхом активізації діяльності Наукової ради, розширення систематизованої бази вітчизняних та зарубіжних наукових знань з митної справи, вдосконалення процесів замовлення та виконання наукових робіт;

- розроблення сучасних теоретичних основ для моделювання реальних процесів в оперативній та управлінській діяльності митної служби в умовах відповідності Рамковим стандартам Всесвітньої митної організації [3; 4, с.250].

Таким чином, для нашої держави провадження ефективної митної політики України сприятиме: спрощенню доступу до ринку збуту українських товарів у ЄС; припливу іноземних інвестицій; поліпшенню економічного іміджу України у світі; швидкому реформуванню економіки; можливості знижувати свої імпортні ввізні мита терміном до 10 років; можливості прискорення

модернізації українського машинобудування; можливості уникнення антидемпінгових мит; збільшенню експортного виторгу за машинопродукцію; можливості підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції шляхом адаптації до вимог ЄС. Така перспектива для України є втішною та довгоочікуваною.

Список використаних джерел

1. Стельмашук А.М. Підвищення ролі митної політики в системі захисту внутрішнього ринку. Інноваційна економіка. №6. 2011. С.279-286.

2. Єдинак В. Ю. Вплив митної політики на зовнішньоекономічну діяльність підприємств. URL: Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки. (дата звернення: 14.05.2019).

3. Панов І.О. Митна політика України в умовах розвитку відносин з Європейським Союзом. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09piozec.pdf> (дата звернення: 18.05.2019).

4. Приходько І., Приходько Ю. Митна політика України в контексті угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. 2016. Випуск 39. С. 244-252.

УДК 339.7

Булч А.К. ст. гр. МЕВ-21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зелінська О.М.

Луцький національний технічний університет

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Інтеграційні та глобалізаційні процеси, що спостерігаються у сучасному світовому господарстві, визначають виняткове значення інвестицій для становлення та розвитку вітчизняної економіки. Ефективне здійснення інвестиційної діяльності на сучасному етапі є основою для розвитку економіки України, забезпечення можливості її інтеграції в європейський соціально-економічний простір, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних

підприємств. Для підвищення інвестиційної активності вітчизняних підприємств на державному рівні мають виконуватися такі важливі умови, як формування та реалізація виваженої інвестиційної політики, забезпечення сприятливого ділового клімату в країні, розвиток інвестиційного та інфраструктурного забезпечення інвестиційних процесів тощо.

Ефективне реформування економіки нашої країни, її структурне перетворення із забезпеченням якісного розвитку, оновлення ринкової та соціальної інфраструктури неможливі без відповідних капіталовкладень, тобто без належного інвестування. Чим воно активніше, тим швидшими є темпи відтворення та ефективних ринкових перетворень. Серед усіх суб'єктів інвестиційної діяльності особливо виділяється держава. Вона є суб'єктом через свої інститути, господарські товариства та корпорації. Держава може брати участь як через державний сектор економіки, так і через органи влади, інститути, які регулюють інвестиційну діяльність.

Слід відмітити, що Україна є привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

У рейтингу Doing Business 2018 Україна піднялась на +4 пункти і посіла 76 позицію зі 190 країн світу. Найбільший прогрес Україна продемонструвала у таких складових рейтингу: +105 пунктів (за 140-го на 35-те місце) по компоненту «одержання дозволів на будівництво» — завдяки зменшенню пайової участі в Києві з 10 до 2% та зниженню вартості послуг з технагляду; + 41 пункт по «сплаті податків» за зменшення та уніфікацію ставки ЄСВ [1].

Також, слід відзначити, що у рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг в міжнародному економічному списку. Він змінився з Сaa3 до Сaa2, що означає зміна прогнозу зі «стабільного» на «позитивний» [2].

Так, на поліпшення показників вплинуло проведення структурних реформ в Україні, що допомогло країні впоратися з борговим навантаженням і поліпшити позиції на зовнішніх ринках.

Крім того, у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК) 2017/2018 Україна покращила свої

позиції на 4 пункти і зайняла 81 місце серед 137 країн світу, які досліджувались (у ГІК 2016/2017 – 85 місце серед 138 країн) [3].

Інвестор, який зацікавився українським сільським господарством, авіакосмічними технологіями, транзитним потенціалом або ж недорогою і досить кваліфікованою робочою силою, стикається з перешкодою вже під час свого першого ділового візиту до України. Ця перешкода – корупція. Вона всі останні роки очолює рейтинг найбільших перепон на шляху інвестицій, свідчить щорічне опитування іноземних інвесторів, яке проводять Європейська бізнес-асоціація (ЕВА), Dragon Capital та Центр економічних стратегій.

Але навіть якщо інвестор сприйняв корупцію як даність і залучився підтримкою державних мужів або просто заклав корупційну складову до бізнес-плану, його чекають прикрі несподіванки, пов'язані з судовою системою, фінансовою нестабільністю. А крім того йому ставитимуть палиці в колеса різноманітні галузеві монополії та великі корпорації, які належать наближеним до влади бізнесменам (так званим олігархам), свідчить дослідження ЕВА.

Топ 10 перешкод для іноземних інвестицій в Україні:

1. Широко розповсюджена корупція
2. Недовіра до судової системи
3. Нестабільна валюта і фінансова система
4. Монополізація ринків та захоплення влади олігархами
5. Військовий конфлікт з Росією
6. Обтяжливе та мінливе законодавство
7. Репресивні дії правоохоронних органів
8. Обмеження на рух капіталу та валютні операції
9. Складне податкове адміністрування
10. Пожвавлення трудової міграції

Згідно з ним, фактична війна з Росією на Сході України – тільки на п'ятому місці в рейтингу страхів інвесторів. Також представники бізнесу вважають перешкодами для роботи в Україні складне й мінливе законодавство, дії правоохоронців, обмеження на фінансових ринках, непросте податкове адміністрування й трудову міграцію українських фахівців за кордон.

У цих умовах президент Європейської бізнес-асоціації Томаш Фіала закликає уряд вдатися до кількох пріоритетних кроків, щоб привабити інвесторів.

«Потрібно забезпечити верховенство права і справедливість, суттєво скоротити корупцію у правоохоронних органах і в судах. Торік керівництво країни обіцяло нам створити Національне бюро фінансових розслідувань. На жаль, цього не сталося, і навіть наші зауваження до законопроекту не були враховані», – каже інвестор.

Він порівнює ситуацію в Україні зі світовими тенденціями: за його словами, інвестори втікають з тих країн, де є високі дефіцити бюджету та платіжного балансу, а золотовалютні резерви (ЗВР) є значно меншими, ніж треба для покриття трьох місяців імпорту.

Список використаних джерел

1. Doing Business [Електронний ресурс] / Офіційна інтернетсторінка урядового порталу. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>

2. Easy Business [Електронний ресурс] / Офіційна інтернетсторінка урядового порталу. – Режим доступу: <http://www.easybusiness.in.ua>.

3. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurento-spromozhnosti-2>

УДК 658.152:658.589

Василенко А.А. магістрант

Науковий керівник: д.т.н., професор Мироненко Є.В.

Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних ринкових умовах основним завданням вітчизняних підприємств стає збереження та посилення своїх конкурентних позицій, цього неможливо досягти без злагодженої взаємодії всіх підсистем управління підприємства. Для цього на підприємстві здійснюється стратегічне управління та стратегічне

планування, розробляються програми розвитку, які забезпечують довготривале, стійке функціонування підприємства в зовнішньому середовищі.

Під впливом зростаючої конкуренції інвестиції та інновації стають основним елементом управління на підприємстві. Нові ідеї, прогресивні технології та організаційні рішення визначають успіх підприємницької діяльності, забезпечують виживання і фінансову стабільність підприємств. Тому важливого значення набуває система управління інноваційно інвестиційної діяльністю підприємства, орієнтоване на довготривалу перспективу та стратегічний успіх.

Теоретичною основою дослідження послужили праці вітчизняних і зарубіжних вчених з даної теми, метод порівняння, системний підхід до виявлення та дослідження факторів, що впливають на розробку і вибір стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. Дослідженням методичних та методологічних аспектів інноваційно-інвестиційних стратегій присвячені праці: Н.Ю. Романенко, Р.А. Фатхутдінова, Г.В. Верещагіна, В.В. Ковалева, А.І. Пригожина, В.І. Кошкіна, В.В. Бочарова, С.Н. Ільяшенко, В.П. Савчука, В.М. Власової, В.Н. Сердюка, С.І. Абрамова, І.А. Баєва та інших науковців.

Інноваційно-інвестиційний процес в умовах ринкового реформування української економіки може бути проаналізований в контексті загальної економічної ситуації в Україні. Основою інноваційно-інвестиційного процесу є процес створення та освоєння нової техніки або технології. При аналізі інноваційно-інвестиційного процесу, слід мати на увазі, що інновації матеріалізуються за допомогою інвестицій, а інвестиції в сферу виробництва багато в чому втрачають сенс в умовах слабкої завантаження виробничих потужностей. Криза інноваційно-інвестиційного процесу, взаємопов'язана з погіршенням умов відтворення трудового потенціалу українського суспільства, є складовою частиною системної кризи Української економіки. Успіх інноваційної діяльності в значній мірі визначається формами її організації та способами фінансової підтримки. Джерелами фінансування можуть бути підприємства, фінансово-промислові групи, малий інноваційний бізнес, інвестиційні та інноваційні фонди, органи місцевого управління, приватні особи і т. д. Всі вони

беруть участь у господарському процесі і тим або іншим чином сприяють розвитку інноваційної діяльності. У розвинених країнах фінансування інноваційної діяльності здійснюється як з державних, так і з приватних джерел.

Проаналізувавши структуру фінансування, можна виділити основні стримуючі фактори розвитку інновацій промислових підприємств: низький рівень державного фінансування інноваційного розвитку та недостатність власних коштів підприємств; низька інвестиційна активність вітчизняних, зарубіжних інвесторів; недосконалість податкового законодавства; відсутність мотивації вітчизняних підприємств до впровадження науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та реалізації їх результатів; послаблення взаємозв'язків науки та виробництва [1, с. 28].

Основними засадами ефективної реалізації зазначеної інвестиційно-інноваційної стратегії, на нашу думку, є такі:

1. Формування інвестиційного блоку цієї стратегії повинно здійснюватися з урахуванням стратегічного завдання переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку, який передбачає, що цикл відтворення кожної одиниці капітальних вкладень має бути носієм нововведень, поліпшувати технології виробництва з метою збільшення їх економічної та соціальної результативності.

2. Об'єктами управлінського впливу при реалізації вимог інноваційного типу відтворення повинні стати інвестиційні програми різного масштабу.

3. Відбір інвестиційних проектів щодо їх включення до інвестиційної програми повинен здійснюватися з позиції їхньої відповідності рівню і результативним можливостям перспективних науково-технологічних інновацій.

4. Слід офіційно визнати інноваційність як вимогу до інвестиційних пріоритетів господарських систем.

5. Застосування додаткових адміністративно-правових стимулів і механізмів повинні здійснюватись для фінансової та організаційної підтримки науковотехнічної діяльності.

Інвестиційні та інноваційні процеси слід розглядати не окремо, а у комплексі, що дозволяє стверджувати про необхідність реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії забезпечення сталого розвитку, яка складається з двох взаємопов'язаних та

взаємовпливаючих блоків: інвестиційного та інноваційного, об'єднаних єдиною системою принципів, методів та механізмів реалізації, критеріїв прийняття управлінських рішень [2, с. 2].

Таким чином, сучасні проблемні аспекти формування та реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії: недооцінка важливості та пріоритетності розглянутої стратегії серед інших стратегічних напрямків розвитку підприємства, неефективність управління інвестиційними ризиками та невраховування принципу інвестиційного синергізму. Також були запропоновані можливі заходи щодо подолання цих недоліків в управлінні інноваційно-інвестиційною діяльністю на вітчизняних підприємствах.

Список використаних джерел

1. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення/ Амоша О. // Економіст. –2005. – № 6. – С. 28–32.

2. Бондаренко А.Ф., Васильєва Т.А., Грищенко О.С. Інвестиційноінноваційна стратегія як механізм забезпечення сталого економічного зростання в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua>.

3. Мороз Л.І. Проблеми формування та обґрунтування інвестиційної стратегії інноваційного розвитку підприємства / Мороз Л.І. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: «Проблеми економіки та управління». –2008. – № 628. – С. 587-591.

УДК 371

Вісіна Т.М. к.і.н., доцент

Некритюк Б.В. ст. гр. МК-11

Рябенко А.В. ст. гр. МК-11

Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Податкова система є необхідною умовою функціонування держави. Вона являє собою сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів, які діють у встановленому законом порядку [1]. В Україні це питання є особливо актуальним через наявність у

населення неправильних уявлень щодо необхідності дотримання культури сплати податків.

Податкова культура як специфічна сфера функціонування оподаткування проявляється у вигляді особливо регульованого механізму виживання соціуму, є засобом його адаптації до різних умов середовища проживання, тож вона не може бути ні низькою, ні неефективною, ні недостатньою. Податкова культуру можна порівняти з геномом людини, який є пам'яттю суспільства, що, відтворюючись у кожному поколінні як певний код, уміщує інформацію про закономірності перебігу економічних криз, трансформаційних перетворень, еволюційно перевірених ефективних способів задоволення особистісних та суспільних інтересів [2, с. 148].

Формування податкової культури – це одна з найважливіших умов ефективного виконання державою своїх функцій. Принцип неминучості та добровільності міцно закріпився у свідомості платників податків розвинених країн [3].

Система оподаткування є важливим інструментом у забезпеченні економічного, соціального та культурного потенціалу розвитку країни. Нестабільна ситуація у формуванні податкового законодавства держави виступає однією з найгостріших проблем у розвитку податкової культури. Тому потрібно вживати заходи щодо покращення ситуації у системі оподаткування. Пріоритетними напрямками підвищення рівня податкової культури є:

1. Прийняття законів про спрощення податкового законодавства та вдосконалення механізмів вирішення податкових питань.

2. Формування позитивного іміджу держави у свідомості громадян, в тому числі і щодо законів, наказів та інших дій держави, котрі не повинні викликати у громадян марних надій та наступного розчарування до керівництва країни.

3. Розробка та впровадження схеми покращення якості виконання податкових процесів.

4. Розробка концепційних засад програми, яка спрямована на надання платникам податків консультаційних послуг.

5. Організація роботи телефонно-довідникової служби, телефонної лінії довіри для забезпечення дистанційних консультацій [4, с. 170].

Отже, беручи до уваги першочергові завдання, що ставить перед собою система оподаткування та покладаючись на європейський досвід, можна стверджувати, що виховання в суспільства належної ідеології та дотримання громадянами податкової дисципліни є запорукою економічного розвитку держави та може бути досягнуто шляхом введення широких роз'яснювальних заходів серед населення впродовж тривалого часу.

Список використаних джерел

1. Податкова система [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

2. Сидорович О. Ю. Сутнісні характеристики податкової культури: інституціональний контекст / О. Ю. Сидорович // Наукові праці НДФІ. – 2017. – № 1. – С. 144-158.

3. Гордієнко С. Податки: платники і збирачі / Сергій Гордієнко // Щоденна всеукраїнська газета «День». – 2003. – № 123.

4. Зінкевич А. В. Податкова культура населення як інструмент уникнення податкових правопорушень / А. В. Зінкевич // Розвиток соціально-економічних систем в гео економічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування. – 2017. – С. 169–171.

УДК 339.924

Галазюк Н.М. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Упродовж років незалежності в Україні сформувалась експортоорієнтована модель розвитку економіки, в якій стратегічна роль експорту полягає в тому, що він має бути засобом сприяння економічному зростанню, інструментом активізації наявних та

потенціальних конкурентних переваг з метою подолання відставання від розвинених країн за основними соціально-економічними параметрами.

Формування та реалізація експортного потенціалу нерозривно пов'язані з інтеграційними процесами економіки, які відбуваються на сьогоднішній день. Необхідно зауважити, що процес міжнародної економічної інтеграції є основою розвитку економіки усіх країн світу. Одним із найважливіших факторів інтеграції України до світового господарського простору є створення механізму сталого розвитку експорту, що в сучасних умовах залежить від можливостей вітчизняних підприємств виробляти і реалізовувати товари, які відповідають вимогами світового ринку за якістю, ціною та рівнем сервісу.

Курс на європейську інтеграцію України є природним наслідком здобуття Україною незалежності. Його витoki – в історії українського народу та усвідомлення права жити в демократичній, економічно розвиненій, соціально-орієнтованій країні. Основною метою євроінтеграції – є створення умов для входження у співтовариство розвинених європейських країн, шляхом масштабних внутрішніх перетворень.

Європейська інтеграція була і залишається головним пріоритетом зовнішньої політики України, а також ключовим орієнтиром внутрішнього розвитку нашої країни. Це закріплено національним законодавством і на його реалізацію спрямовані основоположні реформи в країні. Для України європейська інтеграція – це подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, шлях модернізації економіки, підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника, створення нових робочих місць, підвищення добробуту населення, вихід на світові ринки. Україна, як невід'ємна частина Європи орієнтується на модель соціально-економічного розвитку провідних європейських країн.

На сьогодні ЄС – найважливіше джерело інвестицій, що приносять в економіку не лише фінансові ресурси, а й міжнародний досвід корпоративного управління, спонукають компанії до впровадження міжнародних стандартів якості, обліку тощо. Нині ЄС є найбільшим торговельним партнером України, на який припадає майже третина загального національного зовнішньоекономічного товарообігу [2, с. 40].

Прагнучи стати рівноправним партнером країн Європи і світу, Україна починає змінювати імідж експортера сировини на імідж конкурентоздатного учасника європейського ринку. Поглиблюючи співпрацю з ЄС, Україна отримає нові стимули для розвитку внутрішнього ринку і поглиблення економічної спеціалізації регіонів. Металургійне виробництво, хімічна промисловість, машинобудування, які визначають основу економіки багатьох регіонів, Україна сьогодні переходять на нові стандарти виробництва і європейські технічні регламенти.

Розширення зовнішньоекономічних перспектив українського сільського господарства стане можливим завдяки переходу на вирощування більш конкурентоспроможних видів рослин і порід тварин, розширенню сфери застосування передових аграрних технологій, заохочення сучасного сільськогосподарського виробництва, обов'язковою умовою якого є захист навколишнього середовища, поширення методів органічного виробництва та використання біотехнологій [1]. Підписання Угоди у 2014 році між Україною та ЄС, основною метою якої є створення асоціації, поступове зближення між Україною та ЄС на основі спільних цінностей, поглиблення економічних та торговельних відносин, зокрема шляхом створення зони вільної торгівлі, посилення співробітництва в сфері юстиції, свободи і безпеки.

Зона вільної торгівлі Україна та ЄС передбачає лібералізацію торгівлі як товарами, так і послугами, руху капіталів та руху робочої сили. Її особливою рисою є комплексна програма адаптації регуляторних норм у сферах, пов'язаних з торгівлею, до відповідних стандартів ЄС. Це значно дозволить усунути нетарифні бар'єри у торгівлі між Україною та ЄС та забезпечити розширений доступ до внутрішнього ринку ЄС для українських експортерів, а також європейських експортерів до українського ринку. Розвиток міжнародного співробітництва, наміри України щодо європейської інтеграції, зобов'язують нашу країну адаптувати національну систему технічного регулювання до міжнародних та європейських стандартів. Сьогодні активно розвивається процес гармонізації національних стандартів з європейськими, зокрема з питань безпечності та якості харчових продуктів відповідно до вимог ЄС [3].

Європейська інтеграція є найбільш визначальним фактором, як міжнародної діяльності України, так і її внутрішньої політики на тривалу перспективу, закріплює безпеку та позитивно впливає на

відносини України з усіма країнами світу. Реалізація курсу на євроінтеграцію забезпечить гарантії прав людини, розвиток в Україні громадянського суспільства, побудову соціально орієнтованої ринкової економіки та величезну матеріальну підтримку з боку ЄС. Для формування експортного потенціалу в умовах реалізації євроінтеграційного курсу варто звернути увагу на виробничо-технічне оснащення вітчизняних підприємств, важливим моментом є приведення української продукції до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Ганза І.В. Експортний потенціал вітчизняних підприємств АПК в дискурсі інтеграції до європейського ринку [Електронний ресурс] / І.В. Ганза // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 5. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/24.pdf>

2. Побоченко Л.М. Аналіз торговельно-економічної співпраці України з країнами Європейського Союзу /Л.М.Побоченко, К.Д. Любарцева // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. – 2013 (№1). – С. 37-45.

3. Постанова Верховної Ради України «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/874-18>.

УДК 339.138:332.14:339.92

Жуков С.А. д.е.н., с.н.с., доцент, професор кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ОСОБЛИВІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО МАРКЕТИНГУ В СИСТЕМІ ТРАНСКОРДОННОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

При розгляді еволюції поняття, процесу становлення та застосування форм і методів регіонального маркетингу в Україні, де значна кількість областей є прикордонними, відчувається

нагальна необхідність розробки, з'ясування суті та введення нового поняття «транскордонний маркетинг».

Для теоретичного та практичного впровадження поняття «транскордонний маркетинг» доцільно виділити такі економічні фактори, як висока активність і підприємливість населення, зростаючий інтерес потенційних інвесторів, близька відстань до потенційних транскордонних ринків збуту, використання переваг навколишнього середовища для економічного розвитку, зростання споживчого ринку та ринку послуг. Не менш важливу роль для розвитку цього нового виду маркетингу відіграють такі соціально-культурні фактори: спільна культурна спадщина, кваліфіковані кадри у сферах освіти, культури та спорту, існування повної системи освітніх закладів у кожному прикордонному регіоні, відсутність значного мовного бар'єру, родинні зв'язки між людьми з різних країн Карпатського Євросоюзу, схожа структура нацменшин по різні сторони кордону [2, с. 20-27].

На рівні функціонування транскордонного економічного співробітництва (ТКЕС) регіонів України з прикордонними територіями країн-сусідів транскордонний маркетинг здатний збалансувати інтереси багатьох суб'єктів підприємницької діяльності, що діють на цій географічно розташованій території. При цьому, транскордонний маркетинг є об'єктивно необхідним результатом активізації та удосконалення ринкових відносин, і водночас – важливою умовою подальшого реформування економічної системи транскордонних регіонів на основі маркетингових засад.

Серед найважливіших бар'єрів становлення та розвитку транскордонного маркетингу можна виділити занижену свідомість того, що без маркетингових інструментів неможливе правильне управління на регіональному рівні як економічними так і соціальними процесами. Це, на нашу думку, частково обумовлено об'єктивними причинами, зокрема існуючою необізнаністю в теорії, філософії та практиці маркетингу.

Раціональне поєднання ролі держави з активною діяльністю регіональних органів влади сприятиме розвитку транскордонного маркетингу як одного з основних інструментів вирішення багатьох соціально-економічних питань, які існують і виникатимуть під час функціонування ТКЕС. Потенціал транскордонного маркетингу на

сучасному етапі через свою «молодість» не використовується належним чином, через що він не достатньо ефективний для розвитку регіону. Разом з тим, він є перспективним організаційним елементом реформування економіки транскордонного регіону.

Метою розробки нового виду маркетингу – транскордонного маркетингу – є розробка рекомендацій щодо формування регіональної економічної політики на основі основних елементів та інструментів маркетингу, з максимальним використанням усіх потенційних і реальних можливостей транскордонних ринків. При цьому система забезпечення життєдіяльності населення прикордонного регіону виходить за національні межі, а в умовах розвитку ТКЕС вона набуває формалізованих ознак [3, с. 38].

Суть, значення та основні поняття транскордонного маркетингу дають змогу узагальнити визначення транскордонного маркетингу, в якому мають бути зазначені всі головні пріоритети розвитку цього виду маркетингу. Ґрунтуючись на доцільності впровадження теорії і практики маркетингу, визначимо поняття «транскордонний маркетинг» як філософію, яка базується на теорії та практиці прийняття управлінських рішень стосовно формування стратегії розвитку транскордонних ринків на основі дослідження й аналізу факторів маркетингового середовища з метою реалізації соціально-економічних інтересів території, узгодження інтересів громад цих територій, з орієнтацією на потреби цільових груп споживачів товарів і послуг, які проживають по обидві сторони кордонів. Для транскордонного регіону його основою можна вважати управління маркетингом у напрямку активізації транскордонної співпраці. Знання механізмів взаємовпливу різних процесів та явищ, які відбуваються на транскордонних ринках, дає можливість встановити визначальні фактори підвищення конкурентоспроможності транскордонних територій і, використовуючи наявні регіональні ресурси, досягти вищого рівня економічного розвитку.

Сьогодні можна констатувати, що розробка, створення теорії та методології маркетингу підходить до завершального етапу, а головні напрями його розвитку в найближчому майбутньому мають бути спрямовані в практичну площину. Закономірним є те, що в майбутньому можлива поява нових визначень і видів маркетингу, конкретизація та доповнення його принципів і методів, але

безперечним є той факт, що розвиток теорії маркетингу не носитиме кардинального характеру та буде більше представляти інтерес для теоретиків, а не для практиків [1, с. 94].

Отже, відносно транскордонного маркетингу зазначимо, що він як філософія та механізм управління транскордонними територіями, перебуваючи на стадії зародження та часткового становлення, може стати перспективним інструментом і дієвим механізмом розвитку ТКЕС. Для цього важливим стане освоєння персоналом підприємств різних сфер і галузей діяльності філософії маркетингу, в тому числі й підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного бізнесу. Головна роль при цьому повинна належати розумінню необхідності використання маркетингу підприємствами, що стане основою просування транскордонного маркетингу.

Список використаних джерел

1. Савельєв Є.В. Європейська інтеграція і маркетинг. Наукові нариси / Савельєв Є.В. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 482 с.
2. Стратегія транскордонного співробітництва «Карпати 2004–2011». Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття», 2005 року. – 48 с.
3. Черная И.П. Территориальный маркетинг: Учебное пособие / Черная И.П. – Владивосток: Изд.-во ВГУЭС, 2005. – 188 с.

УДК 339.2

Заславський Б. Є. ст. гр. МЕВ-11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.В.

Луцький національний технічний університет

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО І ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ

Процеси інтеграції та розширення Європейського Союзу до кордонів України забезпечили створення необхідних умов для її співпраці з країнами об'єднаної Європи, різноманітними європейськими інституціями, участі України в Програмах сусідства Європейського Союзу. Наша держава отримала можливість

якнайкраще реалізувати своє вигідне географічне розташування та здійснити важливі кроки на шляху інтеграції до європейського співтовариства. Одним із напрямів реалізації євроінтеграційного вектору України є розвиток та удосконалення механізму транскордонного співробітництва, визначення його пріоритетних напрямів у загальній системі розвитку прикордонних регіонів держави. Зумовлено це тим, що на даний час спостерігаються значні диспропорції як у рівнях розвитку прикордонних регіонів нашої країни, так і у відповідних прикордонних регіонах країн Європейського Союзу, що межують з Україною [1; 3].

Транскордонне співробітництво не є новацією в українському державотворчому процесі, оскільки відбулася лише певна трансформація понять та процесів, що передували самі появи транскордонного співробітництва. Раніше транскордонне співробітництво України з країнами сусідами – Угорщиною, Словаччиною, Польщею та Румунією було в основному справою двосторонніх або багатосторонніх відносин держав Центральної та Східної Європи, а зараз воно вийшло за цей дещо штучно звужений регіональний рівень. Тобто, перетворилося на форму стосунків України як з окремими державами-членами ЄС, так і з Євросоюзом у цілому.

Прикладом такого співробітництва є програма РВ-ВУ-UA (Польща – Білорусь-Україна), яка дозволяє за допомогою спільного фінансування всіх учасників покращувати умови рекреаційного туризму, розвиток альтернативних джерел енергії, пам'яток архітектури, доріг та інфраструктури і, в цілому, забезпечує розвиток прикордонних територій всіх регіонів учасників.

Одним з таких проектів є проект з розвитку відновлюваних джерел енергії – як одного з методів поліпшення якості навколишнього середовища на території повіту Любачівського (Польща) та Яворівського району (Львівська область, Україна). Загальний бюджет становить 453,7 тис. євро. Співфінансування – 408,3 тис. євро. Тривалість проекту – 16 місяців. Захід – захист довкілля на прикордонних територіях [2].

На думку представників проекту, головною проблемою регіону є надмірний викид пилу та газів, пов'язаний із згорянням пального. Це спричиняє значні ризики для здоров'я населення на

даній території та знижує зацікавленість інвесторів, що, в свою чергу, гальмує розвиток регіону.

Головною метою проекту є покращення навколишнього середовища, особливо якості повітря, на території впровадження проекту. Найвища мета проекту буде досягнута шляхом зниження викидів шкідливих речовин.

Виконання проекту дозволить встановити сонячні системи в лікарні в м. Новояворівську та закупити машини для збору сміття на дорогах для муніципалітету м. Любачова. Таким чином очікується зменшення споживання газу і кам'яного вугілля та підвищення рівня виробітку теплової енергії з відновлювальних джерел як в Польщі, так і в Україні.

Список використаних джерел

1. Гороховська К. В. Транскордонне співробітництво в Україні: значення та пріоритетні напрями розвитку. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5736> (дата звернення: 30.05.2019).

2. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна. URL: <http://www.pl-by-ua.eu/> (дата звернення: 25.04.2019).

3. Проскура В. Ф., Фозекош М. Л. Проблеми та перспективи реалізації транскордонного співробітництва на місцевому рівні. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/17.pdf (дата звернення: 25.04.2019).

УДК 330.341

Зелінська О.М. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

Едвард Чапєвські, професор

Дольношльонська вища школа, Республіка Польща

ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

За своєю природою інтеграційні процеси є складним та суперечливим явищем. Їх розгортання та розвиток можуть бути

зумовлені впливом різних факторів. На розвиток процесів міжнародної економічної інтеграції здійснюють вплив багато факторів таких, як політичні, економічні, науково-технологічні, соціокультурні та глобальні.

Економічні фактори міжнародної економічної інтеграції виступають першопричиною інтеграції, як правило, коли мова йде про інтеграційні процеси серед високорозвинених країн. Про інтеграційний вплив економічних факторів зумовлений розвитком країн в умовах нерівномірного розподілу обмежених ресурсів, бажанням держав і корпорацій найбільш ефективного їх використання у власних цілях. Серед новітніх факторів – ринкова «уніфікація» економічного розвитку за рахунок, насамперед, спрямованої масштабної діяльності міжнародних економічних організацій на відкриття національних економік [1].

Політичні фактори виступають першопричиною інтеграції, коли мова йде про інтеграційні процеси серед країн, що розвиваються. У 1960 рр. майже у всіх регіонах «третього світу» стали виникати торговельно-економічні угруповання. Інтеграція для країн, що розвиваються, – це основний засіб економічного зростання, що означає проведення індустріалізації, створення оптимальної структури господарства, диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків, послаблення залежності від колишніх метрополій.

Створення сприятливого зовнішньополітичного середовища означає зміцнення взаємодовіри та співробітництва в політичній, військовій, соціальній, культурній галузях. Наприклад, країни Західної Європи, Південно-Східної Азії, Близького Сходу, створюючи інтеграційні об'єднання, таку ж ціль і ставили перед собою.

Але більш як 40-річний досвід функціонування інтеграційних союзів серед країн, що розвиваються, показав, що в жодному з них рівень реальної взаємозалежності національних господарств не сформував інтеграційних комплексів, подібних до тих, які були створені в індустріально розвинутих країнах. Серед причин, які стримують досягнення намічених інтеграцією цілей у країнах «третього світу», є невідповідність принципам ринкових відносин, внутрішні особливості економіки кожної окремої країни, політична нестабільність.

Усе вищеназване свідчить про те, що економічна інтеграція у світі, що розвивається, значною мірою є інтеграцією потенційною, чи перед інтеграцією. У таких умовах більш плідною є, так звана, вертикальна інтеграція – між розвинутими країнами та угрупованнями країн, що розвиваються.

Найважливішим та найвпливовішим фактором міжнародної економічної інтеграції, на думку деяких учених, є науково-технічна революція. Вона вносить кардинальні зміни в систему сучасного виробництва.

Науково-технічна революція, з метою вирішення актуальних проблем сучасності, вимагає від країн світової співдружності більш тісної взаємодії. Практично неможливо сьогодні розвивати науку і техніку, освоювати новітні технології виробництва, обживати космос, вирішувати проблеми енергетики, продовольства і сировини без тісної взаємодії країн на міжнародному рівні.

Динамічний розвиток світових продуктивних сил, все ширше впровадження результатів науково-технічного прогресу відкрили для цивілізованих країн можливість переходу від екстенсивного до інтенсивного відтворювання, до формування нового технологічного підґрунтя. У результаті відбулося переростання продуктивними силами національно-державних поділів, їхній вихід за межі територіальних кордонів. Цей процес торкнувся всіх найважливіших елементів матеріальної й нематеріальної сфери, не тільки товарів, а й капіталу, послуг, робочої сили, науково-технічного обміну, всіх стадій процесу суспільного відтворювання [2].

Соціокультурні фактори формують відповідне внутрішнє середовище розвитку міжнародної економічної інтеграції. Соціальна та культурна однорідність країн, що інтегруються, є важливою передумовою формування та розвитку інтеграційних процесів. Як правило, країни зі спільними історичними, культурними та іншими умовами розвитку більшою мірою тяжіють до економічної інтеграції.

Для розвитку міжнародної економічної інтеграції взагалі та європейської зокрема важливе значення мають економіко-географічна близькість країн, наявність спільних кордонів. Це суттєво інтенсифікує взаємні економічні зв'язки, знижує транспортні витрати, створює умови для реалізації великих

спільних проектів співробітництва. Зазвичай, країни зі спільними історичними, культурними та іншими умовами розвитку тяжіють до економічної інтеграції.

Країни обирають потрібну їм інтеграційну політику в залежності від чинників, які зумовлюють цей процес та від факторів, які сприяють чи не сприяють йому. Ці чинники, в кожному окремому випадку, по-різному впливають на макроекономічний та взагалі суспільний розвиток країни, що інтегрується. Проте головні завдання, які ставляться перед міжнародною економічною співпрацею в процесі інтеграції досягаються у більшості випадків.

Отже, до основних факторів формування та розвитку міжнародної економічної інтеграції відносять економічні, політичні, науково-технічні, глобальні та соціокультурні. Кожен із цих факторів має різний вплив на розвиток інтеграційних процесів. Важливим є вплив та взаємодія політичних та економічних факторів міжнародної інтеграції.

Список використаних джерел

1. Міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://moodle.ipk.kpi.ua/moodle/mod/resource/view.php?id=32320>.

2. Петренко З. О. Прикордонні регіони як нова форма міжнародної інтеграції. Економічна безпека. – 1999. – № 12. – С. 66–72.

УДК 339.923:061.(477)

Зелінська О.М. к.е.н., доцент

Дядюсь Д.М., ст. гр. МЕВ – 21

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС- ДІЯЛЬНОСТІ

Європейський вибір України зумовлений усвідомленням інтеграції як чинника сприяння державній незалежності,

національній безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному прогресу, відновленню європейської сутності країни. Ставлячи перед собою мету інтеграції до європейських структур, Україна усвідомлює, що західним державам належить провідна роль у сучасній міжнародній системі, зокрема у світовому економічному комплексі і в міждержавних інституційних механізмах управління глобальними і регіональними процесами.

Європейська інтеграція в контексті інтернаціоналізації вітчизняної бізнес-діяльності означає модернізацію економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок Європейського Союзу. Адже без доступу до міжнародних ринків підприємство втрачає додаткові можливості збуту, залучення капіталу та технологій.

Стратегічними перспективами для України на шляху євроінтеграції мають бути:

- реалізація стратегії випереджального розвитку, яка має забезпечити щорічні темпи зростання ВВП в Україні на рівні не нижче 6-7 %;
- подолання на цій основі розриву в обсягах ВВП на одну особу між Україною та державами-членами ЄС;
- опанування інноваційної моделі структурної перебудови та зростання, реалізація якої має забезпечити істотне підвищення конкурентоспроможності української економіки, утвердження України як високотехнологічної держави;
- забезпечення надійних передумов скорочення розриву в рівні та якості життєвих стандартів з країнами ЄС;
- поглиблення інтеграційних процесів у секторальних напрямках: в енергетичній сфері, співробітництво в розвитку транспортно-комунікаційних мереж, в інформаційній сфері та сфері високих технологій;
- адаптація законодавства України до системи права ЄС, включаючи правову культуру, судову та адміністративну практику [3].

Слід зазначити, що три роки тому, 1 січня 2016 року вступила в силу зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. Ця подія

значно розширила доступ українських підприємств до європейських ринків: на експорт більшості товарів були встановлені нульові митні ставки, ще частина тарифів буде скасована в найближчі десять років.

Крім того, дана угода передбачає гармонізацію українського законодавства відповідно до норм ЄС, яка значно скоротить нетарифні бар'єри для українського експорту у Європу.

З іншого боку, економічна інтеграція з ЄС, якої прагне Україна, відбуватиметься через так звану регуляторну конвергенцію або приведення регуляторного середовища країни до вимог стандартів ЄС.

Особливі надії Україна покладає на поліпшення торгівлі з Євросоюзом товарами агропромислового комплексу. Щодо сільськогосподарських товарів ЄС має надати негайні й необмежені преференції на 82,2% українського експорту.

Сьогодні Україна для ЄС – це постачальник сировини у вигляді зерна та чавуну. Але якщо на цей момент в ЄС готові купувати зерно та чавун і платити за це великі гроші, то варто так і робити. На сьогодні продавати в ЄС обладнання для електростанцій або легкові автомобілі малореально, і проблема тут не в якості й технології. Ніхто не любить конкурентів, а ЄС від початку створювався з метою не допускати конкурентів у сферу машинобудування та галузі з високою доданою вартістю [2].

Як наслідок, для збільшення конкурентоспроможності вітчизняних товарів країні необхідна ефективніша політика залучення інвестицій в основний капітал, в основні фонди. Модернізація вже існуючих підприємств і створення нових дадуть збільшення виробництва товарів з високою доданою вартістю. При цьому також бажано не зациклюватися на торгівлі з сильнішими й багатшими країнами, постійно шукати альтернативи й нові ринки збуту [1].

Тобто, Україна має сьогодні найскладнішу проблему – необхідність докорінної зміни структурної політики держави.

Враховуючи вкрай складну геополітичну ситуацію, в якій опинилася Україна після анексії Росією Криму у лютому-березні 2014 р., доцільно акцентувати увагу держави на створенні механізмів інноваційного стимулювання насамперед вітчизняних оборонних підприємств. Це досвід провідних країн Заходу - високи

технології приходять у цивільні галузі через механізми оборонних підприємства [4].

Україні необхідне не тільки економічне зростання темпами не нижче за 6–7 % на рік, але й створення механізмів інноваційно-технологічного зростання.

В контексті вищевикладеного матеріалу, варто зазначити, що нарощення вітчизняного експортного потенціалу в процесі євроінтеграційних перетворень є одним із визначальних проявів інтернаціоналізації бізнес-діяльності та можливістю поступового переходу до системи розвинутих країн світу.

Список використаних джерел

1. Клименко І. В. Україна в інтеграційних процесах на пострадянському просторі: моделювання альтернатив / І. В. Клименко, Ю. М. Харазішвілі, О. М. Шаров. – К.: НІСД, 2013. – С.68

2. Петренко З. О. Прикордонні регіони як нова форма міжнародної інтеграції. Економіка України – 1999. – № 12. – С.44–51 (0,4д.а.)

3. Федоришина О. О. Проблеми інтеграції України до Європейського союзу [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1103>.

4. Шибасва Е. А. К вопросу о наднациональном характере универсальных международных организаций. Совет. журн. междунар. права. – 1992. – № 4. – С. 81–93

UDC 339.924

Korolchuk L. PhD in Economics, Associate Professor
Kravchuk O. PhD in Economics, Associate Professor
Lutsk National Technical University

ECO-BENCHMARKING THROUGH CROSS-BORDER COOPERATION

Cross-border cooperation of regions on the western border of Ukraine opens up new opportunities for the Ukrainian side. Today it is

relevant to study the European experience in implementing the concept of circular economy as a necessary condition for the functioning of the modern economy in order to preserve the health of our planet. Eco-benchmarking in the cross-border regions, as the most geographically close and economically-related regions with the EU, is the most effective way for activating this process.

The EU countries programmes cover a wide range of sectors and provide businesses and governments a network to accelerate their transition to circularity. From cities to regions they seek to inspire municipalities, corporations, entrepreneurs and innovators to adopt circular initiatives and develop sustainable partnerships through the many collaborative programmes they offer.

The circular economy is a way in which we make efficient use of the resources that we already have. Resources must remain functioning at their highest potential so that they are not consumed, but re-entered into a system that creates value again and again. This economy requires a different way of doing business and hence has different financial needs [1].

Businesses operating in the circular economy rarely do so in isolation. Their aim is to keep products functioning at their highest value for as long as possible and to fully close material loops with re-use, refurbish, re-manufacture and re-cycling activities.

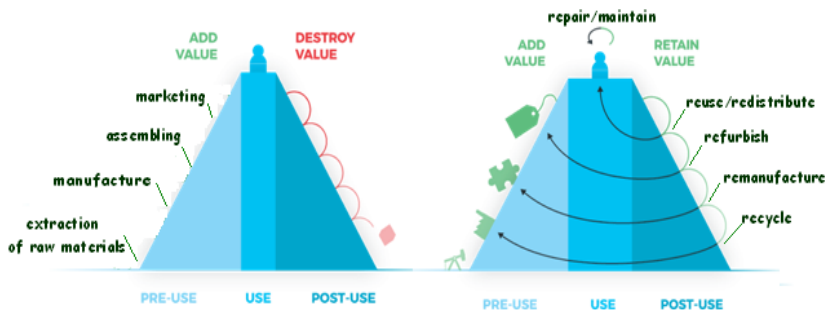

Figure 1. The Value Hill

Created according to: 3 Essential Steps to Financing Circular Business Models [Electronic Resource]. - Access mode: <https://www.circulareconomy.com/financing-circular-business>

The idea of a circular economy is inspired by eco-systems in which the waste of one system is food for another. Circular businesses aim to retain a product's added value for as long as possible, if not forever. In the context of the Value Hill, value is added while the product moves «uphill» and circular strategies keep the product at its highest value (top of the hill) for as long as possible.

Products are designed to be long lasting and are suitable for maintenance and repair, thus slowing resource loops and prolonging the use phase of the product. When a product is ready to start its downhill journey, it is done as slowly as possible so that its useful resources can still be of service to other keep products for as long as possible at their highest value on the Value Hill systems as illustrated in the Value Hill below. In summary, the path that products take while travelling up and down the Value Hill is divided in three phases. The pre-use phase (mining, production, distribution) is displayed on the left as value is added in every step and the product moves uphill. The second phase is the in-use phase and is depicted at the top of the hill. Here the value of a product is at its highest. And the third phase is the post-use phase, where the product loses value as it moves downhill. However, by feeding the complete product or its components back into a previous phase (e.g. by providing second hand products they flow directly back into the use phase), value is retained. In every phase different business activities take place [2].

The Value Hill proposes a categorisation based on the lifecycle phases of a product: pre-, in- and post- use. The eco-benchmarking in the cross-border regions of such experiences allows businesses to position themselves on the Value Hill and understand possible circular strategies they can implement.

References

1. Circle Economy. Practical, scalable implementation of the circular economy [Electronic Resource]. – Access mode: <https://www.circle-economy.com/financing-circular-business>.
2. 3 Essential Steps to Financing Circular Business Models [Electronic Resource]. – Access mode: <https://www.circle-economy.com/financing-circularbusiness>.
3. Rethinking the future. Our transition towards a circular economy. [Electronic resource]. – Mode of access:

<http://www.philips.com/aw/about/sustainability/sustainable-planet/circular-economy.html>.

4. Towards circular economy: analysis of indicators in the context of sustainable development [Electronic resource]. – Mode of access: http://stics.mruni.eu/wp-content/uploads/2016/07/STICS_2016_4_142-150.pdf.

УДК 339.924

Корольчук Л.В. к.е.н. , доцент

Ліпич Н.І. ст. гр. ФНм-51

Луцький національний технічний університет

АЛЬТЕРНАТИВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

В українській економіці, існує об'єктивна необхідність у пошуку альтернативних джерел фінансування транскордонного співробітництва (ТКС) з метою активізації даного процесу. Найбільш очевидним виходом з цієї ситуації може стати залучення фінансів приватного сектору у формі державно-приватного партнерства (ДПП), як принципово нового механізму реалізації проєктів ТКС, який базується на співпраці держави та приватного сектору на партнерських засадах.

Використання ДПП у розбудові інфраструктурного комплексу держави та надання інфраструктурних послуг аналізувались такими дослідниками: С.П. Осборн, Е.С. Савас, М.Р. Рейч, М. Геддес, К. Магаріньос, Д. Піл, Г. Паолетто, Г.Р. Тейсман, Н.А. Клевцевич, О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, В.М. Геєць, О.М. Головінов, Н.Г. Діденко, І.В. Запатріна, М.О. Лендєл, А.Ф. Мельник, Н.А. Мікула, К.В. Павлюк, Н.А. Сич, А.Ф. Ткачук та ін

Аналіз економічної літератури дозволив прийти до висновку, що ДПП – це комплекс відносин, які є стабільними і тривалими, що виникають між державою в особі її центральних та регіональних органів виконавчої влади та регіонального і місцевого самоврядування, з однієї сторони, та представниками бізнесу, інститутів громадянського суспільства і місцевих громад з приводу

перерозподілу повноважень щодо створення інфраструктури загального користування, виконання робіт та надання послуг, які традиційно вважались монополією держави [4].

Сфера застосування проектів ДПП у країнах Західної Європи дуже різноманітна, йдеться про розвиток транспортної мережі (автомагістралі, фрахтові центри, термінали аеропортів, залізниці, міський державний транспорт тощо), міське планування та відновлення (локальний маркетинг, комунікаційна політика), розселення, розвиток технологічних центрів, муніципальних мереж водопостачання та каналізації, створення та підтримку освітніх, культурних та адміністративних служб, інфраструктури туризму тощо [1].

Зазначена співпраця ґрунтується на переданні приватному сектору частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися чи фінансувалися державним сектором. Практика підтверджує, що така взаємодія сприяє отриманню бажаного рівня ефективності під час реалізації важливих для усієї країни масштабних проектів, забезпечуючи підвищення конкурентоспроможності національної економіки загалом [1].

Як бачимо, об'єктом застосування ДПП у ТКС є не весь спектр взаємин між громадами територій суміжних держав, а тільки ті, які пов'язані із розвитком інфраструктури загального користування та надання пов'язаних послуг. Тобто в даному випадку йдеться про інфраструктуру транскордонного регіону. Цікавим є те, що, з одного боку, транскордонна інфраструктура сама виступає об'єктом інвестиційного вкладення, а з іншого - є необхідною передумовою інвестиційної привабливості та економічного зростання транскордонного регіону.

Таким чином, упровадження ДПП сприятиме:

- створенню та ефективному розвитку економічної та соціальної інфраструктури на прикордонних територіях та в регіонах;
- регулюванню міграційних потоків;
- підвищенню ефективності використання виробничої та соціальної бази прикордонних територій;
- залученню інвестицій в економіку країн-учасниць прикордонного співробітництва;

- забезпеченню ефективності використання майна, що перебуває у державній власності;
- ефективному використанню ресурсів державного та приватного партнерів для задоволення соціальних потреб суспільства;
- підвищенню якості товарів, робіт, послуг, що надаються населенню прикордонних областей.

Отже, ДПП є актуальним, альтернативним фінансовим інструментом, що забезпечує конструктивну взаємодію держави і приватного сектору, сприяє активізації ТКС, залученню інвестицій у транскордонні регіони та оновленню їх інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Гражевська Н. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному постіндустріальному вимірі / Н. Гражевська // Економіка України. – 2008. – №9. – С. 54-64.
2. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-D0%BF#n10>.
3. Засадко В.В. Механізми фінансування проектів українсько-польського транскордонного співробітництва / В.В. Засадко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2013. – Т. 1 – С. 139–143.
4. Європейський експертний центр із публічно-приватного партнерства (European PPP Expertise Centre, EPEC). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eib.org/epes>.
5. Шилепницький П.І. Розвиток транскордонного співробітництва як передумова європейської інтеграції України / П.І. Шилепницький // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 6. – С. 47–51.
6. Busch N.E. Public-Private Partnerships in Homeland Security: Opportunities and Challenges / N.E. Busch, A.D. Givens // Homeland Security Affairs – 2012. – № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hsaj.org/articles/233>.

UDC 339.924

Korolchuk L. PhD in Economics, Associate Professor

Nikolyshyn V. student of group IER-31

Lutsk National Technical University

THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES “GREEN” ECONOMY IN A CROSS-BORDER REGION AS A FACTOR IN ACTIVATING THE PROCESSES OF EUROPEAN INTEGRATION

After EU enlargement in 2004–2007, Ukraine has a common border with EU member-states, and its border regions became the objects of regional policy of this association.

For example, take the Ukrainian-Polish cross-border region (CBR), which covers the three border regions of Ukraine (Volyn region, Lviv region, Transcarpathian region) and two regions of the Republic of Poland (Lublin and Subcarpathian region).

Ukrainian-Polish cross-border cooperation (CBC) has shifted to the pan-European level, reorienting at the same time to those standards and principles of functioning that are dominant in the EU. We are talking about the priority of the concept of sustainable development and «green» economy.

An important contribution to the study of CBC processes and the experience of implementing the concept of a «green» economy was made by such scientists as: Sigrid Stagel, Robin Hahnel, Michelle Kommon, V.Zasadko, B.Kavalka and S.Pisarenko [2; 3; 4].

Our research needs to define the concept of a «green» economy, which is understood as a system of social relations aimed at improving the welfare of the population through the effective use of natural resources and simultaneous reduction of environmental risks [1].

The «green» economy is being actively discussed at the level of international organizations and national governments of countries for a given period of time, but it's important to note that it doesn't replace the concept of sustainable development but develops it and provides a means of its practical implementation.

The study of the experience of introduction and implementing the «green» economy in the EU allows us to determine the basic principles of this concept:

- 1) equality and justice within one generation and between generations;
- 2) resource efficiency, sustainable consumption and production;
- 3) caution regarding social impacts and environmental impacts;
- 4) international cooperation within multilateral and bilateral agreements for effective control, prevention and elimination of negative environmental impacts;
- 5) stimulating of scientific research in the environmental field at the national and international level [5].

Implementation of the principles of a «green» economy in a cross-border region (CBR) opens up new opportunities and directions for cross-border cooperation of regions, and thus contributes to the activation of CBC processes. The CBR will serve as a testing ground for introducing the principles of the «green» economy into practice in Ukrainian realities, since it has advantages over geographic proximity to the EU as well as opportunities for CBC as a type of international transnational cooperation in comparison with the internal regions of the state.

Thus, the implementation of the principles of a «green» economy in a CBR will allow border region participants in CBC to get the following opportunities:

- 1) take over the EU experience in implementing the principles of the «green» economy with the following benchmarking;
- 2) implement European waste sorting practices;
- 3) develop and implement joint waste management projects;
- 4) take advantage of the cross-border market to extend the life cycle of goods;
- 5) to attract investments in energy-saving technologies, etc.

«Green» development can be ensured only if the economic and environmental policies are integrated so that social progress, economic growth and quality of life of the population take place against the background of reducing the threats to the environment.

References

1. «Green economy». Basic principles. [Electronic Resource] . - Access mode: http://ecoacademy.org.ua/sites/default/files/theme_files/2.zelena_ekonomika_0.pdf.

2. Stigel S. «Green» economy: essence, goals and basic principles. America. Scientific Bulletin 2005. Common M. Ecological Economics: An introduction/ M.Common, S.Stigel. – New York: Cambridge University Press, 2016. – 552p.

3. Hahnel R. Green Economics: Confronting the Ecological Crisis 1st Edition. Scientific research : Hahnel R. Green Economics: Confronting the Ecological Crisis/ R.Hahnel. – New York : M E Sharpe Inc.,2010. – 280p.

4. Prospects for the development of the Ukrainian-Polish cross-border region in the context of the new challenges of European integration: Ukraine. National Report 2015 [Electronic Resource]. - Access mode: http://br.wszia.edu.pl/zeszyty/pdfs/br24_3kawalko.pdf [in Polish].

5. Chmyr O.C. «Green» economy: essence, goals and basic principles / O.C. Chmyr, N.P. Zakharkovich // Economic Bulletin of the Donbas. – 2013. - No. 3 (33). – P. 54-62. – The bibliographer: 42 titles. – uk.

УДК 371.3

Коцур О. студент

Науковий керівник: к.і.н., доцент Вісина Т.М.

Луцький національний технічний університет

ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Ця тема є досить актуальною, адже внаслідок неузгодженостей у визнанні, оцінці та відображенні елементів національного багатства в бухгалтерському обліку та системі національних рахунків, що виконують роль інформаційного середовища на різних рівнях економічної системи, їх значна частина залишається неврахованою. Відсутність в системі бухгалтерського обліку інформації про елементи національного багатства ускладнює його оцінку в СНР.

Однією з основних причин виявлених неузгодженостей в бухгалтерському обліку та СНР є принципово різний підхід до визначення активів: у бухгалтерському обліку використовується

майновий принцип (в балансі відображається лише майно підприємства), в СНР - ресурсний (активи, що визнаються елементами національного багатства, обов'язково повинні бути ресурсами).

Гармонізація бухгалтерського обліку та СНР через впровадження єдиного підходу до класифікації активів на мікро- та макрорівнях повинна відбуватися на основі положень Міжнародних стандартів фінансової звітності, в яких передбачена характеристика активів з позиції їх належності до ресурсів, у практику ведення бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням національних особливостей.

Методика оцінки елементів національного багатства Світового банку передбачає виділення соціального капіталу як одного з визначальних факторів економічного розвитку в сучасних умовах. Дослідження фахівців Світового банку показали, що соціальний капітал одночасно сприяє економічному заростанню та є важливим джерелом зростання продуктивності бізнес-організацій.

Щоб розв'язати наукове завдання щодо гармонізації бухгалтерського обліку та СНР в частині забезпечення процесів управління суспільно-економічним відтворенням, потрібно звернути увагу на:

1. Застосування інституційного підходу до характеристики бухгалтерського обліку, який дозволить виявити й обґрунтувати його інституційну природу в частині пізнавальних властивостей та макроекономічного значення.

2. Встановлено, що виступаючи надійною емпіричною основою теоретичних досліджень щодо оцінки багатства, бухгалтерський облік змінювався під їх впливом в частині формування макроекономічних завдань. Це створює історичне підґрунтя для використання бухгалтерського обліку в процесах формування інформації про елементи національного багатства в СНР.

3. Вплив потреб макроекономічного узагальнення, що здійснюється в рамках побудови СНР, відбувається у формі неформальних обмежень, що визначаються ціннісними детермінантами (уявлення, знання, інтереси, мотиви, потреби, ідеали, стереотипи) і реалізуються в бухгалтерському обліку. Дія

формальних обмежень відбувається у формі впливу на регламентацію бухгалтерського обліку та реалізується в частині його нормативного регулювання.

4. Визначено, що для оцінки рівня добробуту суспільства недостатньо використовувати лише показник ВВП. Таким показником може бути вартість багатства на душу населення. Для забезпечення його розрахунку запропоновано підпорядкувати бухгалтерський облік реалізації вартісної концепції управління підприємством.

5. Дослідження підходів до трактування активів у СНР та бухгалтерському обліку дозволило виявити їх неузгодженість в частині критерію визнання. В СНР для визначення активів, що є елементами національного багатства, використовується ресурсний принцип, в системі бухгалтерського обліку в структурі активів відображається тільки майно підприємства. Їх узгодження в частині застосування єдиних принципів класифікації є одним з напрямів гармонізації бухгалтерського обліку та СНР.

6. Важливим елементом національного багатства за методикою Світового Банку є соціальний капітал, оцінка якого в Україні неможлива з причини відсутності інформації, зокрема, сформованої в системі бухгалтерського обліку. Формування такої інформації в системі бухгалтерського обліку дозволяє підвищити якість та повноту розрахунку національного багатства, здійснювати оцінку ефективності функціонування економічної системи, доповнюючи існуючі макроекономічні індикатори, а також визначати ступінь інтегрованості підприємства в систему суспільно-економічних відносин.

7. З метою забезпечення реалізації інституційної потреби в оцінці елементів національного багатства, розроблено методика бухгалтерського відображення внутрішнього гудвілу. Розроблений пакет первинних бухгалтерських документів та порядок відображення інформації про внутрішній гудвіл в управлінській звітності забезпечує своєчасне документування операцій з внутрішнім гудвілом та надання необхідних даних управлінському персоналу.

Впровадження організаційно-методичних розробок дозволяє формувати достовірну інформацію про господарські операції з

внутрішнім гудвілом у системі бухгалтерського обліку та забезпечує можливість оцінки елементів національного багатства.

Список використаних джерел

1. Данилко В.К. Институциональный капитал как объект бухгалтерского учета / В.К. Данилко, В.В. Травин // Бухгалтерский учет, контроль и анализ: социальные ориентиры: Результаты научных исследований проблем бухгалтерского учета и контроля Житомирской научной бухгалтерской школы: Монография / [Ф.Ф. Бутынец и др.]; под общ. ред. [и с предисл]. – Житомир: ЖГТУ, 2008. – 484 с.

2. Статистика. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 292 с. (1

УДК 339.91

Кравчук О.Я. к.е.н., доцент

Войтюк О.А. ст. гр. МЕ – 41

Луцький національний технічний університет

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Міжнародна трудова міграція відіграє важливу роль у міжнародних економічних відносинах, впливає на добробут як країн призначення та походження міграції, а також на самих мігрантів, їхні сім'ї, та місцеве населення в країнах призначення. Також міжнародне трудове переміщення має вагомий вплив на динаміку розвитку глобальної економіки, спрямовуючи трудові ресурси та, опосередковано, капітал у ті регіони світу, де в них потреба є найбільш відчутною. Водночас, незважаючи на значення даної форми МEB, на відміну від інших форм, наприклад, міжнародної торгівлі товарами та послугами, трудова міграція не має повноцінного регулювання на глобальному рівні.

Дослідження у сфері міжнародної міграції висвітлюють зростаючу необхідність у послідовному глобальному управлінні

міграційними процесами. Причиною цього виступає необхідність запровадження глобального механізму управління міграційними процесами, який би відповідав масштабам викликів сучасного етапу глобалізації. Проте на поточному етапі перехід таких повноважень до існуючих міжнародних організацій є малоімовірним, оскільки глобальна архітектура міжнародних організацій та система прийняття рішень у них тісно залежить від національних інтересів провідних країн світу.

Національний рівень регулювання міжнародної міграції робочої сили становить собою сукупність заходів окремої держави щодо регулювання міграції в своїй країні.

Передусім імміграційне законодавство більшості країн чітко розмежовує в'їжджаючих в країну іммігрантів – людей, які в'їжджають в країну на постійне місце проживання, і не іммігрантів – які приїжджають в країну тимчасово і не претендують на постійне місце проживання. До не іммігрантів відносяться ті особи, які прибули в країну на більш-менш тривалий строк, але не претендують на постійне місце проживання.

Законодавством США в'їзд не іммігрантів регулюється за допомогою віз, класи яких чітко визначають перелік осіб, які є не іммігрантами. До не іммігрантів з відповідним класом віз належать: посли та консули і члени їх сімей; інші іноземні державні службовці та члени їх сімей; тимчасові відвідувачі з метою бізнесу чи відпочинку; іноземці, проїжджаючі транзитом; члени екіпажів морських та повітряних суден і члени їх сімей; студенти, співробітники міжнародних організацій і члени їх сімей; іноземний спеціаліст; тимчасовий працівник, що виконує роботи, які відсутні в США; представник зарубіжних засобів масової інформації і члени їх сімей; наречена або наречений громадянина США; відвідувачі за обміном і т. ін.

Як правило, державне регулювання міграційних процесів здійснюється шляхом прийняття відповідних програм, спрямованих на обмеження імміграції робочої сили або на стимулювання мігрантів до повернення на батьківщину (рееміграції).

Проблемами трудової міграції на національному рівні займаються міністерства праці, юстиції, внутрішніх справ, закордонних справ через свої структури. Всі вони реалізують

національне законодавство як в галузі еміграції, так і в галузі імміграції. Національне імміграційне законодавство кожної країни має свої особливості. Проте в більшості країн імміграційне законодавство та підзаконні акти мають такі основні риси.

Таким чином, основними напрямками державного регулювання міграційних процесів є кількісний та якісний склад мігрантів, захист їх прав і свобод, що здійснюються прямо (політика штучного стримування) чи опосередковано (політика прихованого стримування). З'ясовано, що, не зважаючи на більшу вартість та тривалість, більш ефективними заходи політики прихованого стримування, які не обмежують права населення на свободу пересування та здійснюються шляхом покращення рівня життя та умов праці в країні-перебування населення для протидії відпливу персоналу.

УДК 339.91

Кравчук О.Я. к.е.н., доцент

Галагдін І.А. ст. гр. МЕВз –51

Луцький національний технічний університет

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Розвиток світу йде по шляху глобалізації всіх сфер міжнародного життя, яка відрізняється високим динамізмом і взаємозалежністю подій. Зросла вразливість всіх членів світової спільноти перед обличчям нових викликів і загроз.

У глобальній економіці інформаційний ринок став невід'ємною її частиною. Він є в сучасному суспільстві найважливішим показником фінансового рейтингу, авангардним елементом прийдешньої інформаційної економіки.

Велике значення має і той факт, що інформація є товаром, що має вартість, а різні індивіди володіють різною інформацією.

Окремі сфери діяльності (системи державного управління, банки, інформаційні мережі і т.д.) вимагають спеціальних заходів забезпечення інформаційної безпеки і пред'являють особливі вимоги до надійності функціонування відповідно до характеру і важливості

вирішуваних завдань. Досягається це за рахунок реалізації комплексу заходів і засобів захисту, заснованих на внутрішньофірмовій політиці безпеки і аналізі ризиків, допустимих для даної компанії в конкретний період часу.

Інформаційний ризик – це виникнення кризових ситуацій в результаті застосування інформаційних ресурсів і пов'язаних з ними технологічних кластерів.

Відповідно до класифікації, запропонованої Степановою Т.А. та Манохіною Н. В. інформаційні ризики можна поділити на два блоки:

- 1) технічне шпигунство на користь конкурентів технологій;
- 2) збої в інформаційних системах.

Формування ринку інформаційних технологій має об'єктивні риси. Так, інтегруються телефонні і комп'ютерні системи, телекомунікаційні та системи обробки інформації в єдиний кластер. Відбувається заміна паперових носіїв електронними, телевізійна мережа зі звичайних каналів телемовлення переходить на кабельні системи.

Слід зазначити, що Глобальна мережа Інтернет увійшла в наше життя в кінці 90-х років ХХ століття і є на сьогоднішній день складовою інформаційного ринку, а разом з тим і фактором інформаційного ризику.

Ринок інформаційних ресурсів складається з декількох елементів: електронна інформація (наприклад, комерційна, освітня і т.д.); електронні угоди (торги на біржі, купівля квитків, бронювання місць в готелях та ін.); системи мережевих комунікацій (наприклад, електронна пошта); програмне забезпечення (покупка і продаж програмної продукції).

Глобалізація економіки висуває вимоги до подачі інформації: вона повинна бути актуальною, доступною, правдивою та відкритою.

Інформація стала стрімко проникати в усі сфери діяльності людини.

Підприємцям для захисту свого бізнесу від небажаного витоку відомостей потрібно знати кілька важливих моментів:

- 1) тримати під контролем доступ до інформації, що зберігається в комп'ютері;

2) захистити свій комп'ютер за допомогою так званих «логічних пасток», які спрацьовують при несанкціонованому доступі до комп'ютерної системи;

3) захищати комп'ютер від вірусів, які можуть бути спеціально впроваджені в комп'ютерну систему конкурентами. Варіанти шкідливих програм залежать від цілей, переслідуваних їх творцем.

Механізми здійснення злочинів, пов'язаних з автоматизованими системами обробки інформації, часом приховані від потерпілих, якими є акціонери фірм. Крім того, факт витоку комерційної інформації може бути прихований за допомогою електронних засобів до того, як це буде виявлено.

У розкритті злочину дуже часто не зацікавлені посадові особи, в обов'язки яких входить забезпечення комп'ютерної безпеки. Визнання факту несанкціонованого доступу в підвідомчу їм систему ставить під сумнів їх професіоналізм, а неспроможність заходів з комп'ютерної безпеки, прийнятих керівництвом, може викликати серйозні ускладнення всередині підприємства.

Підприємці часто бояться, що страхова компанія збільшить розмір страхових внесків, якщо витік інформації або комп'ютерні правопорушення стають в даній організації постійними.

Слід зазначити, що дуже часто в підприємстві відбувається підробка комерційної інформації, переслідуючи при цьому різні цілі.

Звідси можна зробити висновок, що для інформаційної безпеки підприємства в сучасних умовах необхідно враховувати всі можливі фактори ризику, які повинні бути виявлені, ідентифіковані, проаналізовані і ранжовані за ступенем небезпеки.

Діяльність багатьох підприємств безпосередньо залежить від правильної обробки інформації комп'ютерними системами. Низька якість програмного забезпечення може призвести до банкрутства підприємства.

Для підвищення ефективності свого виробництва, інформаційної безпеки необхідно використовувати визнані моделі в області комп'ютерної техніки.

Скориставшись ними і адаптувавши в компанії, фірма матиме три головних переваги:

1) вбереже від типових проблем, властивих будь-якому підприємству;

2) зменшить рівень внутрішніх витрат і, як наслідок, збільшить прибуток;

3) підвищить свою стабільність і передбачуваність в очах клієнтів.

Таким чином, захист комерційної інформації необхідна для безпечної діяльності підприємства, його документообігу з метою збереження комерційної таємниці. Щоб досягти цього результату, підприємці реалізують режимні вимоги на підприємстві, застосовують складні електронні пристрої. Для захисту комерційної інформації в комп'ютерах і мережах використовують програмно-технічні рішення із застосуванням криптографії.

За словами С. Ландсбурга, економіст повинен розуміти людську поведінку, а розуміння не так вже далеко від поваги. Це висловлювання можна віднести і до інформаційного бізнесу, де останнім часом діють жорсткі закони.

УДК 338.242: 338.124

Кравчук П.Я. к.е.н., доцент

Кравчук О.Я. к.е.н., доцент

Шегинський О.В. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Початок ХХІ століття особливо гостро визначив проблему необхідності зміни підходів до дослідження економічної безпеки. Перш за все, це пояснюється якісними і кількісними змінами, що відбуваються як в локальному, так і глобальному масштабі. Надто швидкий розвиток в різних областях людської діяльності призвів до значної трансформації предметної області економічної безпеки і подальшого розвитку змісту цього поняття.

Глобальні процеси, які зазнали якісних змін за останні роки, мають безпосередній вплив на систему життєво важливих потреб та інтересів людей, держави та суспільства. Постіндустріальні види діяльності та суспільний розвиток в цілому вийшли за межі існуючих національно-державних кордонів, – і, як наслідок, такі

поняття та явища, як суверенітет, валовий внутрішній продукт, внутрішній ринок, податки, мито та ряд інших починають втрачати свій економічний зміст. Держави виявилися не підготованими до нової глобальної ситуації та перетворилися на сукупність суперечливих соціально-економічних інтересів та регіонів, диспропорції між якими зростають швидше, ніж відбувається процес адаптації до глобальної ситуації. Такий стан справ породжує ситуацію, коли традиційні державні інститути втрачають контроль на економічними процесами як в масштабах світового господарства, так і на власній території.

Економічна безпека є особливою соціально-економічною категорією, яка відображає, перш за все, можливість ефективної реалізації суспільних економічних відносин, які базуються на раціонально побудованій системі відносин власності та організаційно-правових формах її реалізації в процесі виробництва та підприємництва, що обумовлюють економічні інтереси та потреби усіх суб'єктів формування економічних відносин. Таким чином, економічна безпека є складною системою інтересів і діалектичних суперечностей між ними. Вирішення проблеми забезпечення безпеки полягає в знаходженні балансу інтересів як по вертикалі, тобто між країною, регіонами, окремими суб'єктами, а також по горизонталі, тобто у відтворювальному аспекті. Оскільки в період трансформації економіки особлива роль в її регулюванні належить державі, то і забезпечення безпеки її розвитку представляє прерогативу органів державної влади і управління як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні.

Слід особливо вказати на той факт, що в економічній безпеці як сукупній характеристиці функціонування і розвитку найбільш рельєфно виявляється весь комплекс зв'язків міжнародних і внутрішніх процесів. Відмовитися від розгляду міжнародних тенденцій, що впливають на стан безпеки будь-якого національного господарства означало б не в повній мірі розкрити систему чинників формування такого стану, але, разом з тим, невиправдане ігнорування внутрішніх, національних джерел формування рівня безпеки здатне підірвати засади економічного самовизначення держави. Це дає нам змогу зробити висновок про те, що основою формування стану економічної безпеки є,

передусім, національне господарство, тенденції і рівень його розвитку.

Економічна безпека країни внутрішньо обумовлена економічною структурою суспільства та відповідною їй системою економічних відносин. У зв'язку з цим категорія економічної безпеки може застосовуватися для характеристики всіх структурних елементів економічної системи, а саме продуктивних сил, економічних відносин і господарського механізму.

Процеси глобалізації та становлення постіндустріального суспільства проявляються в реформуванні статусу окремої держави, ліквідації бар'єрів в міжнародній торгівлі та більш тісній інтеграції національних економік, формуванні єдиного економічного простору та якісно нової системи поділу праці та все більше загострюють питання захисту національних економічних інтересів, який повинен бути забезпечений раціональними засобами, які є адекватними загрозам та викликам сучасного етапу розвитку.

УДК 330.1

Кривов'язюк Б.І. ст. гр. ПТБ–21

Вісіна Т.М. к.і.н., доцент

Вісін В.В. д.і.н., професор

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Інфляція – складний та доволі неоднозначний процес, який виникає разом з розвитком товарно-грошових відносин у державі та у світі в цілому. Вона є достатньо вивченим процесом зростання цін та, як наслідок, зменшення купівельної спроможності грошей, проте її суть постійно змінюється і потребує нових пояснень.

Таке явище пов'язане з різносторонністю інфляційних процесів, так як інфляція розвивається разом з розвитком суспільства – з часом, та змінюється у просторі опираючись на конкретні умови, які виникають в конкретній державі [1].

Дослідженням інфляційних процесів та розробкою методів щодо її вивчення займались такі вітчизняні вчені як О. Білан, О. Береславська, А. Гриценко, В. Геєць, Н. Гребеник, О. Дзюблюк, О. Мельник, А. Мороз, О. Петрик.

Серед причин інфляції в Україні знаходиться велике число факторів, до них належить весь перелік з них від політичної нестабільності всередині країни до зовнішнього економічних зв'язків, це і спричинює такий розвиток інфляційних процесів. Варто позначити саме політичну нестабільність, оскільки вона є чи не найголовнішою причиною розвитку інфляції, керуючись власними інтересами і досягненнями їм важко оцінювати реальну ситуацію, спрямовувати засоби на соціальний захист та страхування. Така поведінка політичної складової країни спричинює багато інфляційних очікувань, що в кінцевому результаті стає ключовим фактором, який ми називаємо психологічним щодо причин виникнення інфляції.

В Україні склалась закономірність прискорення інфляційних процесів через страх і побоювання щодо втрати купівельної спроможності українською гривнею. Український народ адаптується до нестабільної політичної ситуації в Україні, особливу увагу надаючи при цьому засобам масової інформації, а також банальної втрати довіри до дійсного уряду.

Такі очікування часто змушують населення України утримувати свої заощадження, часто у американській національній валюті, а не надавати ці кошти у інвестиції чи залучувати їх у депозити комерційних банків України.

Причиною утримання заощаджень, що безповоротно призводить до інфляції можуть стати будь-які слова політиків чи громадських діячів у засобах масової інформації, повідомлення щодо перевірки якогось конкретного банку чи навіть суб'єктивні думки сусідів та родичів. Ця проблема є дійсною і важливою для грошово-кредитної системи України в цілому.

Національний банк України застосовує режим інфляційного таргетування, що визначається як комплекс певних заходів в грошово-кредитній політиці, який запобігає розриву між очікуваним і реальним показником інфляції [3]. Метою такого режиму є досягнення цінової стабільності та стабілізації індексу споживчих цін. Він особливо впливає на зниження інфляційних очікувань населення, підвищуючи довіру економічних суб'єктів до грошового-кредитної політики емісійного банку.

Вирішальне значення для формування інфляційних очікувань суспільства, яке має певний запас фінансів, а також очікувань щодо курсу Національного банку, а саме режиму інфляційного таргетування приймають прозорість і стратегія ефективної комунікації [2]. Прозорість є необхідною умовою для спостереження і контролю за режимом таргетування, а також вона виступає сутністю таргетування, є вирішальним значенням для посилення підзвітності і формуванні інфляційних очікувань.

Отже, ефективна політика і подальше глибоке дослідження причин психологічних факторів впливу на інфляцію допоможуть українській владі та самому населенню України здобути прийнятний ріст інфляції, збільшити інвестиційний сектор та отримати політичну стабільність у владі, зменшити психологічні негативні настрої як страх та побоювання щодо курсу гривні в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Ганусик Ю.Б. Закономірності розвитку інфляції в Україні в умовах циклічності. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 5. С. 818-825. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/167.pdf>.
2. Костюк О.В. Проблеми монетарної комунікації у контексті перспектив реалізації інфляційного таргетування. Вісник Національного банку України. 2009. №2. С. 20 – 27.
3. Марченко О.В. Проблемні аспекти реалізації грошово-кредитної політики України. Комунальне господарство міст. 2014. Випуск 115. С. 67 – 73.

УДК 339.72:339.9

Леонець А.С. ст. гр. МЕз – 41

Кравчук П.Я. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Міжнародна фінансова система, з одного боку, обслуговує міждержавний рух товарів, послуг і факторів виробництва, з іншого

боку – відіграє самостійну роль, що виявляється через функціонування міжнародних фінансових ринків. Однією з новітніх тенденцій у розвитку міжнародних фінансів останнього часу є їх глобалізація, що є складною, багатоаспектною проблемою.

Глобалізація дає країнам можливість мобілізувати більш значний обсяг фінансових ресурсів, оскільки інвестори можуть використовувати більш широкий фінансовий інструментарій на збільшеній кількості ринків. Крім того, передові технології різко скорочують транспортні, телекомунікаційні та розрахункові витрати і звичайно полегшують глобальну інтеграцію національних ринків.

Зростаючі потоки міжнародного фінансового капіталу значно підсилюють фінансову конкуренцію між країнами. Ця тенденція здійснює відповідний тиск на уряди окремих країн, примушуючи їх сприяти скороченню обсягів утручання держави в діяльність внутрішніх валютно-фінансових ринків, і приводить до подальшої лібералізації міжнародного руху капіталу.

Глобалізація капіталу видозмінює національні народно-господарські комплекси. Колишні закономірності відтворення, розвитку і функціонування економіки на макрорівні, що склалися як національні, в умовах глобалізації формуються і мають регулюватися на міжнародному рівні.

Водночас зберігається протиріччя в механізмі функціонування глобальної економіки: при все більше взаємозалежних і єдиних процесах функціонування і розвитку інтернаціональної економіки, що потребують більш інтенсивних і комплексних регулювань, агенти глобалізації функціонують у колишніх межах ліберального ринку за наявності національного державного регулювання. Проблема полягає в тому, щоб глобальна економіка була в такому ж ступені інтернаціонально врегульована, як національне господарство регульоване в межах національних держав. Об'єктивно виникає завдання розвитку принципів соціального господарства і соціального партнерства на міжнародному рівні.

Для глобалізації характерні протиріччя між розвитком економіки в масштабах світового ринку і національного ринку, а також протиріччя між глобальним ринком і національним державним регулюванням. Те, що робить економічну систему

ефективною у глобальному відношенні, може одночасно призводити до зниження внутрішньої ефективності. З іншого боку, орієнтація на внутрішні народно-господарські критерії ефективності при ігноруванні конкурентоспроможності економічних систем у світовому господарстві здатна призвести до зниження потенціалу інтеграції економічної системи у глобальну економіку.

Потенційно сам процес формування глобального економічного простору надає значні переваги як інвесторам, так і позичальникам, оскільки, надаючи суб'єктам ринку максимально різномірний вибір, дозволяє укладати більш ефективні, з точки зору їх потреб угоди, а також завдяки глибині й високій ліквідності ринків швидко переключатися з одних операцій на інші, вчасно реагуючи на зміну фінансового навколишнього середовища в режимі реального часу. Таким чином, глобалізація міжнародних фінансів – явище далеке не однозначне. Цей процес неминуче вступає в суперечність із діючими національними режимами регулювання і пов'язаний із серйозними макроекономічними обмеженнями й ризиками.

Крім того, в умовах вільного переміщення капіталів будь-який відступ країни-емітента від суворої фінансової дисципліни жорстко карається суто ринковими методами: вплив коштів із фінансових активів, падінням їх котирувань і підвищенням вартості притягнутих у майбутньому фінансових ресурсів. Це особливо небезпечно для країн зі слабкими і неадекватними системами регулювання і нагляду, з недостатньою капіталізацією банківських систем.

Також світові фінансові кризи означають, що народи втрачають елементарну економічну безпеку. Глобалізація фінансового капіталу підриває нації та їх держави. Вони не можуть більше бути гарантами демократії та суспільного блага. Фінансовий капітал буде власна наднаціональна держава. У неї свої силові структури, свої ЗМІ, свої канали впливу. Вона діє через МВФ, Всесвітній банк, ОЕСР і СОТ. Ці організації займають єдину позицію, і вона транслюється світовими ЗМІ. Позиція ця проста: так велить ринок. Ця держава не підконтрольна парламентам, ООН і іншим демократичним інститутам. Але вона може зробити де-

факто, а незабаром і де-юре національні закони недійсними, якщо вони суперечать, наприклад, принципів свободи торгівлі. Держави втрачають вплив на інвесторів.

Перед країнами постає термінове завдання роззброїти фінансовий капітал. Починати треба, видимо, з контролю за змінним курсом обміну валют. Нестабільність обмінного курсу призводить до високої процентної ставки, а вона, у свою чергу, гальмує виробничі капіталовкладення і зростання споживання. Впливають кризи надвиробництва, депресії, масові звільнення, безробіття, незбирання податків, дефіцити, неплатежі, борги, банкрутства, згорання соціального забезпечення, уведення платних освіти і медицини тощо. Намітилися три способи опору засиллю фінансового капіталу: боротьба із криміналом і закриття офшорних зон і податкових раїв; підвищення податку з капіталу; оподаткування фінансових операцій. Усе це в руслі могутньої тенденції регіоналізації світу.

Світ стоїть сьогодні на порозі формування і затвердження нових правил гри, що, безперечно, зменшать значення стихійних сил ринку і підвищать регулятивну роль міжнародних фінансових інститутів і держав задля зменшення впливу дестабілізуючого фактора міжнародних фінансів у сучасній світоглядній системі. Йдеться про загальну розробку світовою спільнотою новітніх стратегічних напрямів регулювання міжнародних фінансів, співзвучних сьогоднішній порі.

УДК 658.152:658.589

Летенко С.С. магістрант

Наукові керівники: к.е.н. доцент Фоміченко І.П.

старший викладач Баркова С.О.

Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В останні десятиріччя відбувається перерозподіл структури працюючих у бік скорочення обсягів фізичної праці та збільшення розумової внаслідок використання прогресивних технологій. При

цьому виробники значно скорочують або повністю відмовляються від трудомістких виробництв. Нині на загальнодержавному рівні проголошується необхідність реформування науки, освіти, дорадництва, їх інтеграції з виробництвом, метою якого є досягнення інноваційного розвитку сільгоспвиробництва. Впровадити у життя ці задачі здатні високопрофесійні кадри усіх категорій, освіта, досвід і творчий підхід яких є метою та засобом досягнення вищезазначених перетворень. Отже, науковий пошук удосконалення питань підготовки кадрів, формування кадрового складу у підприємствах різних форм господарювання та розмірів, використання кадрового потенціалу суб'єктами виробництва є надзвичайно важливим.

Теоретичні і прикладні дослідження формування кадрів у підприємствах висвітлено у працях зарубіжних – Г.К. Беккера, К. Маркса, Ф.К. Мохера, С.Г. Струмліна, А.А. Томпсона, Ф. Херцберга, В.Г. Щокіна, та вітчизняних науковців – В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, М.О. Беседіна, І.В. Бізюкової, Д.П. Богині, О.М. Бородіної, О.А. Бугуцького, П.Ю. Буряк, О. Голубенко, В.К. Горкавого, О.А. Грішнєвої, В.С. Дієспєрова, О.В. Жадана, Г.Т. Завіновської, О.І. Здоровцова, І.Ф. Зінов'єва, А.М. Колота, Н.С. Краснокутської, Г.М. Курошевої, К.І. Левківського, М.Й. Маліка, Л.І. Михайлової, В.М. Нагаєва, Т.І. Олійник, В.І. Перебийноса, В.В. Россохи, В.П. Рябокони, П.Т. Саблука, В.К. Терещенка, О.С. Федоніна, В.Й. Шияна, О.Г. Шпикуляка, К.І. Якуби та ін.

У сучасних умовах на зміну теорії, що вивчає кадри підприємства тільки як витрати, як фактор, що працює з примусу, без ініціативи і вплив якого необхідно мінімізувати, приходять інша теорія, яка розглядає персонал як найважливіший ресурс, об'єкт найефективніших інвестицій у його знання, професійність, здоров'я з наступною їх реалізацією для досягнення цілей підприємства.

Грунтуючись на вищенаведеному вчені пропонують різні трактування поняття «кадровий потенціал». Так О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк [1] під кадровим потенціалом розглядають існуючі на сьогодні та передбачувані трудові можливості, які визначаються чисельністю, віковою структурою, професійними та іншими характеристиками персоналу підприємства. На думку Н.С. Краснокутської [2] кадровий

потенціал підприємства – це сукупність здібностей і можливостей кадрів для досягнення цілей довгострокового розвитку підприємства. В.В. Безсмертна [3] розглядає кадровий потенціал як сукупність якісних і кількісних характеристик персоналу підприємства, до складу яких входить чисельність, склад і структура, фізичні та психологічні можливості працівників, їх інтелектуальні й креативні здібності, професійні знання і кваліфікаційні навички, комунікабельність і здібність до співпраці, відношення до праці та інші якісні характеристики. За визначенням Є.В. Маслова [4] кадровий потенціал підприємства – це сукупна трудова дієздатність його колективу, ресурсні можливості у сфері праці облікового складу підприємства, враховуючи вік колективу, їх фізичні можливості, знання та професійнокваліфікаційні навички. Л.В. Балабанова визначає кадровий потенціал підприємства як граничну величину можливої участі працівників підприємства у його діяльності з урахуванням їх компетентності, психофізичних особливостей, інтересів, мотивацій [5, с. 36]. А.М. Калінін визначає кадровий потенціал, як складову трудового потенціалу, яка характеризується створенням матеріальних і нематеріальних властивостей працівників, їх нерозкритими і явними якостями, здібностями і можливостями, які в процесі доцільної взаємодії з іншими факторами виробництва і під час прийняття оптимальних управлінських рішень забезпечують досягнення коротко - і довгострокових цілей підприємства, сприяючи формуванню його конкурентних переваг [6].

Аналіз підходів до розкриття сутнісно-змістовної характеристики поняття «кадровий потенціал підприємства» засвідчує, що останній виступаючи в єдності просторових і часових характеристик, концентрує в собі одночасно три рівні зв'язків і відносин:

- по-перше, відображає минуле, тобто являє собою сукупність властивостей, накопичених системою в процесі її становлення і обумовлюючих її можливість функціонування і розвитку. У цьому плані поняття "потенціал" фактично приймає значення поняття «ресурс»;

- по-друге, характеризує сьогодення з точки зору практичного застосування і використання здібностей персоналу. Це дозволяє виявити різницю між реалізованою і нереалізованою можливостями. У цій своїй функції поняття «потенціал» частково збігається з поняттям «резерв».

- по-третє, орієнтований на розвиток (майбутнє): у процесі трудової діяльності працівник не тільки реалізує свої наявні здібності, але і набуває нові знання і здібності. Представляючи собою єдність стійкого і змінного станів, потенціал містить елементи майбутнього розвитку.

Список використаних джерел

1. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2003. – 316 с

2. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посібник] / Н.С. Краснокутська. – Х. : ХДУХТ, 2004. – 587 с

3. Безсмертна В.В. Стратегічне управління кадровим потенціалом підприємства / В.В. Безсмертна // *Економіка и управление : научно-практический журнал*. – 2007. – № 3. – С. 48–53. 3 Б

4. Маслов Е.В. Управление персоналом предприятия : учеб. пособие / Е.В. Маслов. – М. : Инфра-М, 2003. – 312 с

5. Балабанова Л.Б. Управління персоналом: навч. посібник / Л.Б. Балабанова, О.В. Сардак. – К. : Професіонал, 2006. – 512 с.

6. Калінін А. М. Концептуальні підходи до визначення сутності кадрового потенціалу підприємства / А. М. Калінін // *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. – 2014. – Т. 19. вип. 2/5. – С. 51 – 54.

УДК 330.341.1:338.1

Лісовська Л.С., к.е.н., доцент

Рачинська Г.В. к.е.н., доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАНЬ НАЛАГОДЖЕННЯ СПІВПРАЦІ З ПИТАНЬ ІННОВАЦІЙ

Головним джерелом економічного зростання країни в сучасних умовах стають наукові знання та процеси їх розширеного продукування і комерційного використання. Сьогодні інноваційний розвиток країни загалом та активізація інноваційної діяльності

зокрема залежать від того, у яких взаємозв'язках та взаємодії перебувають між собою ключові елементи господарського механізму продукування конкурентоспроможної високотехнологічної інноваційної продукції (держава – наука – підприємництво – бізнес) та яка роль при цьому відводиться державі.

Інноваційні ідеї швидко втрачають актуальність, можуть бути імітовані іншими учасниками ринку, реалізовані у ефективніший спосіб. Тому пріоритет у інноваційних процесах повинен бути відданий не науково-технічній розробці, а своєчасній і успішній реалізації, тобто комерціалізації. При цьому важливо сформувати ефективну бізнес-модель, яка забезпечує учасникам процесу конкурентні переваги.

Вирішення окреслених проблем потребує формування продуктивного механізму співпраці між університетами, бізнесом та державою, що дозволить збільшити ефективність інноваційної діяльності та виробити шляхи обміну її результатами.

Співпрацею з питань інновацій у нормативних документах називають активну участь разом з іншими підприємствами або організаціями в інноваційних проектах, без наявності обов'язкової умови отримання прибутку [1].

Інноваційна співпраця передбачає включення її учасників у інноваційний процес певного рівня із застосуванням таких форм, як трансфер технологій, інформаційний обмін, наукові та освітні програми, комерційний обмін інноваційними продуктами тощо. Інноваційне партнерство ґрунтується не тільки на науково-технічній співпраці, а й на поєднанні інноваційних ресурсів та діяльності їх учасників, тобто на створенні інноваційних підприємств, сумісному здійсненні інноваційних проектів. Учасники інноваційного процесу внаслідок нерозвинутості інноваційної інфраструктури недостатньо взаємодіють між собою. У результаті відбувається втрата ефекту синергії, виникають проблеми при організації переходу на нові технології і виходу на ринок з новими перспективними продуктами.

Важливою формою взаємодії між підсистемами національної інноваційної системи виступає трансфер технологій, один із напрямів формування економіки інноваційного типу. Зокрема, протягом 2014–2016рр 34,4% вітчизняних підприємств співпрацювали з іншими підприємствами та організаціями, у т.ч.

університетами, науково-дослідними інститутами тощо через механізми трансферу технологічних інновацій [2].

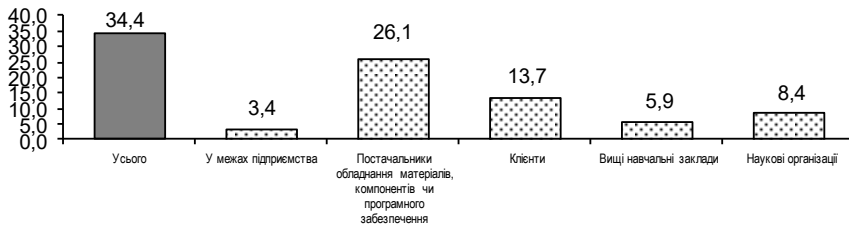

Рис.1. Розподіл підприємств із технологічними інноваціями, які здійснювали інноваційне співробітництво, за типами співробітництва упродовж 2014-2016 рр., % [2]

Учасниками співпраці з питань інновацій всіх інноваційних підприємств є постачальники обладнання, матеріалів, компонентів або програмного забезпечення, клієнти або споживачі (13,7%), наукові організації (8,4%), вищі начальні заклади (5,9%).

Упродовж 2014–2016 рр. за географією розташування партнерів 32,4% інноваційних підприємств співпрацювали з підприємствами України, 5,7% – країн Європи.

Учасники співпраці мають більший інтерес до великих за розмірами підприємств (суб'єктів господарювання), а також активнішою була взаємодія з іншими учасниками, розташованими в Україні, ніж в інших країнах. Це засвідчують дані, наведені на рис.2. і рис.3.

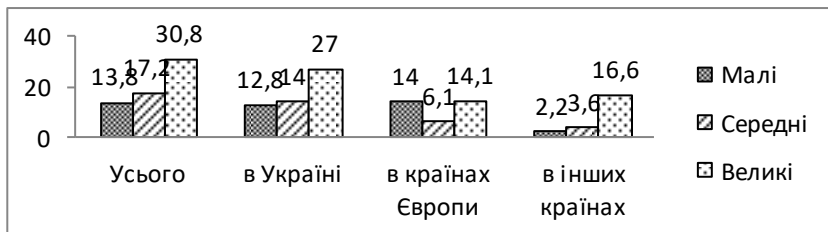

Рис.2. Розподіл підприємств з технологічними інноваціями, що мали партнера з інноваційної співпраці, за місцем розташування партнерів за розміром підприємств упродовж 2012-2014 рр., % *розроблено на основі [3]

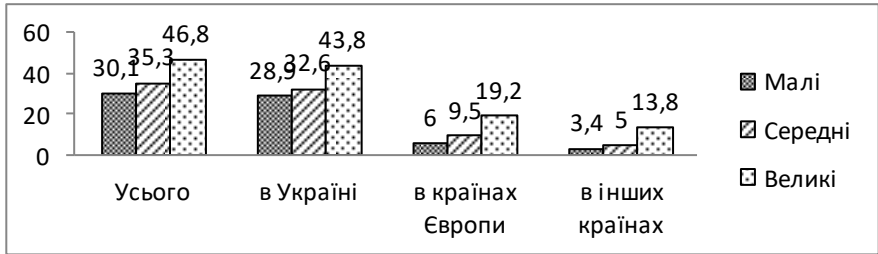

Рис.3 Розподіл підприємств з технологічними інноваціями, що мали партнера з інноваційної співпраці, за місцем розташування партнерів за розміром підприємству продовж 2014-2016 рр., %
*розроблено на основі [3]

Так, протягом 2012/14 рр. 27% великих підприємств знайшли партнера в Україні, у наступні два роки їх частка зросла до 43,8%. Зріс рівень співпраці підприємств з європейськими партнерами на 5,1%, натомість з іншими країнами він зменшився для великих підприємств на 2,8%.

Тому важливо знаходити баланс інтересів учасників інноваційного процесу у внутрірегіональній взаємодії, який дозволить успішно координувати їх діяльність та забезпечувати своєчасну реалізацію інноваційних проектів у тій послідовності, яку диктує логіка успішного, але водночас сталого розвитку національної економіки.

Список використаних джерел

1. Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності (у редакції наказу Державної служби статистики України від 28.12.2015 № 369)// Режим електронного доступу https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/08/metod_3.pdf.
2. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2014 – 2016 років (за міжнародною методологією)/Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
3. Наукова та інноваційна діяльність України, 2017. Статистичний збірник. – Видавництво –ТОВ «Август Трейд». – 178 с.

УДК 339.92

Лютак О.М. д.е.н., професор

Ковтонюк Р.В. ст.гр. МЕВМ–51

Луцький національний технічний університет

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Реалії сьогодення свідчать про те, що євро регіони та інші локальні утворення перетворюються на самостійних гравців світового ринку. Окремі транскордонні регіони держави володіють не тільки потужною базою, а й ефективною системою управління та гідно представляють себе на міжнародному рівні. Однак на сьогодні далеко не кожен прикордонний регіон України має необхідну конкурентоспроможність, як наслідок, такий регіон може характеризуватись низькою ефективністю використання своїх можливостей навіть порівняно з сусідніми регіонами в межах держави, не кажучи вже про міжнародний рівень. В умовах реалізації інтеграційних можливостей виключно важливу роль відіграє підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів у межах транскордонних територій. Використання власних потенційних можливостей та конкурентних переваг дасть можливість бути більш вагомим гравцем при вступі до інтеграційних угруповань. Враховуючи економічну потужність Європейського Союзу та можливості співпраці, з метою уникнення перетворення України на сировинний придаток, ринок збуту неякісних товарів чи могильник відходів, регіональна політика в рамках транскордонних регіонів набуває ще більшої значущості та обґрунтованості застосування.

Вибраний європейський вектор інтеграції зумовив виконання транскордонними регіонами нових завдань щодо їх діяльності. Розгляд транскордонного регіону як об'єкту нарощення інтеграційного потенціалу держави, тобто проміжної ланки на шляху входження України до європейського простору, призвів до вдосконалення механізмів регіонального регулювання. В умовах розвитку процесів глобалізації та інтеграції активна реалізація транскордонного співробітництва є засобом прискорення процесів якості життя населення прикордонних територій, щонайменше до

середньоевропейського, та досягнення вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон до повної інтегрованості простору.

Механізм удосконалення формування та реалізації регіональної політики транскордонного співробітництва будується на використанні потенційних можливостей прикордонних регіонів. Розгляд транскордонного утворення, в якості якого найчастіше до уваги береться єврорегіон, як цілісного утворення призводить до формування єдиних цілей розвитку. Існування спільних та ідентичних проблем у прикордонних регіонах двох держав стимулює до активної участі місцевих органів влади та використанні інструментів щодо їх вирішення.

Органи управління єврорегіоном розглядаються як суб'єкти здійснення регіональної політики транскордонного співробітництва, тобто вони безпосередньо впливають як на поглиблення транскордонного співробітництва, що є основною метою їх діяльності, так і на формування цілісного територіального утворення. Оскільки прикордонні території держав зазвичай є слабозвинутими у порівнянні з центральними регіонами, то об'єднання їх у рамках транскордонного утворення призводить до підвищення темпів їх розвитку. Основними причинами цього є використання досвіду двох і більше держав щодо збалансованого нарощення економічного потенціалу регіонів, реалізація спільних програм, використання регіональної спеціалізації та кооперації, територіальна концентрація виробництва, підвищення конкурентоспроможності як складових територій так і транскордонного регіону загалом.

Реалізація регіональної політики транскордонного співробітництва враховує найсуттєвіші переваги і шанси щодо поглиблення співпраці у рамках транскордонного регіону та мінімізує виявлені слабкі сторони і зовнішні загрози. Разом з тим, посилення місцевих ринків, пропагування перспективних екологічних ініціатив на усіх рівнях, тісна співпраця мешканців транскордонного регіону, створення привабливого середовища для життя є основою щодо забезпечення збалансованого розвитку регіону.

УДК 339.92

Лютак О.М. д.е.н., професор

Шевчук О.Д. ст.гр. МЕВмз–51

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС НА ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ У ТРАНСКОРДОННИХ РЕГІОНАХ

Набуття чинності угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі як частини угоди про асоціацію з ЄС стало найбільш масштабним інтеграційним проектом в новітній історії України, який уже призвів до докорінних зрушень у вітчизняному зовнішньоторговельному секторі. Вже у 2017 році частка ЄС у зовнішньоторговельному обороті України сягнула найвищих показників за всю історію торговельно-економічних відносин, склавши 38,3% в експорті та 42,4% в імпорті [1], а сам ЄС став найбільшим зовнішньоторговельним партнером України на сучасному етапі.

Однак якісні структурні параметри зовнішньоторговельних відносин України з ЄС не зазнали принципових трансформацій на користь розвитку вітчизняного виробництва з високим рівнем обробки, доданої вартості й високотехнологічної складової. В експортних потоках з України в ЄС продовжує переважати сировина і продукція первинної обробки з використанням низьких технологій. В імпорті з ЄС простежується зворотна тенденція, більше половини його вартісних обсягів становить наукоємна високотехнологічна продукція – електричні машини, виробниче обладнання, засоби наземного транспорту, складні хімічні сполуки, фармацевтичні препарати тощо.

Попри зростання кількісних параметрів, зовнішньоторговельний обмін між Україною і ЄС зберігає притаманні йому структурні диспропорції, що не лише призводять до проблем з платіжним балансом, тим самим ускладнюючи досягнення макроекономічної стабільності, а й значною мірою консервують сировинний характер міжнародної спеціалізації вітчизняної економіки. Ситуація ускладнюється тим, що умови поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі суттєво

обмежують використання більшості заходів структурної політики держави у сфері підвищення ефективності зовнішньоторговельних відносин. Отже, формування і обґрунтування концептуальних основ регуляторної політики України в процесі інтеграції її зовнішньоторговельного сектору до ЄС на засадах пріоритетного забезпечення національних інтересів розвитку виробничо-експортного потенціалу постає вкрай необхідним та актуальним науковим завданням.

Так само, як і діяльність єврорегіонів, прикордонна торгівля має низку специфічних, притаманних лише їй важелів впливу на активізацію та диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків у транскордонному регіоні. Насамперед це стосується налагодження безпосередніх ділових контактів на рівні індивідів – мешканців прикордонних територій сусідніх держав та формування на цій основі стабільного інституційного базису здійснення ними підприємницької діяльності в межах транскордонного регіону. Саме завдяки цій особливості прикордонна торгівля відзначається особливою стійкістю щодо змін зовнішнього середовища і може відносно безболісно пристосовуватися як до кризових ситуацій, так і до інноваційного розвитку транскордонного бізнесу [2, с. 144].

Отже, Україна активно використовує можливості співпраці з ЄС на основі реалізації Угоди про Асоціацію. Прикордонні регіони стикнулися з новими викликами та особливостями ведення бізнесу із західними партнерами, що вимагають високої якості продукції та відповідних ініціатив щодо забезпечення інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків. Суб'єктам господарювання, що здійснюють свою діяльність у транскордонних регіонах необхідно більш активно долучатися до торгівельних потоків й передавати інтеграційний імпульс та досвід просування своєї продукції на європейських ринках представникам з інших регіонів. Це дасть змогу пришвидшити темпи просування наших ирваровиробників на міжнародні ринки в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Волинській області.
URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>.
2. Гоблик В.В. Механізм становлення зовнішньоекономічних зв'язків у транскордонних регіонах в умовах європейської інтеграції України. Міжнародний науковий вісник. Випуск 3 (16). Ужгород, 2017. С.135–157.

УДК 339.732.4

Марчук Н.М. ст.гр. МЕВ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.М.

Луцький національний технічний університет

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ КРЕДИТНИМИ ІНСТИТУТАМИ

На сьогоднішній день, коли економічна ситуація нашої держави є далеко не найкращою у світі, країна катастрофічно втрачає довіру інвесторів, вона вийшла в світові лідери з падіння промислового виробництва, за зростанням інфляції, знеціненням національної валюти дуже важливою є саме співпраця з міжнародними кредитними організаціями яка призводить до розширення досвіду України, створення необхідної законодавчої бази, забезпечення макроекономічної і фінансової стабільності, розвитку приватного сектора, удосконалення системи соціального захисту населення.

Визначаючи доцільність залучення кредитних ресурсів, слід відмітити, що найрезультативнішими для України були перші кредити МВФ, призначені для фінансування системних перетворень і перший кредит підтримки та інституційний і реабілітаційний кредити Міжнародного банку розвитку та реформування. Саме завдяки надходженню цих коштів стало можливим прискорення формування власної фінансово-кредитної системи та золотовалютних резервів України. Крім того, ці ресурси забезпечили реалізацію ефективної монетарної політики, надходження валютних ресурсів в країну сприяли проведенню грошової реформи і введенню в обіг національної грошової одиниці, динамізували формування інфраструктури ринкового середовища та розбудову фінансових інструментів тощо.

Також, проблеми поширеної корупції та впливу бізнес-інтересів на прийняття державних рішень є основоположні перешкоди, що заважають розв'язанню проблем у сфері макроекономіки, продуктивності та надання послуг. Вплив бізнес-інтересів сформував економіку та дав можливість окремим особам одержувати за рахунок держави вигоду від приватизації, концесій,

субсидій на енергію, державних закупівель, пільгових кредитів, державних боргових гарантій, перепадів цін та ухилення від сплати податків. Вплив бізнес-інтересів стримував економічне зростання України незважаючи на те, що Україна багата на природні ресурси, має кваліфікований людський капітал і стратегічно вигідне місце розташування в центрі Європи.

На вирішення вищезазначених проблем схвалений у квітні 2017 року Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року та План пріоритетних дій Уряду на 2017 рік визначають п'ять пріоритетних напрямів. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року ставить за мету „підвищення рівня та поліпшення якості життя на основі сталого економічного розвитку” та лежить в основі середньострокового бюджетного планування, річних детальних планів дій Уряду, стратегічних планів міністерств та інших відомств. План визначає п'ять стратегічних цілей:

- економічне зростання: на основі збільшення обсягів експорту та інвестицій, реалізації податкової та митної реформ, дерегуляції, земельної реформи, приватизації, реформування енергетики та підтримання макроекономічної стабільності шляхом продовження фіскальної консолідації.

- ефективне врядування: передбачає проведення реформи державного управління, децентралізації і реформи державних фінансів.

- розвиток людського капіталу шляхом проведення реформи системи охорони здоров'я, освіти, поліпшення надання державної соціальної підтримки, розвитку культури і спорту.

- верховенство права і боротьба з корупцією шляхом підтримки ефективного функціонування інститутів боротьби з корупцією, забезпечення рівного доступу до правосуддя та ефективного захисту прав власності.

- безпека та оборона передбачає захист суверенітету та територіальної цілісності держави, а також найважливіші аспекти безпеки громадян [1].

Виходячи з наведених можливостей розвитку макроекономічної ситуації і характеру взаємовідносин з міжнародними кредитними організаціями, необхідно будувати взаємини саме у сфері зміцнення платоспроможності України.

Взаємини України з міжнародними кредитними інституціями мають на меті визначення оптимальних параметрів взаємовідносин, які б не допускали як конфронтаційну поведінку, так і втрату своєї економічної та політичної безпеки. Визначення необхідних параметрів і цілей відносин із зовнішніми кредиторами є важливою передумовою оптимізації безпосередньо зовнішньої заборгованості та підвищення ефективності бізнес-діяльності в Україні. Адже фактично йдеться про два важливих фінансових фактори: про обслуговування залучених раніше зовнішніх запозичень і про перспективи отримання нових надходжень з інших країн. Причому щодо другого фактора така оптимізація має відношення до широкого спектру цілей отримання нових фінансових надходжень з-за кордону – як від міжнародних кредитних установ, так і від власників приватного капіталу.

Якщо, говорити про напрями використання кредитів МВФ Україною, то необхідно зауважити, що значна частина цих коштів пішла на надання кредитів Міністерству фінансів України і була використана для обслуговування зовнішнього боргу, фінансування дефіцитів платіжного та торговельного балансів, у тому числі закупівель по імпорту для багатьох сфер діяльності, включаючи паливно-енергетичний комплекс, сільське господарство та ін. Необхідно також відмітити, що надані Урядом кредити мають неінфляційний характер. Враховуючи вплив інфляції на скорочення ВВП, неважко оцінити, що кредити МВФ, які були надані в скрутний час, вигідні Україні: без них розміри економічної кризи та її наслідки були б для нашої країни значно гіршими.

Список використаних джерел

1. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плани пріоритетних дій Уряду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/>
2. Скриль В.В., Дзеркаль А.Б. Проблемні аспекти співробітництва міжнародних фінансових організацій з Україною. URL: file:///C:/Users/Intel/Downloads/ecfor_2016_2_16.pdf

УДК 334.02

Мироненко Є.В. професор, д.т.н.

Чмара М. Г. магістрант

Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Низький рівень менеджменту є однією з вагомих передумов виникнення кризових ситуацій на вітчизняних підприємствах. Досить часто помилкові управлінські рішення є причиною банкрутства підприємств. Вагомим фактором, що має вплив на прийняття неефективних управлінських рішень, є відсутність належної системи контролінгу. У сучасних умовах питання організації системи контролінгу є досить актуальним, тому що добре організована система контролінгу має позитивне значення для прийняття, реалізації, контролювання та аналізування управлінських рішень [1].

Сучасною концепцією в управлінні підприємством є контролінг, що має здатність підтримки внутрішнього балансу економіки підприємства та формуванні інформації про доходи та витрати, що має вплив на приймання управлінських рішень [3]. Контролінг має змогу прогнозувати результати діяльності підприємницької діяльності, підвищує якість управління підприємством, направляючи роботу різних підрозділів на досягнення поставлених задач.

Контролінг разом з керівництвом становить основу управління на підприємстві і тим самим інтегрується у загальну систему управління підприємством [2].

На теперішній момент чимало підприємств стикаються з неефективністю системи контролінгу, яка спричинена нездатністю елементів контролінгу впоратися з поставленими задачами. Помилки, які виникають при роботі системи контролінгу пов'язані з бездієвістю системи. Правильно побудована система контролінгу повинна бути спрямована «вперед», а не «назад». А саме, перед нею ставлять задачі не лише звітувати про фактично проведені витрати або отримані прибутки, а забезпечення управління

підприємства повною, достовірною і якісною інформацією, яка стосується прийняття рішень із планування майбутніх доходів і витрат.

Важливим є момент, що орієнтація контролінгу напрямлена на майбутнє. Колишній досвід представляє інтерес лише тоді, коли має вплив на майбутнє та допомагає реалізації мети.

До способів вдосконалення системи контролінгу відносять [3]:

- 1) зменшення часу подання інформації та прийняття рішень, тобто підприємству необхідне щомісячне аналізування запланованих та фактичних показників результатів діяльності;
- 2) прозорість та достовірність інформації;
- 3) застосування інформаційних технологій;
- 4) стратегічне планування;
- 5) організація служби контролінгу.

Для успішної реалізації контролінгу на підприємстві доцільно сформувати цільовий функціональний підрозділ – відділ системного аналізу та контролінгу. Основними завданнями даного сучасного підрозділу є: загальне керівництво впровадженням структурно-функціональної моделі контролінгу на підприємстві, економічний аналіз діяльності підприємства, контроль динаміки показників управління, контроль правильності виконання організаційних та методичних рішень.

Отже, з огляду на вищенаведене можна зробити висновок, що головна роль в системі управління підприємством належить саме контролінгу, який є сучасною та однією з найефективніших систем управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Говорушко Т. А. Проблемні аспекти впровадження контролінгу в Україні / Т. А. Говорушко, Д. О. Кроніковський // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 1–2. – С. 23–28
2. Іванова З. О. Особливості формування системи контролінгу на підприємствах / З. О. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 136–142.
3. Шило В. П. Роль контролінгу в системі управління підприємством / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, І. Ю. Меньша // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 45–50.

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ПОДІЛЛІ В 20-х РОКАХ ХХ ст.

Однією із закономірностей розвитку прикордонних територій сусідніх держав у різні часи є прагнення до співробітництва. Проте в воно суттєво залежить від стану міждержавних відносин. Вповні це стосується Поділля, яке після I світової війни, іноземної інтервенції та громадянської війни опинилося в глибокій економічній кризі. Однак в умовах малоземелля селян, відсутності розвинутої промисловості та побічних заробітків і блокування радянською владою легальної співпраці з сусідніми «білопанською Польщею» та «боярською Румунією» мешканці краю змушені були вдаватися до специфічної форми економічної взаємодії – контрабанди. Тим більше, що приватна торгівля, з якої жили жителі містечок, була заборонена новою владою. Зокрема, продукти, котрі можна купити в радянських закладах торгівлі, кооперативах, категорично заборонялося продавати на ярмарках. Продаж, купівля, обмін худоби також були заборонені. За недотримання вимог передбачалися суд, конфіскацію, трибунал. Відтак, як зазначали офіційні джерела, майже все населення прикордонних містечок займалося контрабандою. Проведений прикордонниками аналіз соціального складу контрабандистів показав, що основну масу правопорушників, склали селяни-бідняки. Їх використовували скупники контрабанди та організатори контрабандного промислу. Скупниками та організаторами були переважно мешканці прикордонних містечок – євреї та частково заможні селяни.

Найбільше контрабандою були «заражені» прикордонні містечка та міста Городок, Гусятин, Дунаївці, Кам'янець-Подільський і Могилів-Подільський, Зіньків, Фрампіль, Смотрич, Ямпіль тощо . Сприяло нелегальному промислу те, що кордон з Польщею проходив по лінії старого кордону Російської імперії з Австро-Угорщиною. Тут діяли справжні професійні співтовариства контрабандистів, які добре знали місцевість, вміло

використовували броди через річку Збруч і навіть близькість сільськогосподарських угідь до кордону. Серед контрабандистів існувала певна градація: дрібні продавали товари безпосередньо в порубіжжі та великі – які мали в організовані артілі, які доставляли їх у визначені пункти за 15-ти верстну прикордонну полосу, зокрема, до великих промислових центрів.

В 1921-1922 рр., з огляду на недорід, за кордон переправлялися головним чином антикваріат, золото, срібло, пух, щетина тощо. А назад – промислова продукція та продовольство.

Сприяло даному промислові важке матеріальне становище прикордонників. Тому нічого дивного не було в тому, що за відповідний хабар прикордонники не лише «закривали очі» на незаконне «перекидання» товарів через кордон, а й супроводжували в тил. В пошуку можливостей покращити своє життя не відставали від прикордонників і митники. На митницях відповідальні працівники особисто брали участь у контрабандному переміщенні товарів, пломбували у себе вдома контрабандний крам, тримали постійний зв'язок з контрабандистами.

Масштаби контрабанди були такими, що у прикордонній смузі організовувалися відділення найбільших польських фірм. Оскільки запропонувати економічні альтернативи більшовики не могла, то каральні органи, які охороняли кордон вдавались до терору. Зазначимо, що, мабуть, від безсилля перед контрабандистами, міліція Проскурівської округи навіть заборонила виїзд в нейтральну смугу та попередила, що особи, затримані там, будуть заарештовані та відправлені у концентраційні табори з конфіскацією майна. Крім судового переслідування, до контрабандистів широко застосовувалося таке типово радянське покарання, як позбавлення виборчого права.

У 1923 р. із подоланням наслідків засухи обсяг контрабанди стрімко зріс. Причиною стало різке падіння цін на сільськогосподарські продукти та їхнє зростання на промислові товари. За кордон переправляли робочу худобу, квасоллю, жири в обмін на фабричні товари. Тим більше, що в польських селах і містечках на кордоні ціни на худобу і хліб були вдвоє і троє вищі, а на фабрикати значно дешевші. Так, наприклад, в районі Гусятина селянки ходили цілими селами за купівлею керосину, солі, легкої

мануфактури тощо. Масштаб контрабанди був настільки значним, що не лише прикордонні, а й тиллові села були переповнені нею.

Характерно, що між порубіжними районами була налагоджена певна кооперація. Зокрема, подоляни закуповували на «польському» боці механізми годинників, робили до них корпуси та продавали модні «зозульки» вглиб Союзу.

В середині 20-х років, із певним підвищенням рівня життя, змінився характер ввізної контрабанди на користь предметів розкоші, парфумерії, галантереї. Її переважно відправляли в «глибокий тил Союзу». Серед місцевого населення переважно поширювалися мануфактура та шкіра. Серед експортної контрабанди переважали золото, долари, червінці. Валюта вивозилася переважно з метою оплати за контрабандні товари. Вивезення худоби та сільгосппродукції практично припинилося.

В другій половині 20-х років владі вдалося посилити охорону кордону та придушити організовану контрабанду. Як наслідок – припинили діяльність і польські транзитні фірми.

Таким чином, специфічна форма транскордонної взаємодії – контрабанда, що була зумовлена глибокою кризою початку 20-х років, із поступовим покращенням матеріального становища подолян і головно зміцненням становища більшовицької влади була в основному придушена. Цивілізовані ж форми співпраці були відсутні.

Список використаних джерел

1. Олійник М. П. Трансформаційні процеси на Поділлі в добу непу (1921-1928 рр.): монографія. Хмельницький: «Поліграфіст-2», 2015. 480 с.

2. Омельчук О. М. Історичні аспекти боротьби з контрабандою. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. 2003. №3-4 (7-8). С.207–215.

3. Трухманова С. Л. Контрабанда як вид діяльності мешканців прикордонного Поділля у 20-х роках ХХ ст. Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 травня 2011 р. Суми: СумДУ, 2011. Ч.1. С. 166-168.

УДК 339.92

Подлепіна П.О. доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ КРАЇН ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Для нарощення туристичного потоку особливий акцент робиться на загальний благоустрій навколишнього середовища, регулярне висадження дерев, покращення естетичного вигляду курортів та атракцій. Величезні інвестиції робляться для поліпшення об'єктів у регіоні, таких як зони відпочинку, відтінки, належна санітарія, питна вода тощо. Більше уваги приділяється збереженню пам'яток культури та архітектури, археологічній та історичній спадщині. Негативним аспектом даного напрямку є потреба певного втручання у природу. Перепланування відбувається за рахунок природних ландшафтів, пошкодження природної флори та фауни. Місцеві жителі змушені мігрувати через розвиток прибережної зони, зростання обсягу споживання природних ресурсів та їх вичерпання; виникають проблеми з утилізацією відходів. Може відбутися порушення екологічного балансу дестинації за рахунок зростання транспорту, шуму, неправильної утилізації відходів та збільшення забруднення території.

Як зазначає Лютак О.М., сучасна диверсифікація міжнародного ринку туристичних послуг є розширенням видів діяльності, перехід до більш різноманітних способів та форм туристичних послуг, що формується на кількісному та вимірах, де в основі кількісної диверсифікації лежить зростання масштабів ринку, виокремлення нових його сегментів, нарощування інтенсивності туристичних потоків, розширення географії суб'єктів глобального туристичного ринку, а якісна ґрунтується на урізноманітненні географічно-суб'єктної, продуктово-видової, інституційно-регуляторної, технологічно-інструментальної

структури. Їх тісна взаємодія характеризується співіснуванням у рамках єдиного ринку. Саме зростання масштабів ринку, нарощення інтенсивності потоків призводить до урізноманітнення географічно-суб'єктної та продуктово-видової сегментації та підвищення впливу туризму на рівень соціально-економічного розвитку країн. Ще одним важливим показником впливу міжнародного туризму на соціально-економічний розвиток країн є визначення впливу галузі на зайнятість населення. У 2014 р., за різними підрахунками, в індустрії туризму було зайнято близько 250 млн. осіб і цей показник наведено без урахування мультиплікаційного ефекту, який для зайнятості, за експертними оцінками спеціалістів, становить у середньому 1,5. Тобто на одного працівника, зайнятого в туристичній сфері, припадає 1,5 особи, зайнятих у супутніх галузях (торгівлі, побутовому обслуговуванні, зв'язку, страхуванні, банківському секторі), у деяких країнах такий показник значно вищий і досягає 2,5–3 особи. Держави, у яких частка надходжень від туризму перевищує 50 %, активно використовують цю сферу в працевлаштуванні своїх громадян, а оскільки рівень кваліфікації персоналу безпосередньо впливає на туристичну привабливість цих країн, існують спеціальні державні програми, спрямовані на підвищення рівня володіння іноземною мовою.

Що стосується економічних вигод, то індустрія туризму сприяє економічному зростанню країни через такі фактори, як індустріалізація, освіта, передові технології, більш високий рівень кваліфікованих фахівців, відкриття зовнішніх ринків, ліберальна торгова політика, краща реклама та стратегічний маркетинг. Вищезазначені фактори колективно посилюють економічні резерви країни, що призводить до зростання доходу та збільшення ВВП. Туризм також може принести користь економіці на регіональному та місцевому рівнях, оскільки гроші надходять у міські та сільські райони, що, у свою чергу, стимулює нові підприємства, збільшує ринки та сприяє більш позитивному іміджу регіону. Отриманий дохід допомагає національному платіжному балансу, отримуючи дохід через пряме оподаткування, а також від непрямих податків на товари та послуги, придбані туристами.

Як висновок, ми можемо констатувати, що міжнародний туризм має суттєвий вплив на навколишнє середовище, економічний, соціальний та культурний рівень країн, що розвиваються. Якщо економічний вплив ми можемо оцінити кількісно тобто з точки зору грошових переваг та загального економічного розвитку суспільства, зокрема приросту ВВП, капіталізації країн, то інші наслідки носять рейтинговий характер і сформовані на основі позитивних та негативних результатів. Зокрема для активізації туризму значні кошти спрямовуються на збереження місцевої спадщини, на вдосконалення інфраструктури, на фінансову підтримку місцевих закладів освіти, що, у свою чергу, сприяє кращій освіті, покращенню можливостей для відпочинку, організації соціальних заходів та, як наслідок, кращого способу життя місцевих жителів. Вони взаємодіють з іноземними туристами, змішуються з людьми з різноманітних країн та континентів, що створює космополітичну культуру в регіоні. Через попит на кращі послуги в регіоні створюються різноманітні можливості для працевлаштування, і тому люди не відчують необхідності мігрувати в інші міста, щоб заробляти на життя. Разом з тим, через великий трафік у регіоні, інфраструктура може не впоратись з підвищеною завантаженістю, що призведе до переповнення, погіршення санітарних умов, що може призвести до хвороб як у туристів, так і місцевих жителів. Вторинні сторонніх людей в закриті дестинації може заважати місцевій культурі та викликати заворушення серед людей. Місцеві жителі можуть скопіювати стиль життя туристів через демонстраційний ефект, в результаті чого може бути втраченою національна ідентичність звичаїв та традицій. Деякі люди можуть вдаватися до кримінальної діяльності, щоб отримувати легкі гроші від туристів, що призводить до посилення злочинності та антисоціальної діяльності, а також втрати моральних і релігійних цінностей.

Список використаних джерел

1. Лютак О.М. Інституційне забезпечення міжнародної туристичної діяльності в умовах глобалізації : монографія / Олена Миколаївна Лютак. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 428 с.

УДК 321.01

Пододворний О.Б.

Кравчук О.В.

Волинський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
МВС України

МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Глобалізація і інтеграція світової економіки є двома важливими факторами, які визначають розвиток світового господарства на межі ХХІ століття.

Процес глобалізації розгортається у певних, властивих лише їй формах, які все більш чітко вимальовуються і поступово викристалізуються та матеріалізуються, у збільшенні обсягів та диверсифікації структури міжнародної торгівлі, у міжнародних інвестиціях (як прямих так і портфельних), в міграціях робочої сили в межах світової господарської площини, у зростаючому використанні технологій, інновацій, ноу-хау, знань, менеджменту, маркетингу та інше.

Незважаючи на очевидну об'єктивну суть глобалізації, через недостатню інституційну врегульованість вона досить часто підпадає під суб'єктивні політичні впливи та використовується як засіб задоволення групових чи регіональних політико-економічних інтересів.

Конкурентоспроможність країни характеризується наявністю в ній механізмів формування умов і засобів, які сприяють вирішенню завдань загальнонаціональної безпеки, економічного розвитку та підвищення рівня життя населення. Країна, в якій не тільки ефективна економіка, а й неекономічні інститути з, погляду їхнього впливу не економічні процеси в державі, може вважатись конкурентоспроможною і володіти значним потенціалом не тільки в конкурентних перевагах, але і в перевагах, пов'язаних з особливістю функціонування політичної, культурної, соціальної системи.

Важливою ознакою конкурентоспроможності країни є її здатність пристосуватися до змін у світовому попиті та структурі виробництва. Для цього необхідно, щоб у країні існували

економічні механізми, які відповідають за створення необхідних факторів виробництва, сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату та просування вітчизняних виробників на світові ринки. Необхідно постійно підтримувати найсприятливіші умови для функціонування цих економічних механізмів.

Господарські суб'єкти пов'язані між собою товарними і грошовими потоками, тимчасовими зобов'язаннями, що регулюють швидкість цих потоків. Значна кількість господарських зв'язків, які утворюють економічні комунікації, призводить до необхідності узгодження усієї системи загальних, приватних пропорцій бізнесу та економічних інтересів, а саме — збалансованості економічної системи, що визначає її конкурентоспроможність на ринку. Хоча узгодження економічних інтересів якоюсь мірою відносно і передбачає можливість відхилення від рівноваги. Ці відхилення впливають на характер і динаміку бізнесу.

Враховуючи все вище перелічене, можна узагальнити, що конкурентоспроможність країни характеризується наявністю в ній механізмів формування умов і засобів, які сприяють вирішенню завдань загальнонаціональної безпеки, економічного розвитку та підвищення рівня життя населення. Країна, в якій не тільки ефективна економіка, а й неекономічні інститути з, погляду їхнього впливу не економічні процеси в державі, може вважатись конкурентоспроможною і володіти значним потенціалом не тільки в конкурентних перевагах, але і в перевагах, пов'язаних з особливістю функціонування політичної, культурної, соціальної системи.

Ідеї конкурентоспроможності національної економіки мають велике практичне значення під час розроблення програм щодо вдосконалення конкурентних переваг країни, розвитку її експертної бази в довгостроковому періоді на національному і регіональному рівнях. Концепція конкурентоспроможності для української економіки — необхідна умова виходу із кризового стану та розв'язання проблем національної безпеки. Тільки висока конкурентоспроможність вітчизняної економіки як на внутрішньому, так і на світових ринках, здатна підняти українську економіку, закласти основи для росту життєвого рівня громадян.

УДК 339.91

Проноза К.І. ст. гр. МЕ–41

Кравчук П.Я. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ПОЗИТИВИ ТА НЕГАТИВИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ДЕРЖАВИ

Національна держава як політична організація, що стверджує свій суверенітет у власних кордонах та у відносинах із зовнішнім світом, в умовах глобалізації істотно змінює свої функції у відповідності до нових викликів. З одного боку, держава прагне стверджувати свою внутрішню спроможність і консолідувати суспільство і націю навколо стратегічних цілей власного розвитку, з іншого – прагне контролювати необхідні в умовах глобалізації процеси взаємодії, інтеграції та кооперації у зовнішньому вимірі, щоб зовнішні сили не набували руйнівного для держави значення. Складність у визначенні необхідного рівня збалансованості зовнішніх і внутрішніх чинників політичними елітами часто стає причиною динамічної нестабільності національних держав у світовій системі.

На думку провідних фахівців у галузі міжнародних відносин, поняття національного інтересу залишається ключовим у розумінні цілей і пріоритетів державної політики та безпеки національної держави. Усвідомлення національних інтересів, їх зрозуміння та зведення до злагодженої несуперечливої системи мусить здійснюватися за умови обов'язкового врахування сучасної геополітичної ситуації та реалій глобалізованого світу. Тільки тоді можливе чітке визначення національно-державних цілей, обґрунтування пріоритетних завдань, правильного співвідношення питань стратегії і тактики у межах обраного політичного курсу.

Глобалізаційні процеси створюють нові умови для формування і розвитку національної держави, а отже і на розуміння національних інтересів у контексті світових політичних і економічних процесів. Тут мають бути враховані регіональні і міжнародні інституції, місцеві уряди і недержавні актори, особливо транснаціональні корпорації та неурядові організації, які

використовують інструменти глобалізації і знижують монополію націй-держав на владу.

В умовах глобалізації має місце тенденція до зниження ваги суверенних держав-націй як основних авторів міжнародних відносин. Межа між внутрішньою й зовнішньою політикою поступово знищується й часто демонструє інші форми й напрямки відносин, ніж це було раніше. Глобалізація вже багато в чому поставила під сумнів традиційні функції суверенних держав-націй, насамперед в економічній сфері. У ХХІ ст. «найбільш актуальною у контексті соціально-економічних та соціокультурних пріоритетів є проблема збереження національними державами економічного суверенітету».

Провідною суперечністю глобалізаційних процесів є протиріччя між глобальними потребами світового економічного і політичного розвитку та прагненнями національних держав до збереження власної ідентичності і суверенності. Будь-яка країна прагне уникнути маргінального і периферійного стану, а тому має інтенсивно включатися у глобалізаційні та інтеграційні процеси, але, водночас, не зацікавлена у розчиненні у загальному глобалізаційному просторі.

Динаміка глобалізації втягує всі держави, ігноруючи їх суверенітет, типи політичних режимів та рівень політичного розвитку. Нові актори все більше підривають роль держави в політиці безпеки, в сферах економіки, комунікацій, торкаючись державного суверенітету, його монополії на насилля. Все це не може не відбиватись на змісті національного інтересу, на основних пріоритетах і їх реалізації.

Водночас, держава-нація, її суверенітет та національні інтереси, як основа поведінки держави на міжнародній арені, продовжує зберігати своє значення. Внаслідок дії глобалізаційних чинників, національні інтереси істотно змінюються в своєму змісті та спрямуванні. Виникають нові пріоритети, зв'язані з необхідністю використання переваг глобалізації шляхом адаптації до можливостей, які вона відкриває з одного боку, а з іншого – боротьби проти шкоди, яку вона наносить національному розвитку.

УДК 339.7

Савош Л.В. к.е.н. доцент

Воробей Н.В. ст. гр. МЕВм –51

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Міжнародні фінансові організації поступово посилюють свій вплив на країни всього світу, не винятком є й Україна. На сьогодні, коли держава знаходиться в стані фінансово-економічної і воєнної кризи, її економічна діяльність неможлива без залучення іноземного капіталу. Недостатність внутрішніх ресурсів для національної економіки вимагає пошуку шляхів залучення фінансових ресурсів за допомогою тісної співпраці з міжнародними фінансовими інститутами.

Міжнародні фінансові та кредитні організації давно зайняли провідні позиції в Україні серед установ, які надають серйозну фінансову підтримку та технічну допомогу з метою здійснення необхідних реформ в нашій країні, а також підтримку підприємств у різних галузях економіки та зміцнення фінансового сектору в цілому.

Сьогодні Україна є членом таких міжнародних фінансово-кредитних установ, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Сьогодні значний економічний потенціал країни частково реалізується в тісній співпраці з міжнародними фінансовими установами в багатьох областях [1].

Відносини України з міжнародними фінансовими організаціями легально регулюються положеннями, меморандумами, програмами, стратегіями розвитку та угодами. Слід окремо відзначити, що документ, на підставі якого здійснюється співпраця з групою Світового банку, є Стратегія партнерства з Україною на період 2012-2016 років. Найбільшим кредитором України серед міжнародних фінансових установ є Міжнародний валютний фонд. Україна стала членом МВФ у 1992 році відповідно до Закону України «Про вступ України до

Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій, прийнята 3 червня 1992 р.». Сьогодні в МВФ налічується 181 країна. Кожна країна-учасниця, при вступі до Фонду, робить відповідний внесок, який визначається встановленою квотою. Розмір квоти визначається на підставі від питомої ваги країни в світовій економіці Ця квота розглядається кожні 5 років. Оскільки МВФ є акціонерною організацією, його ресурси складаються, головним чином, з внесків країн-членів, а подруге, квоти визначають «вагу» кожного голосу країни в управлінні фондом та розміру його можливих запозичень [3].

Для реструктуризації економіки та здійснення ринкових реформ, розвитку деяких секторів економіки Україна отримала позики Світового банку на строк до 17 років у розмірі близько 7% річних. Такі позики також були надані їй на пільгових умовах, тобто термін погашення кредиту довший, а процентна ставка є нижчою порівняно з традиційними кредитами, запозиченими на міжнародних ринках капіталу. Загальна сума таких кредитів становила близько 7 мільярдів доларів [2].

Світовий банк відіграє важливу роль у наданні Україні фінансової та технічної допомоги для цілісного та систематичного переходу до ринкової економіки після вступу країни до цього інституту в 1992 р. Співробітництво з Світовим банком є одним з найбільш ефективних механізмів, який допомагає Україні здійснювати структурні реформи та залучати привабливі кредитні ресурси в свою економіку. Також проекти Світового банку реалізуються у соціальній, фінансовій, транспортній сферах і державному секторі, електроенергетиці, комунальній інфраструктурі та агропромисловому комплексі. Протягом 1994-2014 років Світовий банк затвердив для України 26 кредитів на загальну суму 6399,85 млрд. доларів США, таким чином, в процесі її інтеграції в світовий економічний простір Україна демонструє активну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, проте практика цієї співпраці свідчить про наявність негативних та позитивних сторін основними проблемами, що виникають у фінансовому співробітництві України з ЄС та іншими міжнародними організаціями:

1) неефективна робота персоналу, залученого до процесу розробки та реалізації проектів міжнародних фінансових транзакцій; надмірна бюрократія під час підготовки заявки на кредит, що призводить до збільшення схвалення позики міжнародними фінансовими установами;

2) непрозорість роботи з коштами міжнародних організацій;

3) недостатня підтримка малого та середнього бізнесу як на законодавчому рівні, так і у зв'язку з реальними фінансовими програмами;

4) повільні темпи проведення реформ, що призвело до необхідності запозичень з МВФ, ЄС та інших організацій, що спричинило надвисокий рівень боргу, який у 2015 році склав 79,4% ВВП; Сьогодні ця заборгованість перед міжнародними організаціями неухильно зростає [3]

Отже, міжнародні фінансові організації мають велике значення для поліпшення економічної ситуації в Україні. Співпраця України з МФО сприяє покращенню макрофінансових показників стабілізації, формуванню конкурентного ринкового середовища, стабілізації національної грошової одиниці, активізації інвестиційного процесу, розвитку приватного підприємництва.

Незважаючи на низку організаційних недоліків, співпраця з міжнародними фінансово-кредитними організаціями буде використана для залучення додаткових фінансових ресурсів для реформування національної економіки, реалізації пріоритетних систем та інвестиційних проектів.

Список використаних джерел

1. Ukraine and International Organisations. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/en/ukraine-io/who>. (дата звернення 18.04.2019).

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 18.04.2019).

3. Офіційний сайт МВФ. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/ResRep/UKR>. (дата звернення 19.04.2019).

4. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/> (дата звернення 19.04.2019).

УДК 339.7

Савош Л.В. к.е.н. доцент

Любежаніна Е.В. ст. гр. МЕз–41

Луцький національний технічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ЕКСПОРТУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

За площею лісів Україна посідає дев'яте місце серед країн Європи, а за запасами деревини наша країна знаходиться на девятому місці.

Лісистість України становить близько 15,9% території країни, що значно менше, ніж лісистість більшості розвинених країн світу (Угорщина - 18%, Франція — 27,8%, Румунія — 28,1%, Польща — 28,7%, Німеччина — 29%, США — 32,7%, Болгарія — 34,4%). Причому щорічний приріст лісу становить 35 млн кубометрів. За останні роки відбувається поступове збільшення запасу деревини, що підтверджує значний природоохоронний і економічний потенціал українських лісів [1, с. 285].

Протягом 2014-2018 років відтворено 250 тисяч га лісу. За 2018 рік Держлісагентство відтворило 44 тис. га лісу. Через наявність збройного конфлікту, динаміка створення нових лісів дещо припинена, особливо на півдні і сході країни. Найбільш поширеними на території України серед більш ніж 30 видів деревних порід є сосна (35%) та дуб (28%) [2].

Заготівля ліквідної деревини на території України протягом 2015–2017 років подана в таблиці 1 [3].

Таблиця 1. Заготівля ліквідної деревини на території України за 2015–2017 роки, тис. м3

Показник	Обсяги заготівель		
	2015	2016	2017
Ліквідна деревина	19267,7	19605,7	18913,9
Лісоматеріали круглі	8302,6	8311,3	7296,6
Пиломатеріали і заготовки	7019,8	6946,1	5909,2
Балансова деревина	811,9	873,3	761,4
Інші лісоматеріали круглі	470,9	491,9	626
Паливна деревина	10965,1	11294,4	11617,3

Обсяг ліквідної деревини, заготовленої всіма підприємствами України в цілому за 2017 рік становить 18913,9 тис. куб. м деревини, що менше у порівняно із 2016 роком.

Отже, найбільше у всі роки досліджуваного періоду на території України було заготовлено ліквідної деревини, паливної деревини, лісоматеріалів круглих та пиломатеріалів і заготовок.

За усіма видами деревини у 2017 році, порівняно з попереднім відбулося зменшення заготовок, крім паливної деревини та інших асортиментів лісоматеріалів круглих.

Експорт окремої лісгосподарської продукції Україною за період часу з 2015 до 2017 року поданий в таблиці 2 [4].

Отже, спостерігаємо значне зменшення експорту необробленої деревини, аж до повного його припинення у 2017 році та незначне зростання експорту паливної деревини спочатку на 1,3% у 2016 році, а потім на 12,4% у 2017 році.

Таблиця 2. Динаміка експорту окремих видів лісоматеріалів з України за 2015–2017 роки, тис. дол. США

Показник	Обсяги за роки			Відхилення			
	2015	2016	2017	2016/2015		2017/2016	
				абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
Деревина необроблена	173021,0	106094,0	880,0	-66927,0	-38,7	-105214,0	-99,2
Паливна деревина	100366,0	101694,0	114294,0	1328,0	1,3	12600,0	12,4

У квітні 2015 року Верховна Рада України підтримала зміни до законодавства, які поступово запровадили заборону на експорт деревини необробленої (лісу-кругляка) строком на 10 років. Часткова заборона почала діяти з 1 листопада 2015 року, а повна – із 1 січня 2017 року [4].

Отже, запровадження заборони на експорт деревини мало наступні причини: природоохоронна – зниження обсягів вирубки лісів; економічна – сприяння розвитку внутрішнього деревообробного виробництва; соціальна – збільшення нових робочих місць та відрахувань до бюджету через розвиток внутрішнього деревообробного виробництва [4].

З практики інших країн, наслідками можуть бути: відтворення лісів та їх інвентаризація, покращення інвестиційного клімату з метою організації виробництва товарів з високою доданою вартістю на території України.

Список використаних джерел

1. Хитріна Ю.А. Загальні положення та сучасний стан відтворення лісів України. Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. Збірник наукових праць МННЦ ІТiС, 2012. Випуск 17. С. 283–295.

2. Бондар В.Н. Україна займає шосте місце за запасами деревини в Європі. Онлайн-журнал «Кореспондент.net» URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4068310-ukraina-zaimaie-shoste-mistse-za-zapasamy-derevyny-v-yevropi> (дата звернення 11.04.2019).

3. Макаренко С.С. Оцінка діяльності лісового господарства України у контексті вимог часу. Економіка і суспільство. Серія «Економіка та управління підприємствами», 2018. Випуск №19. С. 472-483. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/72.pdf (дата звернення 17.04.2019).

4. Ангел Є., Бутін А. Результати запровадженого в Україні тимчасового мораторію на експорт лісоматеріалів у необробленому вигляді. Київ: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2018. URL: www.slideshare.net/IER_Kyiv/ss-103236940 (дата звернення 19.04.2019).

УДК 339.7

Савош Л.В. к.е.н. доцент

Шафета Д.О. ст. гр. МЕВМ–51

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Протягом не менш як двох десятиліть зовнішня трудова міграція була наймасштабнішим серед міграційних потоків в Україні. Лише з початку 2014 р. у результаті анексії Криму та подій на Донбасі сформувався новий для України тип міграцій населення – рух внутрішньо переміщених осіб (ВПО), який досяг обсягів, співставних, а, можливо, навіть більших за обсяги зовнішньої трудової міграції.

Переміщення людей завжди виступали рушійною силою у соціально-політичному розвитку світу. Сьогодні міграція населення набула ознак глобального явища. Революційні події 2013 року, війна й зовнішня агресія позначилися на всіх без винятку сторонах життя українців, вони не могли не вплинути на їхню міграційну поведінку. Тим більше, що міграція – реактивний процес, який реагує на економічні та політичні зміни, причому не лише в країні походження, але й в країнах, куди спрямовується міграційний потік [1, с. 44].

Міграція являє собою важливу проблему, що виникає перед урядами багатьох країн. Необхідно знайти рівновагу серед різних питань і інтересів — економічних, соціальних і політичних.

Сьогодні точної чисельності українців, які виїхали за кордон, не знає ніхто. Як стверджує голова Всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування В. Воскобойник, нині люди, їдучи на заробітки, не знімаються з обліку тут і не стають на облік там. Тому 10 мільйонів — цілком реалістична цифра [2, с. 3].

Новий сплеск трудової міграції в Україні припав на 2009—2010 роки: світова економічна криза підкосила фінансовий добробут українців. Саме тоді й почали говорити про масовий характер українського заробітчанства. Наступна хвиля міграції почалася після анексії Криму і військових дій на Донбасі. Основні мотиви міграції наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Основні причини, що змушують українців емігрувати

№ з/п	Мотиви еміграції	%
1	Цікава та приваблива робота	36
2	Збройні конфлікти в Україні	25
3	Економічні проблеми	5
4	Сімейні обставини	3
5	Відсутність умов для самореалізації	2
6	Політична нестабільність	1

Джерело: [3]

Сьогодні багато українців готові змінити професію і працювати фізично по 14 годин на добу. Раніше проблеми стосувалися в основному західних і центральних регіонів. Тепер їдуть і зі сходу, і з півдня. Влаштовуються на роботу, а потім викликають родичів, сусідів, знайомих [4, с. 123].

Зовнішні міграційні процеси, які відбуваються в Україні, залежать від факторів впливу на міжнародну міграцію. Згідно з теорією факторів «притягання-відштовхування» англійського вченого Е. Ровенштайна міграція трудового населення відбувається в кращі економічні умови в іншій місцевості порівняно з тими, де людина проживала. Виділяють такі фактори, як економічні, соціальні, культурні, політичні (табл. 2).

В результаті проведеного дослідження встановлено, що в останні роки з погіршенням соціальноекономічної, політичної ситуації, військовими діями на Сході України зовнішні міграційні процеси трудових ресурсів набули масового характеру.

Усвідомивши вплив негативних і позитивних факторів зовнішньої міграції, ми дійшли висновку, що зупинити відтік працездатного економічно активного населення можна, лише забезпечивши створення умов для ефективного його використання.

Таблиця 2. Фактори впливу на міжнародну міграцію населення

Фактори «відштовхування»	Фактори «притягання»
Економічні	
Низька заробітна плата	Висока заробітна плата
Низька якість життя	Висока якість життя
Високий рівень безробіття	Наявність вільних робочих місць
Економічна нестабільність	Стабільний розвиток економіки
Обтяжлива система оподаткування	Ліберальна система оподаткування
Соціальні	
Низька якість освіти	Висока якість освіти
Погані умови праці	Гарні умови праці
Недоступна система охорони здоров'я	Доступна та високоякісна система охорони здоров'я
Відсутність можливостей для професійної самореалізації	Наявність можливостей для професійної самореалізації
Культурні	
Релігійні переслідування	Свобода віросповідання
Етнічна дискримінація	Відсутність етнічної дискримінації
Расова дискримінація	Відсутність расової дискримінації
Політичні	
Відсутність демократії	Розвинена демократія
Політична нестабільність	Стабільність політичної системи
Корумпованість владних структур	Відсутність корупції

Джерело: [5]

Такими умовами є розробка виваженої міграційної політики держави, спрямованої на створення високопродуктивних робочих місць, гідного рівня оплати праці, підвищення соціальних стандартів і соціальної захищеності трудового потенціалу, реформування наявної системи освіти з метою отримання якісного навчання, створення сприятливих умов для ведення бізнесу тощо.

Список використаних джерел

1. Малиновська О. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями: монографія. К., 2004.

2. Васюнець Н. Уже 10 000 000. Експрес, 2017. № 45. С. 1, 3.
3. Рафал А. Работа физическая в склонной позиции. Итоги недели, 2017. № 37. С. 4.
4. Малиновська О. Трудова міграція населення України URL: <http://migraciya.com.ua/news/migrant-workers/ua-labour-migration-ukraine-what-to-expect-in-the-nearfuture-part-1>. (дата звернення 11.04.2019).
5. Кизима І. Чинники зовнішньої трудової міграції населення України. Наукові праці КНТУ. Економічні науки, 2009. № 15. С. 365–369.

УДК 339.2

Саржан Ю.О. ст. гр. МЕВ–11

Луцький національний технічний університет

Луїс Фролен Рібейро, професор

Політехнічний інститут Браганси, Португалія

АЛЬТЕРНАТИВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОЇ СПІВПРАЦІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Практика транскордонного співробітництва покликана вирішувати дві основні проблеми: налагоджування дружніх стосунків між сусідніми державами та створення умов для ефективного обопільного розвитку прикордонних регіонів. У даній сфері Волинська область стикається з перешкодами як внутрішнього так і зовнішнього характеру, зокрема демографічні проблеми, інфраструктурна недорозвиненість регіону [1] з одного боку та соціально-культурна складність сусідських стосунків з прикордонними регіонами Республіки Польща з іншого. За понад десятилітню практику транскордонного співробітництва регіон і досі перебуває на стадії коекзистенції сторін, що змушує переглянути традиційні методики та підходи до реалізації кінцевої мети проекту – відкритого, непомітного кордону між державами-сусідами. На підставі SWOT-аналізу, наведеного у Стратегії транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Львівської області, Волинської області та Брестської області на 2014–2020 роки, стратегічними є культурно-туристична та

економічна співпраця (у розумінні створення умов для інвестицій). Доцільним буде розвивати їх у полі альтернативної енергетики та активного туризму.

Завдяки сприятливим природним умовами, традиційній сільськогосподарській спеціалізації та наявності земельних ресурсів стратегічною галуззю для регіону є виробництво біопалива та його переробка (що корелює з енергетичною політикою ЄС [2]).

Оптимальною виробничою концепцією буде синтез бельгійської програми GROENE STROOM LIEVENS (G.S.L.), що продукує 7,1 млн. кВт*год енергії на рік (в середньому 591 666,(6) кВт*год н місяць) з кукурудзяного силосу, перегною, відходів промислового рослинництва (виросування зернових, картоплі, крохмалю, цукру, овочівництва) відходи від виробництва напоїв та біо-етанолу, харчової промисловості, та голландської технології BIELEVELD BIO-ENERGIE B.V. IN HEETEN, яка функціонує на гною, що продукується свинарством, розведенням корів та птиці, а також використовує кукурудзяний силос [3]. Річні потреби у сировині становлять 27 000 тонн (3 000 гною, 11 500 енергетичних культур та 12 500 органічних відходів) [3, с.2] та 55 500 м³ гною та 22 500 тонн кукурудзяного силосу [3, с.13]. Головною причиною для комбінування є великий ресурс споживання кукурудзяного силосу, для ефективного виготовлення якого потрібне удобрювання ґрунтів, яке можливе завдяки побічним продуктам переробки голландської технології [4], [3,с.13] (задоволення даних потреб є цілком реальним на основі внутрішнього продукту регіону та його потенціалі). Виробничий процес орієнтуватиметься на повний продаж виготовленої енергії та чітке використання виручених коштів на розвиток інфраструктури регіону, що прописуватиметься у статутних документах. Імплементатійна вартість проєктів становила 4 та 6 млн. євро відповідно.

У зв'язку зі створенням у 2013 р. Міжнародної федерації середньовічного бою (ІМСФ) [5], функціонуванням волинського осередку Аупа Вега (Луцьк) [6] та Польської ліги середньовічного бою [7], що ведуть активну спортивну діяльність та зокрема є учасниками Чемпіонату світу з середньовічного бою ІМСФ 2019 у Києві, доцільним буде скористатись наявним туристичним

потенціалом (особливістю Федерації є те, що всі спортивні заходи проводяться в реальних замках або місцях їх реконструкції). Зокрема за прикладом культурно-археологічного центру Пересопниця [8] спорудити тематичну локацію для перебування та ведення професійної діяльності спортивним збірним Волині та Польщі з умовою проведення регулярних туристичних заходів а також зніціювати створення єдиного туристичного маршруту «Місцями лицарської доблесті», що об'єднував би замки регіону та передбачав показові бої та можливості спілкування з сучасними представниками лицарського класу з вищезгаданих об'єднань (на обумовлених умовах). Очікуваним є позитивний вплив даної діяльності на соціо-історичні зносини всередині регіону, адже взаємне визнання лицарських здобутків має потягнути за собою і примирення їхнього історичного минулого через спортивний дух.

Список використаних джерел

1. Стратегія транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Львівської області, Волинської області та Брестської області на 2014 –2020 роки. URL: http://volynrada.gov.ua/sites/default/files/strateg_ya_transkordonnogo_sp_vrob_tnictva_lyubl_nskogo_voievodstva_0.doc (дата звернення: 14.05.2019).

2. Енергетика. Євроінтеграційний портал: веб-сайт. URL: <https://eu-ua.org/evrointehratsiia/enerhetyka> (дата звернення: 14.05.2019).

3. BioEnergy Farm. Implementation plan. Description of best examples. Intelligent energy Europe. URL: https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/bioenergy_farm_description_of_best_case_examples_en.pdf (дата звернення: 15.05.2019).

4. Кукурудза на силос. Агробізнес сьогодні. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/13132-kukurudza-na-sylos.html> (дата звернення: 15.05.2019).

5. International Medieval Combat Federation URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_Medieval_Combat_Federation (дата звернення: 15.05.2019).

6. Айна Бера. Середньовічний бій в Україні. URL: <https://bera.com.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).

7. RKP. Rycerska Kadra Polski. URL: <http://rycerskakadra.pl/> (дата звернення: 15.05.2019).

8. Культурно-археологічний центр Пересопниця. URL: <http://peresopnytsya.rv.ua/archives/168> (дата звернення: 15.05.2019).

УДК 657

Сидоренко Р.В. к.е.н., доцент

Зубчик В.Р.

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Україна посідає 9 місце в Європі за площею лісів (9 574 тис. га), однак відносну лісистість має доволі незначну - лише 15,9 % (для порівняння: Фінляндія - 68,4 %, Швеція - 67,7 %, Німеччина - 31,0 %, Польща - 29,8 %). Основні площі лісів знаходяться на півночі та заході країни на території Волинської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської та Рівненської областей.

На даний час Україна виступає одним з головних експортерів необробленої деревини в Європі. Значна частина продукції, що йде на експорт, отримана внаслідок незаконної вирубки лісу або не була облікована внаслідок того, що підприємства, які здійснюють лісозаготівлю, занижують кількість заготовленої сировини. Згідно офіційних даних у 2014 році на території України було незаконно вирубано 12,7 тис. кубів лісу. Для усунення цього у 2015 році Верховною Радою України було внесено зміни до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді, який:

1. Посилює адміністративну відповідальність за незаконну вирубку лісу.

2. Встановлює обмеження внутрішнього споживання необроблених лісоматеріалів у розмірі 25 млн. куб. м.

3. Забороняється строком на десять років вивезення за межі митної території України паливної деревини будь-яких сортів (дров).

В перші роки введення такого обмеження не дало очікуваного ефекту. Об'єми незаконних рубок в 2016 році сягнули 27,7 тис. кубів лісу. Однак, в наступні роки дана цифра почала суттєво зменшуватись і в 2017 становила вже 26 тис. кубів, а в 2018 – 17,7 тис. кубів лісу. Тенденція до зменшення об'ємів незаконних рубок має позитивну динаміку, проте сума отриманого збитку все одно є доволі значною. За даними Міністерства економіки України в 2018 році вона становила майже 160 млн. грн. (близько 5 млн. євро).

Проти введених обмежень щодо вивозу лісу-кругляку з території України виступили представники Європейського Союзу, які заявили, що даними діями порушується стаття 35 угоди про асоціацію між Україною та ЄС («Обмеження експорту або імпорту»). Наразі, ніяких змін до вже запроваджених обмежень не внесено, між сторонами продовжуються консультації щодо визначення шляхів подолання цієї проблеми.

Не дивлячись на введені обмеження експорт деревини та виробів з деревини з України продовжував зростати протягом 2016-2018 років. Так, за даними Держстату України, розмір експорту такої продукції в 2015 році становив 1107 млн. дол. США, а у 2016 вже 1131 млн. дол. США, у 2017 – 1205 млн. дол. США, у 2018 – 1493 млн. дол. США (зростання починаючи з 2015 року на 35 %). Суттєво змінилась і структура експорту лісогосподарської продукції. І якщо з зникненням з експорту лісу-кругляку все зрозуміло, то зростання експорту пиломатеріалів майже вдвічі з 2015р. по 2018р. (від 361 до 586 млн. дол. США, «плюс» 62,3 % приросту обсягів) викликає багато питань у експертів.

Вводячи обмеження на експорт необробленої деревини з України планувалось, що дана дія призведе до зменшення незаконної вирубки лісів, а також до збільшення закордонних інвестицій в деревопереробні підприємства на території України, що в свою чергу збільшиться кількість нових робочих місць та суми податкових надходжень до бюджетів різних рівнів. Однак, на практиці, позитивний ефект від введених змін виявився значно менше від запланованих. Тому, чинне законодавство, щодо

експорту деревини та виробів з неї, потребує перегляду та приведення до реальних вимог сучасної ринкової економіки.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Державне агенство лісових ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>.
3. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 8 вересня 2005р. № 2860-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2860-15>.

УДК 657

Ткачук І.М. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗА МСФЗ

Кількість підприємств, які переходять на МСФЗ з кожним роком зростає, що зумовлено як вимогами законодавства, так і виходом суб'єктів господарювання на міжнародні ринки, пошуком зарубіжних інвесторів. В умовах застосування МСФЗ важливим базовим документом є облікова політика, орієнтована на складання фінансової звітності.

Формуючи облікову політику необхідно враховувати п. 119 МСБО 1 «Подання фінансової звітності», яким передбачено, що кожний суб'єкт господарювання, виходячи з характеру своєї діяльності та політики, визначає, які операції та які політики користувачі його фінансової звітності хотіли б бачити розкритими для такого типу суб'єктів господарювання [1].

І так, облікова політика – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності (п. 5 МСБО 8) [2].

Алгоритм обрання облікової політики визначається МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». При цьому варто враховувати, що на вибір і застосування облікової політики впливає:

1. Конкретний МСФЗ, який визначає порядок обліку операції (п. 7 МСБО 8).

2. Власне судження при розробці та застосуванні облікової політики (п. 10 МСБО 8).

МСБО 1 визначено, що розкриття інформації про конкретні облікові політики є особливо корисними для користувачів, якщо ці політики вибрані з альтернатив, дозволених МСФЗ [1]. Проте, МСФЗ не завжди надають можливість вибору, і в даному випадку підґрунтя становить професійне судження.

Професійне судження є джерелом прийняття рішення управлінським персоналом. Застосовуючи професійне судження при формуванні та застосуванні облікової політики важливо, щоб інформація представлена у фінансовій звітності була (п. 10 МСБО 8):

1) доречною для потреб користувачів з прийняття економічних рішень;

2) достовірною:

- достовірний фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання;

- відображення економічної сутності операцій, інших подій або умов, а не лише юридичної форми;

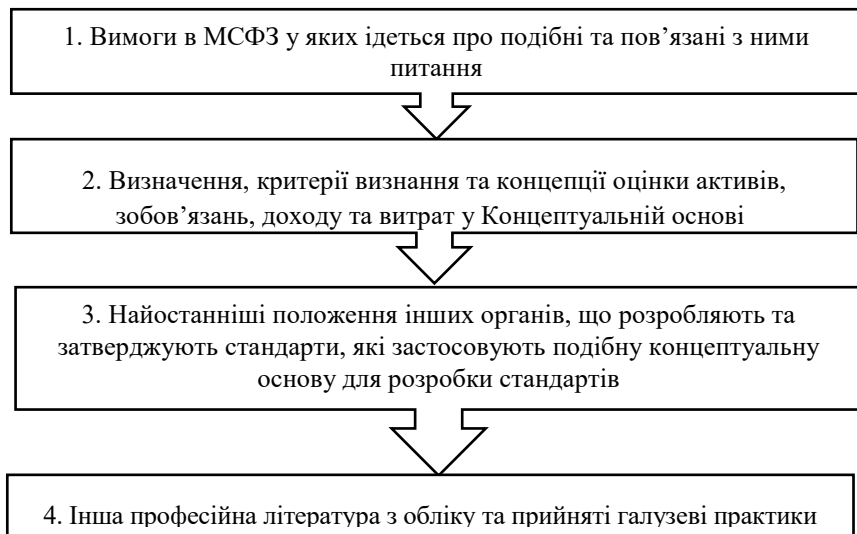
- нейтральні звіти, тобто вільні від упереджень;

- обачлива;

- повна в усіх суттєвих аспектах.

Варто відмітити, що формуючи облікову політику особливу увагу доцільно приділяти джерелам формування професійного судження (рис. 1).

Зауважимо, що відповідно до п. 11 МСБО 8 джерела для формування професійного судження передбачено враховувати у низхідному порядку.

П. 3 і 4 не повинні суперечити п. 1 і 2

Рис. 1. Джерела для формування професійного судження

Отже, як свідчить МСБО 8 єдиного шаблону для формування облікової політики не має. І саме можливість прийняття самостійного рішення дозволяє формувати власну ідеальну облікову політику.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IAS%2001_ukr_2016.pdf (дата звернення: 15.05.2019).

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IAS%2008_ukr_2016.pdf (дата звернення: 15.05.2019).

УДК 338 (477)

Томчук І.М. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.М.

Луцький національний технічний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Подолання негативних наслідків тривалого кризового періоду національної економіки у фазі економічного зростання пов'язані зі структурною та якісною трансформацією системи господарювання, перебудовою економіки на принципах підприємництва, використання стимулюючих факторів ринкової кон'юнктури, застосування новітніх технологій виробництва та збуту, ефективного менеджменту. Високим залишається ступінь спрацьованості і старіння основних фондів, економіка є технологічно відсталою порівняно зі світовим рівнем. Вочевидь потрібною є активізація відтворювальних процесів з метою підвищення якості продукції та її здешевлення шляхом впровадження новітніх технологій, нової техніки, високого ступеня механізації та автоматизації, що потребує збільшення інвестицій.

Багато в чому недостатній рівень адаптованості економіки країни до ринкових умов є наслідком переважної націленості інвесторів на отримання швидкого прибутку, що не сприяє вирішенню ними стратегічного завдання – підвищення конкурентоздатності. Існуюча в економіці невідповідність між інвестиційною активністю та її результатами зумовила особливу важливість визначення пріоритетних напрямів розвитку економіки, розробки та впровадження ефективного механізму залучення інвестицій, наукового обґрунтування вибору найефективніших шляхів досягнення стратегічної мети інвестування виробництва [2].

Отже, важливим завданням для вирішення проблеми активізації процесу зовнішнього інвестування в Україні є розробка і впровадження ефективного механізму залучення іноземних інвестицій в економіку нашої країни. Але більшість механізмів залучення іноземних інвестицій, що вже були запропоновані у літературних джерелах вченими з відповідного питання, охоплюють лише законодавчо-правові, економічні та адміністративно-правові інструменти і мають основний недолік –

відсутність комплексності при розробці механізму. Згідно комплексності механізму залучення іноземного капіталу, сприятливе інвестиційне середовище передбачає існування ефективного правового режиму, наявність механізму державних гарантій захисту іноземних інвестицій, гарантій від зміни законодавства, від примусових вилучень, гарантії переказу й використання прибутку, гарантії на випадок припинення інвестиційної діяльності, зняття обмежень на вивезення прибутку, а також скасування обмежень на розмір інвестицій.

В свою чергу, стратегія залучення іноземного капіталу має спиратися на забезпечення іноземним інвесторам сприятливих умов для діяльності в економічному просторі України на одному рівні з українськими інвесторами. Тому, на нашу думку, важливим є впровадження ефективних методів стимулювання іноземних інвесторів, головними серед яких є наступні:

- фінансові: зниження податку на доходи корпорацій, податкові канікули, прискорена амортизація, дозвіл на інвестування та реінвестування, зменшення податкових платежів залежно від кількості працюючих чи інших видатків, пов'язаних із працею; заходи, спрямовані на збільшення доданої вартості; стимулювання;

- фінансові: прямі субсидії на повне або часткове покриття капіталовкладень, витрат виробництва або вартості маркетингу інвестиційного проекту; субсидована позика, гарантування позики, поручництво експортного кредитування, покриття витрат венчурного капіталу за рахунок коштів бюджету, державне страхування за пільговими ставками;

- інші: субсидування послуг, у тому числі на допомогу в пошуках ресурсів на фінансування та втілення проекту, а також на управління ним; надання інформації про ринки і наявність сировини; допомога в навчанні й перенавчанні тощо[1].

В Україні необхідно розробити й втілити в життя Комплексну програму стимулювання й заохочення вітчизняних і іноземних інвестицій, яка б передбачала можливість укладання інвестиційних угод, а також страхування ризиків іноземних інвесторів і всі необхідні фінансові, майнові й правові гарантії. Необхідно передбачити також градацію системи пріоритетів інвестицій, зокрема з використанням методики сертифікації інвестиційних проектів [3].

Таким чином, з огляду на можливості здійснення організаційних кроків, пропонується використати наступні організаційні структури з метою активізації процесу надходження іноземного капіталу в Україну. Такі кроки полягають у наступному:

- створення Банку розвитку й реконструкції України. Створення цього банку може розглядатися як впровадження структури, що спрямована на фінансове забезпечення проєктів, що мають загальнодержавну спрямованість.

- створення спеціалізованих інвестиційних банків або надання статусу інвестиційних деяким з існуючих комерційних банків. Використовуючи такі банки, можливо здійснювати нагромадження капіталу для його інвестування в недержавні проєкти й проєкти із частковою участю держави.

- організаційною формою стимулювання залучення іноземного капіталу в Україну є створення фінансово-промислових груп. В умовах України для надання фінансово-промисловим груп діючого важеля фінансових і банківських послуг міжнародного рівня необхідна їхня орієнтація не на збереження існуючих виробничих ланцюжків, а на можливості здійснення інвестицій у реальну економіку.

- перспективними організаційними формами заохочення іноземного капіталу в Україну є розвиток небанківських фінансових посередників.

Список використаних джерел

1. Лопатіна І.О. Мізки на вивіз: куди і за скільки продають свій інтелект українці / І.О. Лопатіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/kudaskolko-prodayut-svoy-intellekt-ukraintsy-1482421355.html>.

2. Мерзляк А. Державне управління економічним механізмом залучення іноземних інвестицій у розвиток регіону /А. Мерзляк // Вісник Національної академії державного управління. – 2003. – №4. – с.292–300.

3. Поживанов М. Для підвищення інвестиційної привабливості країни /М. Поживанов // Голос України. – 2009. – №149. – с.8.

УДК 332.1

Урбан О. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

Макарук Д. к.е.н., доцент

Брестський державний технічний університет, Республіка Білорусь

Галагдін І. ст. гр. МЕВМ–51

Луцький національний технічний університет

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах господарювання ігнорування процесів енергоспоживання на підприємствах та в установах призводить до неминучих втрат, у тому числі й економічних можливостей, як для окремо взятих промислових підприємств, так і для України в цілому. Створення і функціонування системи енергетичного менеджменту передбачає вирішення низки проблем: вирішення проблем фінансування найбільш ефективних напрямків впровадження енергозберігаючих заходів; визначення алгоритмів програмного забезпечення й організаційної структури енергетичних служб; вирішення проблеми кадрового забезпечення енергетичних служб підприємств і проблеми мотивації енергозбереження і т.п.

Відновлювальні джерела енергії (ВДЕ) – це потоки енергії, що постійно або періодично діють в природі. Загалом усі енергетичні потоки ВДЕ поділяються на дві основні групи – пряма енергія сонячного випромінювання та її вторинні прояви у вигляді енергії вітру, гідроенергії, теплової енергії навколишнього середовища, геотермальної енергії, енергії біомаси тощо.

Використання ВДЕ відіграє важливе значення для забезпечення сталого розвитку населених пунктів, в т.ч. й міст, оскільки створює позитивні ефекти в економічній, екологічній та соціальній сферах їх життєдіяльності, сприяє гармонійному та збалансованому розвитку цих трьох сфер.

Багато розвинених країн світу законодавчо підтримують розвиток відновлюваних джерел енергії, шукаючи альтернативи традиційному паливу. Для того, щоб зробити Україну

енергонезалежною, доцільно активніше розвивати та впроваджувати використання альтернативних джерел енергії на сільських територіях, адже вони практично не завдають шкоди довкіллю. Окрім того, їх не потрібно видобувати, купувати і транспортувати, бо вони є результатом дії сонячного випромінювання на фізичні, хімічні та біологічні процеси, що повсюдно відбуваються на Земній кулі, а з цього випливає їх практична невичерпність та поновлюваність.

Економічне становище багатьох країн світу не дозволяє державі в повній мірі забезпечувати соціально-економічний розвиток територіальних громад. В Україні ця проблема відчувається сьогодні особливо гостро. Сучасний соціально-економічний розвиток територіальних громад в Україні відбувається в умовах дефіциту фінансових ресурсів, і далеко не в поодиноких випадках саме дефіцит фінансових ресурсів призводить до економічної та соціальної деградації місцевих спільнот, що проявляється у зменшенні кількості населення, зниженні якості його життя, безробітті, бідності, неефективному природокористуванні тощо.

Основою концепції сталого розвитку є принцип задоволення потреб нинішнього покоління без нанесення шкоди можливостям майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. У кожній людині і, відповідно, у кожного суспільства основні потреби можуть бути різними, тому цей принцип ґрунтується на суб'єктивних оцінках базових (і не лише базових) потреб та міри їх задоволення. Людина, яка вважає себе щасливою в одному суспільстві, може відчувати себе нещасною в іншому за одних і тих же можливостей задоволення її потреб. Тому підхід до оцінки сталого місцевого розвитку, заснований на визначенні сталості розвитку територіальної громади її мешканцями, є обґрунтованим і важливим.

У цьому інструменті рівною мірою мають бути враховані такі аспекти сталого розвитку, як екологічна сталість, належне врядування, соціальний розвиток і соціальне залучення, зокрема гендерна рівність і розширення прав та можливостей уразливих груп. Беручи до уваги нерівномірність економічного зростання у різних регіонах, у даному інструменті також наголошується на необхідності забезпечення місцевого достатку (зокрема шляхом раціонального використання природних ресурсів) і стимулювання розвитку приватного сектора.

Автономні енергосистеми для сільських територій дозволять децентралізувати енергопостачання та диверсифікувати джерела енергії: енергію сонця; біомаси, геотермальної енергії, енергії вітру та води.

Особливо перспективним є комплексне використання сонячних колекторів та сонячних батарей у будинках сільських жителів, що дозволить забезпечити будинок як гарячим водопостачанням, так безперебійним електроживленням. Установки із використання енергії сонця (сонячні колектори та сонячні батареї) є найбільш надійними, простими в експлуатації та практично не потребують періодичного технічного обслуговування.

Технології енергетичного використання біомаси знаходяться в Україні на початковій стадії розвитку, але мають великий потенціал для широкого впровадження і комерціалізації в найближчому майбутньому.

Тому, найбільш перспективним для сільських територій є розвиток виробництва тепла на біомасі, а саме створення замкненої системи – енергетичного кластеру:

- вирощування енергетичних культур (верба, просо лозоподібне, зерно-бобові культури, цукрове сорго, міскантус, шавнат, тощо) на землях не сільськогосподарського призначення: малопродуктивних, еродованих з подальшим відновленням їх родючості;

- заготівля, переробка та кондиціонування лісової, сільськогосподарської та енергетичної біомаси із системою контролю якості біомаси;

- мережа складів проміжного зберігання кондиційної біомаси з логістично вивіреном розташуванням;

- доставка кондиційної біомаси на об'єкти;

- переробка біомаси на теплову та електричну енергію;

- збір та утилізація золи від спалювання біомаси.

Враховуючи економічну ситуацію в країні та постійне зростання цін на традиційні енергоносії, питання енергозбереження, енергоефективності, використання відновлюваних або альтернативних джерел енергії, є пріоритетними для сталого розвитку територій.

УДК 339.9

Урбан О.А. к.е.н., доцент

Хвищук П.В. ст. гр. МЕВ–21

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

В умовах трансформації національної економічної системи, суспільству, згідно теорії інституціоналізму, слід вирішувати потрійну задачу сутність якої полягає тому, що потрібно, по-перше, приймати зміни і нові механізми, по-друге, долати негативні наслідки змін і помилок і, по-третє, зберігати цінне з минулого. Наприклад, стратегія і тактика державних реформ в економіці має це враховувати. На сучасному етапі розвитку економічних знань відсутня теорія динаміки трансформації, яка б передбачала мінімізацію її ціни.

В практиці реформ пострадянського простору (не враховуючи країни Балтії) ринкова ефективність виявилась не адекватною ефективності соціально-економічній. Ціна трансформацій виявилась занадто високою, а саме – руйнація виробничого і технологічного потенціалу, що не може бути порівняна з трансформацією в будь-якій іншій країні чи регіоні починаючи з 1991 р. Соціальна захищеність населення, наприклад, стає не результатом а передумовою реформ.

Ринкова самоорганізація не може забезпечити подолання глибинних криз без необхідного регулювання з боку держави. Намагання механічно перенести в ці умови державно-ринкові пропорції, що функціонують в країнах Заходу протягом десятиліть призвело до регресивної динаміки.

Для успішного проведення реформ необхідні саме зміни інституціональної системи, формування ефективних форм власності тощо.

Для переходу (повноцінної трансформації) до ринкової моделі ведення національного господарства слід виконати ряд детермінант, серед найголовніших яка – форма власності.

Міжнародний механізм регулювання є складною системою, що охоплює не тільки багатосторонні відносини між урядами

держав, а й регулювання міжнародних економічних відносин на рівні економічних суб'єктів ринкової діяльності, тобто між фірмове регулювання, що здійснюється міжнародними неурядовими організаціями (міжнародні асоціації підприємців, регіональні організації, банки, фонди і т.п.) [1].

У процесі взаємодії ТНК з перехідними економіками, основна частка прямих іноземних інвестицій надходить від транснаціональних корпорацій розвинутих країн і вкладається переважно в сировинні та інфраструктурні галузі, які забезпечують прискорене обертання капіталу, найбільший прибуток і найменший ризик. Однак, це майже не стосується базових галузей економіки, тому прямі іноземні інвестиції суттєво не впливають на економічне зростання цих країн.

Однією із основних форм експансії ТНК у країни з перехідною економікою є створення спільних підприємств, а для України – переважно в організаційно-правовій формі – у вигляді закритих акціонерних товариств. При цьому контрольні пакети акцій, як правило, належать ТНК. При створенні таких СП інтереси засновників не завжди співпадають із державними.

Характерною тенденцією в діяльності ТНК у сучасних умовах є активний пошук місць розміщення ПІІ з більш низькими втратами, і в першу чергу, у зв'язку з низьким рівнем заробітної плати і розширення зарубіжних ринків.

Таким чином, вищевикладені переваги і мотиви свідчать про те, що для країн з перехідною економікою і країн, що розвиваються, розміщення на їхній території зарубіжних філій ТНК є певною мірою вигідним. Присутність іноземних підприємств ТНК, або підприємств за участю капіталу ТНК є об'єктивною необхідністю і обов'язковим фактором для створення ринкової економіки, більш активної участі у міжнародному розподілі праці та інтеграції у світове господарство.

Список використаних джерел

1. Плотніков О.В. Макроекономічний розвиток України в контексті фінансової глобалізації // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. № 7. – К.: КНЕУ, 2011. – Вип. 7. – С. 233-239.

УДК 332

Урбан О.А. к.е.н., доцент

Годорук Н.А. ст. гр. МЕВ–21

Луцький національний технічний університет

ДРУГИЙ ЕТАП ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи у Волинській області утворено 50 об'єднаних територіальних громад, в яких вже відбулися перші місцеві вибори. У Марянівській ОТГ вибори заплановано на 30 червня 2019 року.

Після прийняття Закону України від 14 березня 2017 року № 1923-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів» отримали можливість об'єднуватись сільські ради, які входять до різних адміністративних районів, за умови наявності в них спільної межі. На сьогоднішній день в області 2 таких громади: Городищенська сільська ОТГ Луцького району (сільські ради Луцького та Горохівського районів) та Оваднівська сільська ОТГ Володимир-Волинського району (сільради Володимир-Волинського та Турійського районів), перші вибори депутатів та голів місцевих рад в яких відбулися на 29 жовтня 2017 року.

З впровадженням Закону України від 9 лютого 2017 року № 1851-VIII «Про внесення Змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» стало можливим приєднання сільських рад до вже утворених об'єднаних територіальних громад. В області на сьогодні відбувся процес приєднання до 6 з них (Голобської селищної ОТГ Ковельського району, Зимнівської сільської ОТГ Володимир-Волинського району).

Відповідно до загального рейтингу станом на 10.11.2017 р. Волинська область посідає 4-те місце, Тернопільська і Рівненська відповідно 8-ме і 15-те місця. Проведемо факторний аналіз чинників, що вплинули на дані показники. Волинська і Тернопільська області займають третю позицію по кількості створених ОТГ з відповідною кількістю 40 ОТГ, а Рівненська

область займає 11-те місце з 24 ОТГ. Щодо показників покриття площі області та територіальних громад, що об'єдналися, то Волинська область посідає шосте місце, Тернопільська область сьоме місце, а в Рівненській – тринадцяте.

Щодо кількості ОТГ з чисельністю менше 5 тисяч, то Волинська область займає 9-ту позицію, Тернопільська – 18-ту і Рівненська – 12-ту. У Волинській області спостерігається позитивна динаміка створення кількості ОТГ за період 2015-2017 рр. (2015 р.- 5, 2016 -10, 2017 – 25, 2018-10).

В Рівненській області кількість ОТГ в 2015 р. становить 5 (стільки ж як і у Волинській області), в 2016 році кількість новостворених ОТГ становить 13, в 2017 р. цей показник зменшується до шести. В Тернопільській області показники в 2015 році найвищі і становлять 26 ОТГ, тоді як в 2016 і 2017 рр. відбувається поступовий спад до 10 і 4 ОТГ відповідно.

За площею покриття територій лідером є Волинська область з відповідним показником 45,2 %, наступна позиція у Тернопільської області – 39,0 %, і найменша площа покриття у Рівненській області – 23,4 %.

Щодо кількості територіальних громад, то лідирує Тернопільська область з 240 територіальними громадами, що становить 39, 0 %, Волинська область зі 169 територіальними громадами, посідає друге місце за кількісними параметрами, що становить 169 територіальних громад, проте у відносних параметрах цей показник вищий, ніж у Тернопільській області і становить 45,2%. З 50 створених громад Волинської області 14 мають чисельність менше 5 тис.чол, що відповідає 35 % від загальної кількості ОТГ, тоді як в Рівненській області цей показник становить 9 ОТГ, що становить 36,0 %, а в Тернопільській відповідно 18, що відповідає 45%.

Підсумовуючи вище наведені показники, можна зробити висновок, що завдяки внесенню змін до чинного законодавства, злагодженій роботі між Волинською ОДА, Волинською обласною радою та Волинським ВМ ЦПМС у Волинській області на 2018 рік заплановано створення 13 ОТГ, планується приєднання 9 сільських до 5 ОТГ.

УДК 338.436

Фоміченко І.П. доцент кафедри менеджменту
Лапенко М. М. магістрант кафедри менеджменту
Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТА КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ

Стійкий конкурентоспроможний розвиток в умовах дестабілізуючого впливу кризових явищ та посилення глобалізаційних процесів можливий лише при наявності сформованих відповідних конкурентних переваг. В сучасних умовах господарювання для того, щоб вижити та зберегти свої позиції на ринку, підприємству необхідно постійно займатися пошуком шляхів і методів забезпечення конкурентних переваг, що на сьогоднішній день є найважливішим завданням при розробці та прийнятті управлінських рішень.

Дослідження сутності поняття «конкурентна перевага» в наукових працях потребує конкретизації та розмежування. Ю. Іванов [1, с. 33-35] виділяє три підходи до визначення категорії конкурентної переваги: компаративний підхід (конкуренція розглядається як здатність випереджати суперників); ресурсний підхід (заснований на здатності підприємства до ефективного використання наявних ресурсів); ціннісно-компетентнісний підхід. Петриківа О. С. виділяє 5 підходів стосовно формування даного поняття [2]: «Ресурсний», тобто базою для конкурентних переваг є дослідження факторів, які сприяють конкурентоспроможності; «Управлінський» – увага приділяється додатковим факторам впливу та ефективній політиці; «Інвестиційний» – за головний фактор формування переваг пропонувалося спрямування інвестиційних ресурсів в людський капітал; «Інноваційний» – ґрунтується на визнанні інновації. Акцентується увага на появі інтелектуальної переваги. найважливішою є використання «ключових компетенцій», знань та умінь людей. П'ятий підхід – «комбінований», формується завдяки продуктивності усіх ресурсів. Визначається, що переваги – це ефективність використання всіх ресурсів [2]. Боришкевич І.І. поняття конкурентних переваг

класифікує за шістьма підходами: якісний (увага сконцентрована на якісних параметрах продукції та підприємства); ресурсний (визначено, що основу переваг складають ресурси); ексклюзивний (основу переваг складають ексклюзивні цінності); адміністративний (переваги залежать від впливу управлінців підприємства); просторовий (переваги залежать від займаної конкурентної позиції); домінуючий (підприємство займає домінуюче положення за рахунок наявності певної сукупності переваг) [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що класифікації підходів базуються на визначенні ролі певної сукупності чинників у забезпеченні конкурентних переваг. Прогресивний розвиток суспільства та поява нових джерел забезпечення конкурентних переваг дедалі більше розширюють поле дослідження даної категорії.

Існують різні точки зору стосовно тлумачення конкурентних переваг. Вперше поняття «конкурентна перевага» було досліджене М. Портером, який конкурентну перевагу визначає як перевагу фірми в якійсь області випуску товарів при порівнянні з іншими конкуруючими фірмами [4]. Должанський І. розглядає ресурсну концепцію формування конкурентних переваг, пов'язуючи її з ефективністю використання наявного ресурсного потенціалу агроформування [5, с. 34]. Стельмащук Н.А. пов'язує конкурентну перевагу із сукупністю системоутворюючих факторів, що різноспрямовані та визначають її стійкість та ефективність [6].

Таким чином, більшість вчених погоджуються з тим, що конкурентна перевага повинна мати такі ознаки: відносність – виявляється лише при порівнянні кількох підприємств; динамічність – можливість змінюватися; адаптивність – можливість пристосування; стійкість – здатність зберігатися протягом тривалого періоду; ефективність – отримання фінансового ефекту, від її забезпеченням [1].

Конкурентні переваги тісно пов'язані із такими поняттями, як конкурентний статус, конкурентна позиція, конкурентний потенціал. Конкурентний статус пов'язують з таким станом підприємства, який «характеризується конкурентним потенціалом, ключовими компетенціями, правами і зобов'язаннями, повноваженнями, що витікають з його бізнес-позиції на

конкурентному ринку» [7;8]. Науково-теоретичне узагальнення існуючих в літературі підходів до визначення сутності категорії «конкурентні переваги підприємства» дало можливість визначити її як спроможність підприємства до забезпечення конкурентоспроможного стійкого розвитку завдяки сформованому конкурентному потенціалу. Конкурентна перевага є певною сукупністю особливих наявних і сформованих ознак економічної системи підприємства, які визначають його переваги перед конкурентами.

Список використаних джерел

1. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток : монографія / Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 352с.
2. Петриківа О. С. Теоретичні підходи до визначення - поняття «конкурентні переваги регіону» / О. С. Петриківа, Д. В. Гунько // Проблеми економіки. – 2012. – № 4.– С.107–114.
3. Боришкевич І.І. Стратегічні напрями забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. –2017.– Випуск 12– Т.1 – С.6–11.
4. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції /Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський.– К.: Основи, 1998. – 390с.
5. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства / І.З. Должанський, Т.О. Загорна/. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384с.
6. Стельмашук Н.А. Діагностика конкурентних переваг аграрних підприємств / Н.А. Стельмашук // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 4. – С. 125–132.
7. Холод В. В. Чотирьохвекторна модель розвитку конкурентного статусу [Електронний ресурс] / В. В. Холод. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/68045.doc.htm
8. Кузьминчук Н. В., // Конкурентний статус підприємства: теоретичний аспект // Н. В. Кузьминчук, О. Ю. Терованесова // Матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 листопада 2014р. // Нац. гірничий ун-т. У 2-х частинах. – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Ч. 1. – 188 с.

УДК 650.65

Фоміченко І.П. доцент кафедри менеджменту
Луцев А. Ю. магістрант кафедри менеджменту
Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В країнах з розвинутою ринковою економікою логістика – основа успішного функціонування суб'єктів господарювання, а формування логістичної системи забезпечує підвищення ефективності економічних процесів та зниження загальних витрат підприємств. В Україні кількість підприємств, що працює на основі концепцій логістики є невеликою. Переважно це підприємства з іноземними інвестиціями, які мають окремі відділи логістики та добре сформовану логістичну систему.

Аналіз сучасної зарубіжної та вітчизняної літератури з питань логістики показав, що немає єдиного визначення поняття логістичної системи. Найбільш узагальненим без певної конкретизації є визначення логістичної системи, дане А.Н. Родніковим: «логістична система – це адаптивна система із зворотним зв'язком, виконуюча ті або інші логістичні функції і логістичні операції, яка складається, як правило, з декількох підсистем і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем» [1].

На думку А.Г. Кальченко «логістична система — це організаційно-господарський механізм управління матеріальними та інформаційними потоками. Мета логістичної системи — доставка у задане місце потрібної кількості та асортименту максимально підготовлених для виробничого чи особистого споживання товарів та виробів при мінімальних витратах. Поряд з функціональними логістична система має також забезпечувальні підсистеми (інформаційну, правову, кадрову та ін.)» [2]. Проте ми вважаємо, що мета логістичної системи полягає не лише у доставці матеріальних цінностей, а перш за все у загальній оптимізації всіх потоків підприємства або їх об'єднання.

У своїй праці «Логістика» Ю.М. Неруш характеризує логістичну систему як систему, що організовує вільний розподіл і

обмін продукції таким чином, щоб забезпечувати оптимальне співвідношення попиту та пропозиції та оптимізує діяльність складових підсистем (одні підрозділи визначають необхідний обсяг продукції для безперервної роботи підприємства – постачання, інші – займаються розподілом продукції – збут, треті – здійснюють просування продукції від постачальників до споживачів, четверті – збирають інформацію про постачальників, ринок, споживачів і т.д.) [3]. Як ми вже зазначили вище, ми вважаємо, що завданням логістичної системи є оптимізація не лише діяльності окремих підсистем (зокрема, складових), а їх взаємодії як єдиного цілого.

А.М. Окландер визначають логістичну систему підприємства як організаційно-управлінський механізм координації дій фахівців різних служб, які управляють матеріальним потоком. В такому сенсі поняття «логістична система» вживається відносно суб'єкта управління, що впливає на об'єкт – матеріальний потік. З їх погляду, логістична система – це організаційно управлінський механізм, пов'язаний з досягненням потрібного рівня інтеграції логістичних функцій за рахунок організаційних перетворень у структурі управління та впровадження спеціально розроблених управлінських процедур, основою яких є планування постачання, підтримки виробництва і фізичного розподілу як єдиного матеріального потоку [4]. Ми вважаємо доцільним розглядати поняття логістичної системи не лише з точки зору управлінського механізму, а і як цілісну сукупність підсистем, що функціонують задля досягнення єдиної мети.

Російські вчені В.В. Дибська, П.А.Єльяшевіч, Є.І.Зайцева А.А.Наянзін, В.Н.Сергеев, та А.Н.Стерлігова характеризують логістичну систему в широкому сенсі як складну організаційно завершену (структуровану) економічну систему, що складається з взаємопов'язаних в єдиному процесі управління матеріальними та супутніми їм потоками ланок, сукупність яких, границі та завдання функціонування об'єднані внутрішньою метою організації бізнесу та зовнішніми цілями [5,6].

Отже, можна зробити висновок, що вчені розглядають логістичну систему за трьома типовими визначеннями:

1. В якості комплексу процесів і явищ, а також зв'язків між ними, що існує об'єктивно, незалежно від суб'єкта управління.

Виділяються елементи системи, що вивчаються, визначаються, які з характеристик є істотними, виділяється система з середовища, тобто як мінімум визначаються входи і виходи, а як максимум піддається аналізу її структура, виявляється механізм функціонування і, виходячи з цього, вплив на систему в широкому напрямі. Тут логістична система виступає як об'єкт дослідження і об'єкт управління.

2. В якості інституту, способу дослідження. Фахівець з логістики розробляє логістичну систему як деяке абстрактне відображення реальних об'єктів. У цьому трактуванні логістична система східна з поняттям моделі.

3. В якості компромісу між двома першими групами. Логістична система є штучно створюваним комплексом елементів (наприклад, команд, технічних засобів, наукових теорій), призначеним для вирішення складної економічної задачі. Отже, фахівець з логістики не тільки виділяє з середовища систему, але і синтезує її. Логістична система є реальним об'єктом і одночасно абстрактним відображенням зв'язків дійсності.

Список використаних джерел

1. Родников А.Н. Логистика. Терминологический словарь. – М.: ИНФРА-М, 2000.

2. Кальченко А. Г. Логистика : підручник / А. Г. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2004. – 284 с.

3. Неруш, Ю. М. Логистика [Текст] : учебник для вузов / Ю. М. Неруш ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (Ун-т) МИД РФ. - 4-е изд., перераб. и доп. - М. : Проспект, 2011. – 517 с.

4. Окландер, М. А. Логістична система підприємства [Текст] : монографія / М. А. Окландер. - Одеса : Астропринт, 2004. – 312 с.

5. Логистика [Текст] : учеб. для вузов по направлению и специальности «Менеджмент» / Б. А. Аникин, В. В. Дыбская, А. А. Колобова и др.; Под ред. Б. А. Аникина ; Гос. ун-т упр. и др. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 367 с.

6. Наумов, В. Н. Организация предпринимательства [Текст] : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлениям 080300 «Коммерция» и 080111 «Маркетинг» / В. Н. Наумов; под ред. Г. Л. Багиева. – СПб. [и др.] : Питер, 2010. – 377 с.

УДК 336.75

Фоміченко І.П. доцент кафедри менеджменту
Трускін Є.Ю. магістрант
Донбаська державна машинобудівна академія

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання підвищення ефективності діяльності та забезпечення стійкого розвитку підприємств стає практично неможливим без розробки та реалізації заходів щодо підвищення рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Тільки потенціал, що відображає невикористані, або неефективно задіяні ресурси, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, є одним із важливіших показників, що впливає на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств і, відповідно, конкурентоспроможності потенціалу підприємств будь-якої галузі.

Значення підвищення рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства полягає в наступному: сприяє виготовленню конкурентоспроможної продукції, реалізуючи яку, підприємство здатне забезпечити власне існування на ринку в довготерміновій перспективі і, як результат, у збільшенні прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, а отже, у появі можливості не тільки в простому, але і розширеному відтворенні; в появі більшої можливості для матеріального стимулювання працівників і вирішення багатьох соціальних проблем колективу підприємства; в поліпшенні фінансового стану підприємства та зниження ступеню ризику банкрутства, в можливості зниження продажної ціни на свою продукцію, що дозволяє значною мірою підвищити конкурентоспроможність продукції та збільшити обсяг продажів та займати гідне положення на конкуруючому ринку.

Забезпеченню підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств присвячено значну кількість праць зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема: С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась, О. С. Дуброва, А. В. Вакулєнко,

С. Хамініч, О. Г. Мельник, В. А. Павлова, В. Г. Шинкаренко, О. Є. Кузьмін, Н. І. Чухрай, О. С. Шнипко. За результатами дослідження поняття конкурентоспроможності підприємства не є однозначним і потребує уточнення.

Конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, яка виражає відмінності розвитку даної фірми від розвитку конкурентних фірм по мірі задоволення своїми товарами потреби людей і по ефективності виробничої діяльності. Конкурентоспроможність підприємства характеризує можливість і динаміку його пристосування до умов ринкової конкуренції [1, с.42].

Важливою характеристикою конкурентоспроможності потенціалу вважається її здатність до адаптації в умовах змін зовнішнього середовища. Швидка адаптація потенціалу має забезпечуватися на основі комплексу інтелектуальних, технічних, технологічних, організаційних та економічних характеристик, які визначають успішну діяльність підприємства на ринку [2].

Вирішення питання щодо підвищення рівня конкурентоспроможності є дуже актуальним і вкрай необхідним для більшості підприємств України. Пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності є системним завданням, яке полягає в тому, що необхідно розробити групи основних факторів, за якими необхідно покращувати показники конкурентоспроможності потенціалу підприємства:

1. Інноваційний фактор – передбачає створення, впровадження та широке розповсюдження нових продуктів, послуг, технологічних процесів стають ключовими чинниками росту обсягів виробництва, зайнятості, інвестицій, торгівельного обороту [3].

2. Виробничий фактор – необхідність слідкувати за належною оптимальною ціною якістю продукції, створити систему гарантійного та післягарантійного обслуговування продукції, дотримуватись ефективного використання ресурсів та зниження витрат, автоматизувати процеси на виробництві та використовувати у своїй діяльності новітнє обладнання та технології, збільшувати потенційні можливості обладнання.

3. Управлінський фактор: конкурентне позиціонування підприємства; розробка стратегії управління конкуренто-

спроможністю підприємства; реалізація конкурентної стратегії підприємства [4].

4. Трудовий фактор – формування конкурентоспроможного персоналу, здатного зміцнювати і розвивати позиції підприємства [5].

5. Маркетинг: управління розробкою та виробництвом товарів згідно з вимогами та умовами ринку.

6. Фінансовий фактор - визначає оптимізацію фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємства, високу платоспроможність, зменшення витрат на енергоресурси та постачання.

Отже, беручи до уваги та використовуючи наведені фактори впливу, можна значно підвищити рівень конкурентоспроможності потенціалу на підприємстві, що позитивно впливатиме і на загальний стан підприємства на ринку.

Список використаних джерел

1. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства : формування та оцінка. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.

2. Потенціал підприємства : формування та використання. – Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Беякова О. В., Балакай О. Б. Підручник. – Донецьк : Вид-во Цифрова типографія, 2012. – 257 с.

3. Інноваційний розвиток регіону як основа конкурентоспроможності. Уманець Т. В., Вісник ХНУ, 2010, № 5, Т. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_5_4/363-367.pdf

4. Павлова В. А., Губарев Р. В. Система управління конкурентоспроможністю підприємства. – Європейський вектор економічного розвитку. 2014. № 2 (17) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://duer.edu/uploads/vidavnitstvo14-15/10112.pdf>.

5. Репіч Т. А. Підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом удосконалення професійного розвитку персоналу. – НУХТ. Інвестиції : практика та досвід № 1 /2011/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1662/1/An%20increase%20of%20competitiveness.pdf>.

УДК 911.3:338.483(477.82-72)

Чир Н.В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Качаровський Р.Є.

Антипюк О.В.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ПРИКОРДОННИХ З БІЛОРУССЮ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одним з флагманів по здійсненню децентралізації та утворенню об'єднаних територіальних громад (ОТГ) в державі є Волинська область. Прикордонне її розташування сприяє можливості запозичення позитивного досвіду для місцевого самоврядування, зумовлює розвиток міжрегіонального та транскордонного співробітництва з регіонами сусідніх країн. Важливу роль у даному аспекті відіграє транскордонне об'єднання Єврорегіон «Буг», утворене 29.09.1995 р., в статутних документах якого істотна роль приділяється розвитку тризму на прикордонних територіях.

Станом на 01.01.2019 р. у межах Волинської області створено і функціонує 50 ОТГ: 34 сільських, 13 селищних, 3 міських [1]. На прикордонні з Білоруссю у 2016–2017 рр. утворено 4 ОТГ (табл. 1).

Важливим чинником функціонування і забезпечення перспективного розвитку галузі туризму в прикордонних з Білоруссю ОТГ відіграє туристична інфраструктура території. Її формують заклади розміщення, харчування, дозвілля і побутового обслуговування, заклади зв'язку, інформаційного забезпечення, транспортна інфраструктура (табл. 2). Саме перспективи подальшої модернізації цих об'єктів є визначальними у стабільному функціонуванні індустрії туризму зазначеного регіону.

Найвідомішими закладами розміщення є готелі «Водограй» (сmt Шацьк), «Мрія», ВКП «Любешівсервіс» (сmt Любешів), санаторій «Лісова пісня» (с. Гаївка Шацького р-ну). Крім того у прикордонних ОТГ до цієї категорії слід віднести і агросадиби, найбільше їх у Шацькій ОТГ – 45. Основні заклади громадського харчування та торгівлі зосереджені у центрах громад.

Таблиця 1. Прикордонні з Білоруссю ОТГ області

Характеристики	Любе- шівська	Заболо- тівська	Сама- рівська	Шацька
Дата утворення	29.10.2017	18.12.2016	30.04.2017	27.03.2016
Площа, км ²	1108,96	253,72	257,2	307,45
Населення, осіб у т. ч. міського	28 758 7 832 (27,2 %)	9 546 4 333 (45,3 %)	5 508 - -	8 648 5 336 (61,7 %)
сільського	2 121 (72,8 %)	5 241 (54,7 %)	5 508 (100 %)	3 312 (38,2 %)
Густота нас., осіб/км ²	25,9	37,6	21,4	28,1
Кількість насел. пунтів	37	4	19	11
Центр громади	с/мт Любешів	с/мт Заболоття	с. Самари	с/мт Шацьк

Таблиця 2. Туристична інфраструктура прикордонних ОТГ

Об'єкти інфраструктури, од.	Любе- шівська	Заболо- тівська	Сама- рівська	Шацька
Засоби розміщення	6	1	-	46
Заклади громадського харчування	11	4	4	4
Заклади торгівлі	59	6	11	36
Заклади розваг	47	13	7	14
Побутове обслуговування	9	1	1	3
Банки, відділення	4	2	1	4
Пошта, зв'язок	21	3	5	3
АЗС, СТО	4	1	1	9

Транспортна мережа має розгалужену сітку автомобільних доріг та залізниць. Через територію проходять автошляхи міжнародного М-19, регіонального Р-14 та територіального значення: Т-03-02, Т-03-04, Т-03-06, Т-03-08, Т-03-14. Залізничне сполучення здійснюється за напрямком Брест–Ковель–Луцьк–Чернівці через залізничну станцію «Заболоття». На території ОТГ функціонують 3 пункти перетину кордону «Тур–Сушитниця», «Гута–Вотчин», «Самари–Дзівін» [2].

Прикордонні з Білоруссю ОТГ мають потужний, але, на жаль, ще нереалізований потенціал для розробки спільних проєктів щодо розбудови туристичної інфраструктури різної спрямованості, особливо пішохідних маршрутів, веломаршрутів, екологічних стежок, інформаційної інфраструктури тощо, як це успішно реалізовується в межах словацького та польського прикордоння.

Тому вже сьогодні слід розробити програму модернізації інфраструктури громад, яка повинна містити наступні першочергові заходи: написання грантових проєктів з чітким бізнес-планом для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій; здійснення реконструкції автомобільних шляхів, особливо місцевого значення відповідно до міжнародних стандартів; реконструкція та модернізація засобів розміщення; облаштування місць зупинок для туристів, осіб з обмеженими можливостями; покращення сервісних умов закладів розваг, побутового обслуговування та громадського харчування; встановлення інформаційних таблиць-вказівників із довідками про туристичні об'єкти з QR кодами; створення віртуальних 3D-турів; розширення рекламно-інформаційної діяльності в галузі туризму тощо.

Висновки. Рівень сформованості туристичної інфраструктури прикордонних з Білоруссю ОТГ є недостатнім і не повністю забезпечує належний рівень обслуговування туристів. Для активізації туристичного потоку, її складові потребують системного та комплексного підходу щодо вдосконалення та модернізації. При цьому ключову роль повинні відігравати іноземні інвестиції та грантові кошти.

Список використаних джерел

1. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item>.

2. Чир Н. В. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку туристської інфраструктури Любомльського району Волинської області / Н. В. Чир, Р. Є. Качаровський, О. В. Антипюк // *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*: зб. наук. пр. / за заг. ред. Ф. В. Зузука. – Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2017. – № 14. – С. 88–92.

УДК 338.242: 338.124

Шафета Д.О. ст. гр. МЕВМ-51

Кравчук О.Я. к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЗАГРОЗИ І МОЖЛИВОСТІ

Економічна безпека – важлива складова національної безпеки, адже економіка пронизує всі сфери діяльності держави. Забезпечення економічної безпеки стає стратегічним завданням на рівні держави в цілому, так як від економічної сфери залежить і соціальна, і політична, і військова, і технологічна, і продовольча і інші види національної безпеки. Саме в умовах забезпечення національної безпеки країни можливий стабільне економічне зростання, збільшення добробуту громадян, процвітання держави.

Загрози, яким піддається економічна безпека держави, можуть мати різну ступінь впливу, природу виникнення. Правильна класифікація загроз буде грати важливе значення в процесі управління ними. Посилення багатьох загроз економічній безпеці відбувається під дією глобалізації. Триває активний розвиток світового господарського комплексу торгових, виробничих, фінансових відносин. Національні економіки переплітаються і взаємодоповнюють один одного. Це робить очевидною виділення ще однієї класифікації загроз економічній безпеці – загроз, пов'язаних з глобалізацією і загроз, що не залежать від неї.

Глобалізація є еволюційної тенденцією розвитку суспільства. При цьому дане явище носить неоднозначний характер і має як позитивні, так і негативні риси. Позитивність глобалізації проявляється в розвитку міжнародних відносин, імпортно-експортних процесів, посилення і поглиблення культурних зв'язків між державами і т. д.

Негативним є те, що процес глобалізації може мати негативний вплив на стан економічної безпеки держави, так як економіка країни стає відкритішою, державні ринки потрапляють в залежність від ринків інших держав. Загострюються проблеми економіки, суспільства, сировинної забезпеченості набувають глобального характеру.

Інтеграція ресурсів, характерна для глобалізації, тягне за собою серйозну конкуренцію, перш за все, країн з нерозвиненою економікою, так як високорозвинені країни, транснаціональні корпорації самі є напрямними даного процесу.

З технологічної точки зору, глобалізація – перехід від конвеєрних технологій до модульного виробництва з широким використанням міжнародного аутсорсингу в цілях оптимізації управління ресурсами і матеріальними витратами. Одним з реальних наслідків поточної технологічної революції буде поява значних надлишків трудових ресурсів і скочування слабо розвинених країн на позицію баласту світової економіки.

Таким чином, однією з ключових проблем в умовах прояву глобалізаційних та інтеграційних процесів виступає можливість державної незалежності в сфері здійснення економічної політики.

Отже, не всі країни можуть залишатися повністю незалежними, самодостатніми в процесі глобалізації. Але до таких, наприклад, можна віднести США, які диктують свої наміри і активно втручаються в політику інших держав, активно використовують інтеграційні процеси і часто отримують односторонню вигоду. Однак незалежність і самодостатність цієї держави в глобалізаційних умовах також дуже відносна.

Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішньому ринку необхідно вводити більш жорсткі системи контролю якості, активніше впроваджувати енергозберігаючі технології. Потрібно відходити від сировинного експорту в бік продажу переробленої готової продукції.

Відзначимо, що не можна повністю ізолювати вітчизняну економіку від імпортних відносин і необхідності вітчизняної продукції конкурувати з іноземною, так як це може призвести до дефіцитом певних товарів. Але в багатьох випадках, іноземна конкуренція призводить до руйнування цілих галузей, збільшує залежність від імпорту, змінює сформовану економічну структуру. Основні вигоди від розширення світогосподарських зв'язків отримують найчастіше транснаціональні корпорації і компанії з певною експортною орієнтацією. При цьому відстають у розвитку галузі та регіони, дрібні і середні підприємці при посиленні взаємодії зі світовим господарством опиняються в скрутному становищі і можуть бути не готові до конкуренції з іноземною продукцією.

Незважаючи на наявні ризики, труднощі, загрози економічної безпеки в рамках глобалізації, її можна вважати і чинником посилення вітчизняної економіки, підвищення її конкурентоспроможності.

Багато вчених вважають глобалізацію закономірним об'єктивним процесом. При цьому глобалізація, з одного боку, надає державам нові можливості, з іншого - несе загрози економічній безпеці. При правильному підході тієї чи іншої держави до перспектив глобалізації, солідарності і прагненні до співпраці між країнами, можна посилити можливості і мінімізувати вплив загроз, що позитивно вплине на загальний підвищення добробуту. Глобалізація може стати чинником, який змушує вітчизняного виробника, з метою підтримки його діяльності, вийти на новий рівень, а економіці держави стати більш конкурентоспроможною, так як виклики і загрози викликають необхідність вдосконалення і розвитку всіх економічних потенціалів держави.

УДК 330. 332

Штулер І.Ю.

доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи
ВНЗ «Національна академія управління»

Лях І.М.

кандидат технічних наук, доцент

доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»

СЦЕНАРНИЙ АНАЛІЗ ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Сценарний підхід в даний час протиставляється іншим підходам до планування, зокрема програмно-цільового підходу. Він краще за інші підходи відображає ринковий характер економічних перетворень в національній економіці, економіці

регіонів та економіці окремих галузей. Особливої актуальності дане питання набуває в умовах інтеграційних процесів та транскордонного співробітництва. Послідовність сценарію розвитку повинна включати оцінки невизначеностей і ризиків, стратегічне бачення тощо.

Сценарії повинні відображати перш за все різноманітність точок зору з питання розвитку об'єкта сценарного планування. Розробки в рамках сценарного підходу (сценарії) можуть бути також доповненням до традиційних методів планування та прогнозування. Розрізняють стратегічний рівень розробки сценаріїв, що описують принципи питання розвитку та оперативний сценарій, для розробки котрого світова практика використовує метод математичного моделювання Монте-Карло.

Перш за все, відзначимо, що сценарії розрізняються за тимчасовим проміжку планування: короткострокові, середньострокові і довгострокові [1, 2]. Крім того, сценарії можуть відображати діапазон можливостей розвитку як галузі так і окремого підприємства.

Сценарний підхід як інструмент стратегічного планування правомірний у випадках:

- високого рівня невпевненості щодо перспектив бізнесу (зокрема вплив нестійкості політичної системи, в сільському господарстві вплив природно-кліматичних факторів);

- низької якості стратегічного мислення (стратегічного планування в господарстві, відсутність успішного досвіду здійснених планів розвитку галузі);

- істотних змін, що відбулися у вирішенні основоположних питаннях права власності на засоби виробництва;

- істотних змін, що відбулися в порядку управління власністю, зокрема у зв'язку з трансформацією організаційно-правових форм, які в основу управління ставлять права власників;

- великого розкиду думок з питань перспектив і шляхів розвитку галузей економіки;

Сценарний підхід – це спосіб вирішення питань перспективного планування в концептуальному план. З нашої точки зору сценарний підхід має базуватися на:

- методиках прогнозування перспектив розвитку;

- статистичних методиках розрахунків даних;

- методиках аналізу отриманих рішень.

Статистичні методики аналізу даних базуються на аналізі невизначеностей і їх комбінацій. Ймовірності настання тієї чи іншої події не можуть однорідно розподілятися, в даному випадку можна використовувати кластерний аналіз. Таким чином, методи стохастичного моделювання можуть розглядатися як важливі методи в сценарному підході [4].

Сценарний підхід дає хороші результати в умовах високої невизначеності, там, де традиційні методи прогнозу дають похибки через наявність відмінностей в оцінці первинних даних у зв'язку з впливом особистісного фактора на результати прогнозу. Сценарій розвитку в умовах інтеграційних процесів та транскордонного співробітництва - не низка ізольованих тенденцій, а низка багатовимірних моделей, які знаходяться у взаємозв'язку з економічною і політичною ситуацією, тенденціями динаміки курсів національної валюти, соціальним середовищем тощо.

Одними з перших кроків у сценарному плануванні є визначення часових рамок планування і ключових питань. Зокрема, стосовно виробництва – це структура та обсяги споживання продукції, перспективи зростання чисельності населення, тенденції змін окремих груп населення тощо.

Ключовим питанням розвитку в умовах інтеграційних процесів та транскордонного співробітництва є питання – якою мірою варто планувати гармонійний розвиток всіх галузей, у зв'язку з існуючою загальносвітовою тенденцією і міжкrajннi міжконтинентальної спеціалізації на виробництві тих чи інших видів продукції господарства. Іншими словами, необхідно передбачити, якою мірою необхідно запланувати імпорт та експорт продукції, а в який – виробництво для власних потреб населення і промисловості. Ці питання тісно пов'язані з експортно-імпортною політикою держави в цілому і в масштабах окремої конкретної галузі. Тенденції до імпорту продукції визначаються високою вартістю робочої сили та підвищеними трудовитратами на виробництво одиниці продукції, зниженням витрат з доставки продукції з-за кордону, зниженням вартості і підвищенням якості зарубіжної продукції, утворенням транснаціональних корпорацій у зв'язку з низькою вартістю вітчизняного бізнесу, нестійкістю курсу національної валюти. Найважливішою тенденцією до розвитку

власного виробництва продукції є рівень державного протекціонізму в господарстві.

Спершу рекомендується вибудувати два взаємно протилежних сценарії. Песимістичний сценарій концентрує всі негативні елементи, оптимістичний - всі позитивні елементи. Таким чином створюється вкрай і вкрай оптимістичні нереальні варіанти. Реальний сценарій лежить в площині протилежних схем [3].

Такого роду сценарії можуть бути внутрішньо непослідовними: наприклад тенденції до стабілізації курсу визначають перспективи зниження імпорту, з іншого боку вони дають тенденцію зростання собівартості продукції, а в зв'язку з цим зниження обсягів власного виробництва. Наступні дії полягають в усуненні невизначеностей і формування найбільш перспективного реального сценарію.

Основні кроки формування сценарію:

1. Визначення проблем, які необхідно вирішити в рамках сценарного підходу.

2. Визначення позицій сторін, зацікавлених у вирішенні цієї проблеми. Стосовно галузі, зацікавленими сторонами є учасники виробничого процесу. Необхідно визначити роль кожного, його інтереси і позиції.

3. Визначення міри впливу інтересів на процес. Побудова діаграми взаємозв'язку економічних інтересів учасників.

4. Виявлення ключової невизначеності, яка акумулює інтереси галузі, сценарій розвитку якої планується.

5. Складання двох протилежних сценаріїв розвитку: оптимістичного та песимістичного.

6. Оцінка слабких і сильних сторін обох сценаріїв, їх внутрішньої непослідовності і протиріч.

7. Усунення комбінацій впливу факторів, які неможливі або неправдоподібні або не відповідають сформованому характеру виробничих відносин у суспільстві.

8. Складання реального сценарію розвитку галузі. Втілення сценарію в кількісній математичній моделі. Головне значення сценарного підходу до розвитку полягає в тому, що в сценаріях оцінюються невизначеності і ці невизначеності дають можливість розробити план інвестицій з тим, щоб мінімізувати значення негативних моментів в інвестиційному процесі.

Список використаних джерел

1. Бахрамов Ю. М. Финансовый менеджмент: Учебник для вузов. 2-е изд. Стандарт третьего поколения / Бахрамов Ю. М., Глухов В. В. – СПб, 2016. – 496 с.
2. Белінська, Я. В. Фінансова стабільність: підходи до визначення й забезпечення / Я. В. Белінська, В. П. Биховченко // Стратегічні пріоритети. – 2018. – № 4 (17). – С. 57–67.
3. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2018. – № 3. – С. 117 – 128.
4. Богатирьов І. Системні трансформації фінансової архітектури в парадигмі глобального економічного розвитку / І. І. Богатирьов / Актуальні проблеми економіки. – 2017. - № 7. – С. 9 – 11.
5. Штулер І.Ю. Прогнозування розвитку економічних моделей: альтернативи існуючим методам/ Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки. – Ужгород, 26-28.04.2018. – с.263-267.

Для нотаток

Для нотаток

Колектив авторів.

Тези опубліковані за матеріалами ІХ міжнародного науково-практичного семінару «Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції» – Луцьк: Інформаційно-видавничий відділ Луцького НТУ, 2019. – 130 с.

Комп'ютерний набір та верстка

В.А. Николишин

Підп. до друку 20.06.2019р. Формат 60^x84 / 16. Папір офс
Гарн.Таймс. Ум. друк. арк. 8,13 Обл.-вид. арк. 3,3

Інформаційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету

43018 м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ІВВ Луцького НТУ